

BISMIL'LAHI'R-RAHMANI'R-RAHIM

**PËRBUZJA E TAMAHQARLLËKUT
DHE E DASHURISË PËR PASURI**

Imam Gazali

Ihjaw Ulumid-din
Ringjallja e diturive fetare
Imam Gazali

Titulli i origjinalit:

Kitabu zemm'l-buhl ve zemm-i hubbi'l-mal
Libri 27

Përgatiti dhe përktheu:

Is'hak Shala dhe Abdullah B. Ferizi

Lektor:

Shenaj Zeneli

Prishtinë, 2024

Me emrin e Allahut, Mëshiruesit, Mëshirëbërësit

PARATHËNIE

Hamd (falënderimi) i takon vetëm Allahut, që u jep furnizim të bollshëm robëve të Vet, dhe ju largon vështirësitë kur ata e humbin shpresën. Ai Allah, që i krijoi krijesat dhe vazhdimisht i furnizon ato, që lëshoi nimete të shumta mbi robët e Vet, nga bujaria e Vet. Me ato nimete, Allahu i sprovon robët e Vet, në varfëri e pasuri, në lakmi e dëshpërim, xhymertllëk e tamahqarllëk, dobësi e aftësi, në gëzim me atë që e ka dhe pikëllim për atë që nuk e ka, në harxhim të panevojshëm (israf) e në dhënie të sadakasë; të gjitha këto janë vetëm që njerëzit ta njohin veten - kush po bën vepra të mira, e kush e ka braktisur ahiretin dhe i anon dynjasë.

Salat dhe selam zotërisë së pejgamberëve, Muhammedit (s.a.v.s.), libri dhe feja që i solli shfuqizuan sheriatet tjera. Selam edhe ehli-bejtit dhe as'habëve të tij të ndershëm e të pastër, e edhe atyre që pasojnë ahlakun dhe sunnetin e tij.

Pas kësaj dije se, telashet e dynjasë janë të shumta e edhe degët e dynjasë janë të shumta. Por, telashet dhe fitnet më të madha të dynjasë janë për pasurinë. Askush nuk mund t'i shpëtojë kësaj. Në mungesë të pasurisë lind varfëria, që është në prag të kufrit, e me pasuri lind egërsia dhe azganllëku, e që fundi është dëmshëm.

Pra, pasuria është e dobishme, por edhe e dëmshme. Dobia e saj është shpëtim – *munxhiat*, ndërsa dëmi i saj është shkatërrues – *muhlikat*. Është e vështirë të ndahet e mira e saj nga e keqja e saj, hairi i saj nga shërru i saj. Këtë ndarje mund ta bëjnë vetëm ata që i njohin thellësitë e dijes e që janë largpamës në çështjet e fesë. Ata që janë kryelartë dhe që vetëm bartin petkun e dijetarëve nuk mund ta bëjnë këtë ndarje. Kjo është shumë e rëndësishme dhe duhet të shpjegohet veçmas, sepse ajo që thamë në librin **“Përbuzja e dynjasë”** nuk ishte vetëm për pasuri, por ishte shpjegim i përgjithshëm. Dynjaja përfshin çdo gjë të përkohshme. Pasuria është pjesë e dynjasë, siç është edhe pozita, stomaku, epsheet, zemërimi, zilia, mendjemadhësia, epërsia; e ka edhe shumëçka tjetër që mund t'i cilësojmë si përfitime të njerëzve në dynja.

Në këtë libër do të shqyrtojmë vetëm pasurinë, dhe do të përpiqemi ta shpjegojmë atë, sepse ajo bartë shumë gjale dhe të këqija. E thamë që pasuria sjell begatinë, ndërsa mungesa e saj sjell varfëri, e të dyja janë sprovë.

Varfëria i ka dy gjendje: kënaqësinë me aq sa mjafton (*kana'at*), që është gjendje e lavdërueshme, dhe lakminë (*haris*) që është gjendje e qortueshme. Edhe lakmia i ka dy gjendje: ose i mbesin sytë pas pasurisë së të tjerëve, ose e plotëson nevojën e vet duke përveshë mëngët dhe punon në bujqësi ose ndonjë zanat. Padyshim që nga këto të dyja, gjendje më e keqe është të lakmohet pasuria e të tjerëve.

Edhe pronari i pasurisë i ka dy gjendje: ose nuk ia sheh askush hairin për shkak të tamahqarllëkut të tij, ose e tepron duke dhënë, dhe e harxhon pasurinë. Nuk ka dyshim se tamahqarllëku është i qortueshëm, kurse dhënia e lavdërueshme. E edhe personi që jep ka dy gjendje: ose harxhon pa llogari (*israf*) ose është racional në harxhime. Edhe nga këto të dyja i lavdërueshëm është veprimi racional. Është e rëndësishme të hiqet perdja nga të gjitha këto, dhe të tregohet secila ashtu siç është. E të gjitha do të mundohemi t'i shpjegojmë në katër pjesë, me lejen e Allahut.

Kapitulli i parë

PËRBUZJA E PASURISË DHE QORTIMI I DASHURISË PËR PASURINË

Ajetet në këtë çështje

“O besimtarë, mos lejoni që pasuria dhe fëmijët tuaj t’ju largojnë nga të përmendurit e Allahut. Ata që e bëjnë këtë, do të humbin.” 63-Munafikun: 9.

“Pasuria dhe fëmijët tuaj janë vetëm sprovë kurse tek Allahu ka shpërblim të madh.” 64-Tegabun: 15.

Pra, kushdo që parapëlqen pasurinë dhe fëmijët e tij ndaj asaj që e pret tek Allahu, është në humbje të madhe.

“Kush dëshiron jetën në këtë botë dhe bukuritë e saj - Ne do t’ua shpërblejmë punët e tyre dhe në këtë asgjë nuk do t’u lihet mangët.” 11-Hud: 15.

“Por vërtet që njeriu shkel çdo cak, kur mendon se është i vetëmjaftueshëm.” 93-Alak: 6-7.

Pra, largimi nga gjynahi dhe kthimi në ibadet është i mundur vetëm me fuqinë e Allahut Teala.

“Juve u preokupoi përpjekja për shumimin (e pasurisë, fëmijëve, pozitës)! 102-Tekathur: 1.

Hadithet lidhur me këtë çështje

“Dashuria për pasuri dhe famë në zemër rrit përçarjen, ashtu si toka e ujitur që rritë perimet.”

“Dëmi i bërë nga dy ujë në një tufë delesh, nuk është më i dëmshëm se sa dëmi që i bën fesë dashuria për pasurinë dhe famën.”¹

“Ata që grumbullojnë pasuri, shkatërrohen. Përveç atyre që u japin të varfërve dhe bëjnë vepra të mira me pasuri. Por, të tillë ka pak.”²

---

¹ Bezzar, me fjalë të tjera, Muslimi, Tirmidhi dhe Nesai nga Kab b. Maliku. Tirmidhiu ka thënë se është hasen.

² Teberani nga Abdurrahmani.

Kur u pyet i Dërguari i Allahut, s.a.v.s., kush janë më të këqijtë e ummetit të tij, ai tha: **“Të pasurit.”**

“Pas jush do të vijnë njerëz që do të hanë ushqime të ndryshme dhe me shije, do të ngasin kuaj shumëngjyrësh e të rehatshëm, do të martohen me gra të bukura, do të veshin rroba të bukura. Kanë stomak që nuk ngopet me pak, kanë dëshira që nuk mjaftohen as me shumë. Ata janë të fundosur në dynjallëk. Mendojnë për dynjallëk në mëngjes e mbrëmje, dynjallëkun e adhurojnë, dynjallëkun e pranojnë si zot. Të gjitha përpjekjet e tyre janë për dynjallëk. Ata ndjekin vetëm dëshirat e veta. Fjala e birit të Abdullahut, Muhammedit është se: ata që vijnë pas jush edhe ata që vijnë pas tyre, e që e arrijnë atë ditë, të mos i përshëndesin, të mos vizitojnë të sëmurët e tyre, të mos shkojnë në varrosjen e tyre dhe të mos tregojnë respekt për të moshuarit e tyre. Sepse ata që i bëjnë këto do të ndihmojnë në shkatërrimin e Islamit.”³

“Lëri dynjanë njerëzve të dynjallëkut. Kush merr nga dynjaja më shumë se që i mjafton, ai po përgatit shkatërrimin e vet, pa e ditur.”⁴

---

³ Teberani nga Ebu Umame.

⁴ Bezzar nga Enesi.

“Biri i Ademit, thotë *“pasuria ime, pasuria ime”, mirëpo nga pasuria e vet ka vetëm atë që e ha, e që i zhduket, dhe atë që e veshë – e i vjetrohët dhe shkatërrohët; Do t’i mbetet vetëm ajo pjesë që e jep për sadaka, atë e përjetëson.”*⁵

Një person e pyeti Resulallahun s.a.v.s.:

- *O i Dërguari i Allahut, pse nuk e dua vdekjen?*

Resulallahu s.a.v.s., e pyeti:

- ***A ke pasuri?*** Presoni tha:

- *Po, kam.* Resulallahu s.a.v.s, i tha:

- Jefe pasurinë për punë të mira, dhe dërgoje atje para vetes. Sepse zemra e besimtarit është me pasurinë e tij. Nëse e dërgon pasurinë tënde para vetes, edhe zemra dëshiron të shkojë pas, nëse e lë pasurinë këtu, edhe zemra dëshiron të qëndrojë këtu.

Resulallahu s.a.v.s., gjithashtu ka thënë:

“Biri i Ademit ka tre shoqërues. Njëri e shoqëron deri në vdekje, i dyti deri në varr, e i treti nuk i ndahet deri në ditën e gjykimit. Deri në vdekje e shoqëron pasuria e vet, deri në varr të afërmit, e deri në ditën e gjykimit e shoqëron vepra e vet.”⁶

---

⁵ Muslimi nga Abdulahu dhe Ebu Hurejre.

⁶ Ahmed dhe Taberani nga Numan b. Bashiri.

Havarijjet e pyetën Isanë a.s.:

- *Pse ti mund të ecësh mbi ujë, e ne jo?*,

e Isa a.s., i pyeti:

- *Çfarë vlere kanë për ju ari dhe argjendi?*

Ata thanë:

- *Shumë të vlefshme dhe të dëshiruara!*

Isa a.s., ju tha:

- *E për mua, ato janë si dheu.*

Selman Farisi i shkroi Ebu Derdasë:

*“O vëllai im! Mos grumbullo dynjallëk për të cilin nuk do të falënderosh! E kam dëgjuar Resulallahun s.a.v.s., të thotë: **“Pronari i pasurisë që me pasurinë e vet i nënshtrohet urdhreve të Allahut, do të vijë në Ditën e Gjykimit bashkë me pasurinë e vet, e duke kaluar urën e siratit, pasuria i thotë:***

*- **Kalo, e ke paguar hakun tim. Pastaj vjen ai që nuk e ka paguar hakun e pasurisë, dhe duke kaluar urën e siratit pasuria e vet i thotë:***

*- **Turp të kesh që nuk e ke paguar hakun tim! Dhe kjo vazhdon derisa personi të thotë:***

*- **Vaj për mua, çfarë paskam bërë!”**⁷*

---

⁷ Bejhakui në *‘Shu’abu’l-Iman’*.

Tregimet që i sollëm në librin **“Varfëri dhe zuhd”** për qortimin e dashurisë ndaj dynjasë në përgjithësi përfshijnë edhe qortimin e pasurisë, dhe nuk do ta zgjasim duke i përsëritur këtu, por do të vazhdojmë të shpjegojmë çështjet që lidhen me pasurinë.

Resulallahu s.a.v.s., ka treguar:

“Kur njeriu vdes, melaiket thonë:

- Çfarë solli ky para vetes, ndërsa njerëzit thonë:

- Çfarë la pas (nga pasuria)”.⁸

Resulallahu s.a.v.s., gjithashtu ka thënë:

“Mos mblidhni pasuri, se dashuroheni në dynjallëk.”⁹

---

⁸ Bejhaki nga Ebu Hurejre.

⁹ Tirmidhi dhe Hakimi nga Ibn Mesud.

Fjalët e të mëdhenjve të islamit

Një person i dërgoi para Ebu Derdas. Ebu Derda e konsideroi këtë si veprim të keq dhe tha:

- Kush ma bëri këtë të keqe? O Allah, jepi atij shëndet të mirë, zgjatja jetën dhe shtoja pasurinë e tij.

Me këtë lutje Ebu Derda jep shenjë se shëndeti i mirë, jeta e gjatë dhe pasuria e shumtë e bëjnë njeriun kryengritës, dhe këtë e konsideronte si një mallkim.

Alia r.a., i dha një dërrhem Ebu Derdas, e ky i tha:

- Nuk je i dobishëm për mua nëse nuk largohesh prej meje.

Omeri r.a., i dërgoi një dhuratë Zejnebe bint Xhahsh, gruas së Resulallahut s.a.v.s., e ajo tha:

- Allahu e faltë Omerin! Ka njerëz që kanë më shumë nevojë se unë! Preu një beze që kishte, bëri qese të vogla, i vendosi paratë në to dhe ju dërgoi njerëzve në nevojë. Pastaj ngrii duart lartë dhe bëri dua:

- Allahu im, pas këtij viti le të mos më arrijë dhurata e Omerit. Duaja iu pranua, e Zejnebe vdiq atë vit. Ishte e para nga gratë e Resulallahut s.a.v.s., që vdiq pas tij.

Hasan Basri ka thënë:

"Vallahi, Allahu do ta poshtërojë personin që nderon paratë!", e thuhet se kur ari dhe argjendi u përdorën për herë të parë si monedha, Iblisi i mori në dorë, i puthi, e duke i fërkuar në fytyrë, tha: "Ata që ju duan juve janë shërbëtorët e mi."

Sumejt b. Axhlan ka thënë: *"Vërtetë që ari dhe argjendi janë frerë që ngatërrestarin e tërheqin në xhehenem"*.

Jahja b. Muadhi tha: *"Paraja është akrep, nëse nuk ke kundërhelm mos e merr në dorë. Sepse nëse të kafshon, helmi i tij të vret."* E pyetën:

- Çka është kundërhelmi i parave?, e ju tha:
- Të fitohen hallall dhe të harxhohen ku duhet.

Ala b. Zijad tregon: *"Dynjaja u shfaq para meje me gjithë stolitë e saj. I thashë:*

- Kërkoj mbrojtje tek Allahu nga e keqja jote!, e ajo tha:

- *Atëherë mos i jep vlerë arit dhe argjendit!*

Pra, dynja është ari dhe argjendi. Kush i posedon, mund të posedojë çfarë të dojë nga dynjaja. E kush qëndron larg tyre, mbrohet.

Prandaj poeti ka thënë:

E di se takvaja shihet në një dërhem.

Këtë e kam kuptuar, dëgjomëni, amanit,

Nëse e braktisë dërhemin edhe pse e ke,

Ti e posedon takvanë e muslimanit.

E një tjetër poet ka thënë:

Mos u mashtro nga njeriu me këmishë të arnuar,

Me mantel të grisur a shenjë sexhde në ballë;

Tregoja një herë arin dhe argjendin,

E do të kuptosh se për çfarë ka mall.”

Mesleme b. Abdulmaliku shkoi për vizitë te Omer b. Abdulazizi që ishte në shtratin e vdekjes, e i tha:

- *Çfarë bëre? I le fëmijët tu pa pasuri!* Omer b. Abdulazizi kishte 13 fëmijë. Kërkoi t’i ndihmojnë të ulet, e tha:

- *Unë nuk ju ndalova atyre hakun e vet e as nuk ju dhashë hakun e të tjerëve. Edhe fëmijët e mi janë si fëmijët e të tjerëve; nëse i zbatojnë urdhrat e Allahut, Allahu i ruan. Allahu është mik i salihëve (të mirëve). E nëse nuk nënshtrohen, le të bëjnë çfarë të donë.*

Muhammed b. Ka'b Kurazi harxhoi shumë pasuri në rrugën e Allahut. E qortuan pse nuk ua la atë pasuri fëmijëve të vet, e ai tha: *“Jo. Pasurinë time dua ta mbaj për vete prandaj po ia dorëzoj amanet Allahut. E edhe fëmijët e mi ia dorëzoj amanet Allahut.”*

Një person i tha Ebu Abdirabihit:

- O vëllai im! Mos shko nga kjo dynja me sherr, e fëmijët tu t'i lësh me pasuri; e pas kësaj, Ebu Abdirabih harxhoi njëqind mijë derhemë nga pasuria e tij në rrugën e Allahut.

Jahja b. Muadh ka thënë: *“Pronari i pasurisë, në momentin e vdekjes ka dy fatkeqësi të mëdha; fatkeqësia e parë është humbja e të gjithë pasurisë që ka, sapo të vdesë, dhe e dyta është marrja në pyetje për atë pasuri, një nga një, për të gjitha.*

Kapitulli i dytë

LAVDËRIMI I PASURISË DHE MATORIA NË MES TË LAVDËRIMIT DHE QORTIMIT TË SAJ

Dije se, në shumë ajete të Kuranit Kerim, Allahu Teala e ka emërtuar pasurinë *hair*.¹⁰

“...nëse lë pasuri (hair) pas vete...” 2-Bekare: 180.

Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Pasuria e mirë është e mirë për njeriun e mirë.”¹¹

Edhe ajetet dhe hadithet për sadakanë e haxhin lavdërojnë pasurinë, sepse janë ibadete që bëhen me pasuri:

“Rabbi yt dëshiroi që ata të arrinin moshën e pjekurisë e ta nxirrnin thesarin e tyre.” 18-Kehf: 82.

“Ju shumon pasurinë dhe fëmijët, ju bën të keni kopshte dhe ju jep lumenj.” 71-Nuh: 12.

---

¹⁰ **Hair**: mirësi; punë e mirë, e ligjshme; vepra e dobishme, veprim i ndritshëm - nur; nimete si mendja e shëndoshë, dituria, ibadeti, drejtësia, dhurimi dhe pasuria.

¹¹ Ahmedi dhe Taberani nga Amr b. al-As.

E Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:
“Varfëria gati sa nuk u bë kufr.”¹²

Të gjitha këto, lavdërojnë pasurinë. E pasi ta dish urtësinë (*hikmet*), qëllimin, fatkeqësitë dhe rreziqet e pasurisë, mund ta kuptosh se hadithet për lavdërimin dhe përbuzjen e pasurisë nuk janë kundërthënëse. Atëherë do ta kuptosh se pasuria është e mirë në një anë, e keqe në anën tjetër, e pranueshme në anën e mirë dhe e përbuzur në anën e keqe. Me fjalë të tjera, pasuria në vetvete nuk është as vetëm e mirë e as vetëm e keqe, por mund të jetë sepse edhe për të mirë edhe për të keqe. E diçka që ka këtë cilësi, padyshim që herë lavdërohet e herë qortohet.

Por, i mençuri e kupton se ajo që qortohet është tjetër nga ajo që lavdërohet. Ky dallim mund të kuptohet nga ajo që kemi shpjeguar te veprimet e mira, sevapet, nimetet dhe mjaftueshmërinë, në librin për *shyqyr*. E shpjeguar aty se qëllimi i njeriut largpamës e të mençur është lumturia e ahiretit, që është nimet dhe vendbanim i përjetshëm. Pra, pasuri e lavdëruar është pasuria që e siguron këtë lumturi, e ky është qëllimi i atij që ka mend.

---

¹² Bejhaki në *“Shuabu’l-Iman”* nga Enesi

Kur Resulallahu s.a.v.s., u pyet:

- *Kush është më i nderuari e më i mençuri i njerëzve?*; Resulallahu s.a.v.s., tha:

- ***Ai që më së shumti e kujton vdekjen dhe që më së shumti përgatitet për të.***¹³

Këso lumturie në dynja arrihet në tri mënyra:

E para është fazileti shpirtëror, që është dituria dhe ahlaku i mirë. E dyta është fazileti i trupit, që është shëndeti dhe selameti i trupit, ndërsa e treta janë sebebep e jashtme, si pasuria e të ngjashme.

Më e larta prej këtyre është ajo shpirtërore, e dyta është trupore dhe më e ulëta në vlerë janë shkaqet e jashtme, siç është pasuria. Më e ulëta në vlerë e pasurisë është ari dhe argjendi. Sepse ari dhe argjendi janë shërbëtorë, ato nuk kanë shërbëtorë. Ari dhe argjendi nuk kërkohen për vet ato, por kërkohen për gjëra të tjera. Vet nefsi është një xhevahir që kërkon lumturinë. Dija, marifeti dhe ahlaku i shërbejnë shpirtit – nefsit, që të bëhen cilësi të qenies së tij. Trupi i shërben shpirtit - nefsit përmes shqisave dhe gjymtyrëve, ndërsa ushqimi dhe veshja i shërbejnë trupit.

---

¹³ Ibn Maxhe nga Ibn Omeri.

Siç e kemi thënë, qëllim i martesës është vazhdimi i brezit, qëllimi i ushqimit është të mbajë trupin të shëndetshëm, ndërsa qëllim i trupit është ta përsos nefsën dhe ta zbukurojë atë me dituri dhe ahlak të mirë. Kush e kupton këtë renditje, e kupton vlerën e pasurisë, e kupton se nga e fiton nderin, dhe se pasuria ka vlerë për shkak të nevojave të trupit, e përmes trupit përsoset nefsën. Pra, ai që e di dobinë dhe arsyen e diçkaje, dhe e përdor atë për qëllimin e drejtë, ai është në rrugë të mirë dhe përfiton shumë. Domethënë, pasuria është mjet për një qëllim të mirë. Ky është qëllimi i pasurisë.

Por, siç është pasuria mjet drejt një qëllimi të mirë, ajo mund të jetë mjet edhe për qëllime të këqija, që i pengojnë njerëzit nga lumturia e ahiretit, që mbyllin derën e mësimin dhe veprimin. Domethënë, e mira apo e keqja e pasurisë nuk është në vet pasurinë, por në raport me qëllimin e synuar. Nëse fitohet hallall dhe harxhohet për lumturi të përjetshme, është e pranueshme, përndryshe nuk është. Ai që merr më shumë nga dynjallëku se që i mjafton, po përgatit shkatërrimin e vet pa vetëdije, siç është përmendur në hadithin më lartë. Eshet pengojnë njeriun në rrugën e Allahut, ndërsa natyra njerëzore është e prirë t'i pasojë eshet, e pasuria ndihmon në këtë.

Prandaj pasuria përtej të mjaftueshmes u konsiderua e padëshirueshme nga pejgamberët a.s., dhe kërkuan strehim tek Allahu Teala nga pasuria e tepërt. Ndërsa Resulallahu s.a.v.s, ka thënë:

“O Allah, jepi familjes së Muhammedit (kushtet e jetesës) aq sa i mjafton.”

Resulallahu s.a.v.s., nga dynjallëku kërkoi vetëm të mirën dhe dobinë, dhe gjithashtu ka thënë:

“O Allah, më bëj të jetoj i varfër, të vdes i varfër dhe të ringjallem me të varfrit.”¹⁴

Edhe Ibrahim i a.s., në duanë e tij tha:

“...më ruaj mua edhe bijtë e mi që të mos adhurojmë idhujt!” 14- Ibrahim: 35.

Meqenëse nuk ndodh që pejgamberët a.s., t'i adhurojnë idhujt, qëllimi i Ibrahimit a.s., me shprehjen “*idhujt*” këtu është ari dhe argjendi. Adhurimi i arit dhe argjendit është t'i duash ato, të mashtrohesh prej tyre dhe të anosh me zemër drejt tyre. Edhe Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Ai që adhuron arin dhe argjendin është shkatërruar, nuk mund të shpëtojë, shkatërrohet plotësisht.”¹⁵

---

¹⁴ Buhariu dhe Muslimi nga Ebu Hurejre

Ai që e do dhe adhuron arin e argjendin është sikur të adhurojë idhujt. Bile, kush adhuron çka do tjetër pos Allahut, largohet nga rruga e Allahut dhe pason atë çfarë e pengon në zbatimin e urdhrave të Allahut, është njëjtë sikur të ketë adhuruar një idhull. E kjo quhet shirk, dhe shirku është ndarë në dy pjesë: njëra është e fshehur, e tjetra e dukshme. Pronari i shirkut të fshehtë nuk qëndron përjetësisht në xhehenem, dhe shumë pak besimtarë mund të shpëtojnë nga kjo, sepse ky shirk është më i fshehur se gjurma që lë milingona. Ndërsa pronari i shirkut të dukshëm është përjetësisht në xhehenem. E Allahu Teala na ruajt nga të dytë!

---

¹⁵ Tirmidhiu nga Enesi, si edhe Ibn Maxhe dhe Hakimi, i cili ka thënë se është *sahih*.

Kapitulli i tretë

DOBITË DHE FATKEQËSITË E PASURISË

Dije se, pasuria është si një gjarpër; helmin në gojë dhe kundërhelmin në mish. Helmi është telashe, e kundërhelmi është dobi. Ai që e njuh edhe dëmin edhe dobinë e diçkaje, largohet nga dëmi e përfiton nga dobia. Dobia nga pasuria ndahet në dobi për dynjallëk dhe për ahiret. Dobitë e pasurisë për dynjallëk nuk ka nevojë të numërohen, të gjithë i dinë. Sikur të mos i dinin, njerëzit nuk do të udhëtonin nëpër botë në kërkim të pasurisë.

DOBIA E PASURISË PËR AHIRET

Kjo ndahet në tri pjesë:

Pjesa e parë, është harxhimi për nevoja personale. Këto janë harxhimet për ibadet, ose për ta ndihmuar ibadetin. Harxhime për ibadet janë harxhimet për haxh dhe xhihad, për çka nevojitet pasuria. Haxhi dhe xhihadi janë nga ibadetet kryesore që afrojnë Allahut, e i varfri është i privuar nga fazileti i tyre.

Sa i përket harxhimeve; harxhime për të ndihmuar ibadetin janë ushqimi, veshmbathja, vendbanimi, martesë dhe nevojat tjera. Sepse kur këto nevoja nuk plotësohen, zemra mendon për to e jo për ibadet. Të punosh për të siguruar gjithçka të nevojshme për ibadet është gjithashtu ibadet. Por, gjithçka më shumë se e nevojshme dhe ajo që është për kënaqësi nuk hyjnë në këtë pjesë. Ato janë dynjallëk.

Pjesa e dytë, është harxhimi për njerëzit, edhe kjo ndahet në katër: sadakaja, për gëzimin familjar (*myryvvet*), për ta mbrojtur namusin (nderin) dhe pagesa e shërbimeve. Sevapi i sadakasë është i njohur për të gjithë, ajo e shuan zemërimin e Allahut. Këtë e kemi shpjeguar në pjesën për faziletin e sadakasë. Me *myryvvet* nënkuptojmë harxhimin e parave për zifafet, për të afërmit, miqtë, për dhuratat e për ndihmë. Një harxhim i tillë nuk quhet sadaka, sepse sadakaja është ndihma për nevojtarët, por edhe këto janë të dobishme për fe. Sepse njeriu në saje të zifafetit dhe dhënies së dhuratave fiton miq e shokë, si edhe shpëton nga tamahqarllëku dhe hyn në mesin e të xhymertëve. / *xhymert* quhet ai që jep, që ushqen të tjerët, e për këtë veprim ka shpërblim të madh. Ka shumë transmetime për dhuratat dhe zifafet, pa kusht që përfituesit domosdo të jenë të varfër.

Mbrojtje e namusit (nderit) janë paratë që u jepen poetëve për t'i mbrojtur nga satira dhe për t'ua mbyllur gojën atyre. Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Kush jep para për të mbrojtur nderin, kjo i shkruhet si sadaka.”¹⁶

Edhe pse prej një harxhimi të tillë ka dobi në dynja, kjo prapë llogaritet harxhim për fe. Si të mos llogaritet kjo si sadaka, kur në këtë mënyrë mbrohet nga përgojimi, e parandalon edhe armiqësinë që mund të lindin.

Sa i përket harxhimit për shërbimet; njeriu ka nevojë për shumë punë që të kryhen. Nëse përpiqet të gjitha t'i bëjë vet, as nuk do të mund t'i bëjë, e as nuk do të mund të ngrihet në gradat më të larta të mendimit dhe dhikrit, e do ta dëmtojë udhëtimin e vet për në ahiret. Ai që nuk ka pasuri është i detyruar t'i bëjë punët vet, por, kur i bën vet punët që tjetër kush mund t'i bëjë, dëmtohesh. Sepse ti ke punë më të rëndësishme, si dituria, ibadeti, dhikri dhe meditimi, që gjithashtu duhet t'i bësh, e që askush tjetër nuk mund t'i bëjë për ty. Është humbje të braktisen këto, e të angazhohesh me gjëra të tjera.

---

¹⁶ Ebu Ja'la

Pjesa e tretë, është pasuria që harxhohet për punë bamirësie me dobi të përgjithshme, si për xhami, urë, spital, çizme e të ngjashme, e këto janë vepra të mira që jetojnë edhe pas vdekjes, të paktën përmes duave të atyre që përfitojnë prej tyre. Këto janë përfitimet e pasurisë për ahiret. Përveç kësaj, nga pasuria ka edhe shumë përfitime tjera në dynja, si shpëtimi nga varfëria dhe nga kërkimi i lëmoshës, arritja e pozitës, paraqitja si i xhymertë e i ndershëm, shtohen miqtë, shokët dhe ndihmësit dhe bëhet i respektueshëm prej të gjithëve. Të gjitha këto janë dobi të kësaj bote, nuk janë dobi të ahiretit.

FATKEQËSITË E PASURISË

Edhe këto ndahen në dy, në fetare dhe të dynjallëkut.

Fatkeqësitë fetare janë tri:

E para, pasuria tërheq në gjynah. Epshtet janë të shumta e të fuqishme, por paaftësia dhe pamundësia hyjnë mes personit dhe epshtit, dhe e mbrojnë personin. Është thënë: *“Nëse nuk gjen, mbetesh i pafajshëm”*. Sepse njeriu nuk ndjek një gjynah për të cilin është i pashpresë. E kur shpreson, ndjen prirje drejt atij gjynahi. Pasuria i jep fuqi, duke mobilizuar forcën e keqbërësit. Nëse i ndjek dëshirat e veta me ndihmën e pasurisë, do të shkatërrohet, e nëse është i durueshëm, do ta ketë të vështirë. Sepse është më e rëndë të jesh i durueshëm kur ke fuqinë për ta bërë. Intriga e pasurisë është më e madhe se intriga e varfërisë.

E dyta, pasuria e tepërt tërheq në *mubah*, që është grada e parë drejt shkatërrimit, edhe nëse i pasuri ha bukë elbi, veshë rroba të arnuara dhe braktis kënaqësitë, siç bëri Sulejmani a.s.

Njeriu kur ka pasuri zakonisht mendon se gjendja më e mirë e tij është të kënaqet me dynjallëk, aq sa kjo kënaqje i bëhet adet, e pasuria dashnore e pandashme.

Por, ndonjëherë nuk mund ta fitojë pasurinë me mjete hallall, prandaj futet në të dyshimta dhe detyrohet të përdorë hipokrizi e lajka. Bile, bie në shkallën më të ulët, që përmes kësaj të fitojë pasuri.

Ai që ka shumë pasuri, ka edhe shumë nevojë për njerëzit tjerë, e ai që ka nevojë për njerëz detyrohet të jetë hipokrit dhe të kundërshton urdhrat e Allahut për të fituar zemrat e njerëzve. Edhe nëse njeriu shpëton nga fatkeqësia e parë, ai nuk do të mund të shpëtojë nga kjo fatkeqësi e dytë. Miqësitë dhe armiqtë lindin nga nevoja për njerëz. Nga kjo nevojë lind zilia, urrejtja, hipokrizia, arroganca, gënjeshtria, përgojimi dhe shfaqen sëmundjet e zemrës. Këto sëmundje mund të kalojnë edhe në gjymtyrë tjera. Të gjitha këto lindin nga dëshira për pasuri.

E treta është fatkeqësi nga e cila nuk mund të shpëtojë asnjë i pasur, e kjo është se, ruajtja dhe shumëfishimi i pasurisë i pengon njerëzit nga përmendja e Allahut.

Çdo gjë që e largon njeriun nga përmendja e Allahut është e dëmshme dhe për këtë arsye, Isa a.s., ka thënë:

- *Janë tri fatkeqësi të pasurisë, dhe e para është nëse pasurinë e fiton haram.* Ata thanë:

- *E nëse fiton hallall?* Isa a.s., tha:

- *Fatkeqësia e harxhimit në të ndaluarën.* Ata thanë:

- *E nëse harxhon aty ku duhet?* Isa a.s., tha:

- *Angazhimi në ruajte dhe shtim të pasurisë e largon nga përmendja e Allahut!*

Kjo është një sëmundje e keqe. Sepse esenca dhe sekretet e ibadetit është dhikri i Allahut dhe meditimi i madhështisë së Tij, e kjo kërkon një zemër të zbratur nga gjithçka tjetër.

Por, i pasuri është i zënë me fermerët në arën dhe me mosmarrëveshjet për ujin e për megjje me komshiun. Përveç kësaj, ai është vazhdimisht i preokupuar me pagat e punëtorëve, taksat që duhet t'i jepen qeverisë, mashtrimet e punëtorëve, shkatërrimin e mallit si dhe me ushqyerjen e kafshëve të veta. Secili mendon kështu; tregtari mendon se ortaku po e tradhton dhe do të merr fitim më shumë, ose mendon për dëmtimin e mallit, e këto i mendon edhe fermeri.

Ai nuk e mendon arin dhe argjendin që e ka fshehur nën tokë, mirëpo vazhdimisht mendon ku ta harxhojë, si ta ruaj, çka nëse dikush merr vesh për to dhe ia gjen.

Fusha e mendimit për dynjallëk është shumë e gjerë, nuk ka fund. Por, personi që gjen ushqimin e tij të ditës është rehat.

Këto janë në përgjithësi fatkeqësitë e dynjallëkut. Pos këtyre, ka edhe frikë për pasuri, vuajtje, mërzi, lodhje, vështirësi në ruajtjen e pasurisë. Kundërhelmi për të gjitha këto helme është marrja e sasisë që do të sigurojë ushqimin e përditshëm dhe dhurimi i tepricës për bamirësi dhe vepra të mira. Pasuria që nuk harxhohet për këto, është helm dhe fatkeqësi. Kërkojmë ndihmën e Allahut Teala dhe mirësinë e Tij, Ai është i gjithëfuqishëm.

Kapitulli i katërt

PËRBUZJA E TAMAHQARLLËKUT DHE LAVDËRIMI I VARFËRISË

Siç e shpjegojmë në librin *“Varfëri dhe zuhd”*, varfëria është e lavdëruar, por vetëm atëherë kur i varfëri është i kënaqur me aq sa ka, dhe nuk e lakmon tjetrin. Kjo është e mundur vetëm me shkallën më të ulët të kërkesës për ushqim, veshje e banim. Ai nuk duhet të mendojë për më shumë se një ditë, ose një muaj; nuk duhet të mërzitet për ditët tjera. Nëse dëshiron më shumë, e humb vlerën e kënaqësisë me të mjaftueshmen dhe ndotet me tamahqarllëk e pangopësi. Këto dy sëmundje e tërheqin në të keqe, dhe ai bën vepra që nuk i përshtaten bujarisë. E lakmia dhe pangopësia janë në natyrën e njeriut; ai refuzon të jetë i kënaqur vetëm me aq sa i duhet. Edhe Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Sikur biri i Ademit të kishte dy lugina dukat, ai me siguri do të dëshironte edhe një të tretë! Vetëm një grusht dheu mund t’ia ngopë sytë birit të Ademit. E Allahu ia pranon pendimin atij që pendohet.”¹⁷

---

¹⁷ Buhariu dhe Muslimi nga Ibn Abbasi.

Ebu Vakid el-Lejsi tregon:

*“Kur i zbritë shpallja Resulallahut s.a.v.s., ne menjëherë vraponim tek ai, e ai na mësonte shpalljen që zbriste. Një ditë, kur i shkua, Resulallahu s.a.v.s., na tha: **“Allahu Teala thotë:***

- Ne kemi dhuruar pasurinë për të falur namazin dhe për të dhënë zeqatin. Sikur biri i Ademit të kishte një luginë plot me ar, ai me siguri do ta donte të dytën. Po t’i kishte dy, do t’i donte tri. Birit të Ademit vetëm dheu mund t’ia kënaqë sytë. E Allahu ia pranon pendimin atij që pendohet.”¹⁸

Edhe Ebu Musa el-Eshariu tregon:

*“Zbriti një sure e ngjashme me suren Berae, pastaj u anulua nga Allahu Teala, por më kujtohet ky ajet nga ajo sure: **“Allahu Teala e forcon këtë fe me njerëz që nuk kanë iman. Sikur biri i Ademit të kishte dy lugina plot me mallra, ai me siguri do ta dëshironte luginën e tretë. Vetëm dheu mund të kënaqë sytë e birit të Ademit. Mirëpo, Allahu pranon pendimin e atyre që pendohen.”***

---

¹⁸ Ahmed i dhe Bejhaki

Resulallahu s.a.v.s., gjithashtu thotë:

“Janë dy të uritur që nuk ngopen; i urituri për dituri dhe i urituri për pasuri”¹⁹,

dhe:

“Derisa plakët i biri i Ademit, dy gjëra i rinohen: shpresa e pafund dhe dashuria për pasuri.”²⁰

Këto janë cilësi që e shkatërrojnë birin e Ademit, prandaj Allahu Teala dhe Resulallahu s.a.v.s., e lavdëruan mjaftueshmërinë me aq sa i duhet:

“Myzhe për këdo që arriti udhëzimin e islamit, i është dhënë mjaftueshëm, dhe ai është i kënaqur.”²¹

“Qoftë i varfër apo i pasur, në Ditën e Gjykimit, të gjithë do të dëshirojnë që të kishin vetëm mjetet e domosdoshme për të jetuar në këtë botë.”²²

“Pasuri nuk është bollëku i dynjasë; pasuri e vërtetë është pasuria e zemrës.”²³

---

¹⁹ Teberani nga Ibn Mesudi

²⁰ Buhariu dhe Muslimi nga Enesi

²¹ Tirmidhiu

²² Ibn Maxh nga Enesi

²³ Buhariu dhe Muslimi nga Ebu Hurejre

Resulallahu s.a.v.s, duke ndaluar lakmimin tha:

“O njerëz kërkoni fitimin hallall. Sepse çdokush han rizkun e vet. Askush nuk vdes pa e ngrënë rizkun që i takon. Edhe nëse nuk i pëlqen, rizku i vet do t'i jepet.”²⁴

Transmetohet se Musa a.s., e pyeti Allahun Teala:

- *Cili rob i Yti është më i pasuri?* Allahu Teala tha:

- ***Ai që është më i kënaqur me atë që ia kam dhënë.***

Musa a.s., tha:

- *Cili është më i drejti?*, e Allahu Teala tha:

- ***Ai që është i mëshirshëm ndaj vetes.***

Resulallahu s.a.v.s., ka thënë: **“Xhebraili më fryu në zemër: Askush nuk do të vdesë pa marrë rizkun e vet. Prandaj kini frikë Allahun dhe silluni mirë në kërkimin e rizkut.”²⁵**

Ebu Hurejre ka transmetuar se i Dërguari i Allahut i ka thënë: **“O Eba Hurejre, kur të jesh shumë i uritur, të mjafton një kulaç e një gotë ujë, dhe thuaj *le të shkatërrohet bota.*”²⁶**

---

²⁴ Hakimi nga Xhabiri

²⁵ Ibn Ebi'd-Dunja dhe Hakimi

²⁶ Bejhaki nga Ebu Hurejra

Resulallahu s.a.v.s., thotë:

“Kujdesu nga gjërat e dyshimta, do të jesh më abid²⁷ mes njerëzve. Kënaqu me aq sa të mjafton për jetesë, do të jesh më mirënjohësi mes njerëzve. Duaje për të tjerët atë që e do për veten, do të jesh besimtar.”²⁸

Në një hadith të transmetuar nga Ebu Ejub el-Ensari, Resulallahu s.a.v.s., e ndalon lakminë; një beduin erdhi te Resulallahu s.a.v.s., dhe i tha:

- *Më këshillo, shkurt!*, e Resulallahu s.a.v.s., i tha:

- *Kur e fal namazin, fale si ai që i jep lamtumirën familjes së tij. Mos thuaj fjalë për të cilën do të kërkosh falje nesër. Mos lakmo çka posedojnë të tjerët.*²⁹

Avf b. Malik el-Eshkxhai tregon: *“Ne ishim shtatë, tetë a nëntë veta me Resulallahun s.a.v.s., e na tha:*

- *A do t’i bëni bejat të Dërguarit të Allahut?*

Thamë:

- *Ne kemi bërë bejat më parë;* e Resulallahu s.a.v.s., tha:

- *A do t’i bëni bejat të Dërguarit të Allahut?*

---

²⁷ Abid: që bën shumë ibadet

²⁸ Ibni Maxhe

²⁹ Ibni Maxhe dhe Hakimi

Ne zgjatëm duart dhe bëmë bejat, e njëri prej nesh tha:

- *Ne bëmë bejat, çfarë do të thuash o i Dërguar i Allahut?*, e Resulallahu s.a.v.s., tha:

- ***Bëni ibadet Allahut Teala e mos i bëni asgjë ortak Atij, falni pesë namazet e ditës dhe binduni atyre që drejtojnë punët tuaja (ulu`l-emr) - ndërkohë tha diçka me zë të ulët - dhe mos kërkoni asgjë nga njerëzit.***

E transmetuesi i këtij hadithi ka treguar:

*“Disa nga këta persona nuk dëshironin që dikush t’u jepte as kamxhikun kur ju binte nga dora; zbrisnin nga deveja a kali, dhe e merrnin vet”.*³⁰

---

³⁰ Ebu Davud nga Ibni Maxhe

Fjalët e as'habëve dhe dijetarëve në këtë temë

Omeri r.a., ka thënë: *"Lakmimi është varfëri, të mos lakmosh pasurinë e njerëzve është pasuri."* Ata që nuk lakmojnë pasurinë e njerëzve kanë zemër të pasur.

Njëri prej dijetarëve u pyet:

- *Çka është pasuri?*, e ai u përgjigj:

- *Kënaqësia me pak dhe me aq sa të mjafton."*

Një poet ka thënë:

Çka ti quan "jetë" kalon për pak orë,

E ti dynjallëkut jetën ia le në dorë.

Kënaqu me kushtet që i ke, më shumë të mos duash,

Dukat e argjend, të bëjnë vetëm të vuash.

Muhammed b. Vasi e lagte bukën e thatë me ujë, e hante dhe thoshte: *"Kush mjaftohet me këtë, nuk i duhet askush!"*

Sufjani Servi ka thënë: *"Pasuria më e mirë është ajo që nuk e ke, e nga pasuria që e ke, më e mira është ajo që të del nga dora."*

Ibn Mesudi ka thënë: “Një melek çdo ditë thotë: “*O biri i Ademit, një pasuri e vogël që të mjafton është më mirë se sa pasuria e shumtë e që të azdis.*”

Sumejt b. Axhlan ka thënë: “*O biri i Ademit, shih si të çon në xhehenem një grusht bark.*”

E pyetën një dijetar:

- *Çfarë keni nga pasuria?*, e dijetari tha:
- *Kam pamje të pastër nga jashtë, sjellje të matur nga brenda dhe, nuk më mbetet syri në pasurinë e huaj.*

Transmetohet se Allahu Teala thotë: “***O biri i Ademit, edhe sikur e gjithë bota të jetë e jotja, vetëm ajo që e ha prej saj mbetet e jotja.***”

Ibn Mesudi ka thënë: “*Nëse nga dikush kërkoni diçka për të cilën keni nevojë, mos insistoni në kërkesë, sepse ai mund t’ju japë vetëm aq sa Allahu Teala e ka caktuar, dhe nuk mund ta kalojë atë shumë.*”

Njëri prej emevive i shkroi letër Ebu Hazim b. Ebi Selemes duke insistuar që ta njoftojë për nevojat e tij. Ebu Hazimi ia ktheu këtë përgjigje: “*Nevojën time unë ia paraqita Rabbit tim. E pranova atë që mu dha dhe jam i kënaqur edhe për atë që nuk mu dha.*”

Një dijetar e pyetën:

- Çfarë e gëzon të mençurin dhe çka ia largon mërzinë?, e dijetari tha:

- Të mençurin e gëzon veprimi i vet i mirë, e mërzinë ia largon pranimi i kaderit.

Një dijetar ka thënë: *“Gjendjen më të rëndë e ka ziliqari, e në rehati është ai që mjaftohet me pak. Më së shumti vuan lakmitari dhe tamahqari, ndërsa jetesën e siguron në butësi e qetësi ai që e ka braktis dynjallëkun. E më së shumti pishman janë dijetarët që nuk veprojnë sipas dijes së tyre.”*

Poeti ka thënë:

*“Kush strehohet te Krijuesi
I bindur se idaren e ka të siguruar,
askush nuk është më i qetë se ai.
Nga telashet e dynjasë, ai ka shpëtuar.*

Edhe një poet ka thënë:

*Edhe sa kohë do të sorollatem,
Në shtëpinë time jam veç një i huaj,
Herë në jug, herë në veri.
Vdekjen as nuk e mendoj, e nga dëshirat vuaj.
E po të mjaftohem, rizku më vjen vet,
Në modesti është pasuria, e dukati vret.*

Omeri r.a., ka thënë:

“A t’ju tregoj atë që ia kam lejuar vetes nga pasuria e Allahut? Dy fustanella, një për dimër dhe tjetri për verë, dhe një deve për haxh e umre, e ushqimi im është si i secilit prej Kurejshëve. Vallahi, nuk e di a është kjo hallall a jo.”

Pra, Omeri r.a., dyshoi se mos kjo sasi është më shumë se e domosdoshmja.

Një beduin e qortoi vëllain e vet për lakmi dhe i tha:

- O vëlla, edhe po kërkon edhe po kërkohesh. Ajo që nuk mund ta humb është duke kërkuar ty, ndërsa ti po kërkon atë që nuk ke nevojë. Ajo që po kërkoni është në mejdan, e ti po largohesh nga ajo. O vëlla! Sikur nuk e din se lakmia është varfëri dhe zahidi është i pasur.

E poeti thotë:

*Të shoh fundosur në bollëk,
kjo lakminë veç sa ta shton,
Thuj’së kurrë s’do të vdesësh,
a ka sasi që të mjafton?!*

Shabiu tregon: *“Dikush gjuajti një zog, e zogu i tha:*

- Vallahi, unë nuk ta plotësoj nevojën për mish, as nuk ta shuaj urinë. Por mund të t'i jap tri këshilla, që janë shumë më të mira për ty se sa të më hash mua. Njërën po ta tregoj sa jam në dorën tënde, të dytën kur të fluturoj e të ulem në degë, dhe tretën kur jam në majë të malit.

- Ma trego këshillën e parë!, tha ky, e zogu tha:

- Mos u mërzit për diçka që të ikë nga dora. Presoni e lëshoi zogun dhe tha:

- Hajde, ma trego të dytën, e zogu, nga dega i tha:

- Mos beso se do të ndodhë diçka që nuk ndodhë.

Pasi e tha këtë, zogu fluturoi dhe u ul në majë të malit.

Personi tha:

- Trego të tretën, e zogu i tha:

- O budalla, sikur të më kishe prerë, do të më kishe nxjerrë nga barku dy perla, secila peshon njëzet miskal.

Sapo zogu tha këtë, personi ra në tokë dhe tha:

- Mjerë unë! Filloi të dridhet, e tha:

- Ma trego të tretën! Zogu i tha:

- Dy këshillat e para tashmë i harrove, e çfarë dobie të ta them edhe të tretën? Të thashë, mos lakmo atë që nuk mund ta kesh, dhe mos beso se ndodhë ajo që nuk ndodhë. Budalla, unë vet nuk peshoj njëzet miskal; e si të jenë në barkun tim dy gurë, secili nga njëzet miskal?, dhe fluturoi.

Pra, ky është një shembull i lakmisë së tepruar e njeriut. Lakmia e tepruar e verbëron njeriun karshi hakikatit, aq sa mendon se do të ndodhë ajo që nuk ndodhë.

E Ibnu's-Semmak ka thënë:

“Shpresa është një litar në zembrën e njeriut dhe një prangëz në këmbët e tij. Nxjerre shpresën nga zemra që këmbët të lirohen nga pranga.”

Ebu Muhammed Jezdi tregon:

“Shkova për vizitë te Harun Rashid, e ai kishte një letër në dorë, e po e shikonte. Letra ishte e shkruar me ar. Më buzëqeshi, e unë e pyeta:

- O halife i myslimanëve, Allahu të mëshiroftë, çfarë po shikon? Haruni tha:

- I gjeta këto vargje në thesaret e Omajadëve; më pëlqyen, dhe e shtova edhe unë një varg, dhe më recitoi:

*Kur të mbyllet ty një derë,
mos u brengos, të hapet një tjetër.*

*Të mjafton nëse je ngopur,
e të braktisësh çka është tepër.*

*Mos e shkel nderin tënd, me gjynahe mos u ngarko,
që dënimi të jetë larg teje, angazhohu, e shpëto!*

Abdullah b. Selham Ka'b'ul-Ahbarin e pyetën:

- *Çka e fshin diturinë nga zemrat e dijetarëve pasi e kuptojnë dhe e vendosin atë në zemër?, e Kab'i tha:*

- *Pangopësia, lakmia dhe ndjekja e dëshirave.*

Për këto fjalë të Ka'bit, Fudajli ka thënë:

“Pangopësi janë dëshirat e nefsit, dhe ti ia plotëson të gjitha. E lakmia për shkak të pangopësisë, ta dëmton imanin. Ti dëshiron të plotësohen të gjitha dëshirat tua, për çka të duhen shumë gjëra, e ato të kapin për hundë dhe të tërheqin kah të duan, e ti detyrohesh të ulësh kokën. Atyre që janë të sëmurë me dashuri ndaj dynjasë, ti ju shkon për vizitë, i përshëndet kur i takon. E këto nuk janë për rizanë e Allahut.”

Pastaj tha:

- *Këto fjalë janë më të mira për ty se njëqind hadithe nga filani.*

Një dijetar ka thënë:

“Një nga gjërat më të çuditshme të njeriut është se edhe sikur t'i thuhet: ‘Do të qëndrosh në botë përgjithmonë’, ai nuk do të bëjë më shumë sesa ndjekja e dëshirave të veta për dynjanë, edhe pse ai e di se bota është e përkohshme dhe ai vetë nuk është i përhershëm.”

Abdulvahid b. Zejdi tregon:

“Një herë hyra në një kishë dhe e pyeta priftin:

- Nga ushqehesh ti? e prifti më tha:

*- Nga dhurata e Allahut. Ai Allah që krijoi mullirin
(dhe prifti tregoi dhëmbët e vet), dhe dërgoi edhe
drithin që të bluhet.*

Kapitulli i pestë

ILAÇI PËR LAKMINË

Dije se, esencë e këtij ilaçi janë durimi, dituria dhe veprimi, dhe si i tillë ndahet në pesë pjesë:

E para është veprimi, e kjo është maturia në harxhim. Kushdo që dëshiron të arrijë gradën e lartë të *kana'at* - kënaqësisë me aq sa i mjafton, duhet të harxhojë pak dhe të mjaftohet me harxhimet e domosdoshme. Për shembull, nëse jeton vet, duhet të mjaftohet me një fustanellë të trashë dhe me një ngrënie në ditë, ta pakësojë sa më shumë mishin dhe kjo t'i bëhet adet. Nëse ka fëmijë, ashtu t'i mësojë edhe fëmijët e vet. Sepse kjo sasi fitohet me pak punë, është shumë e mundur të fitohet hallall, dhe jeta normale i bëhet e lehtë. Pra, kjo është esenca e mjaftueshmërisë me pak.

Resulallahu s.a.v.s., thotë:

“Allahu Teala e do butësinë dhe lehtësinë në të gjitha punët³¹,

---

³¹ Buhariu dhe Muslimi nga Ajshe r.anha.

dhe,

“Kursimtari nuk varfërohet!”³²,

si edhe:

“Tri gjëra shpëtojnë: frika ndaj Allahut në vetmi dhe haptas, harxhimet racionale, në varfëri dhe në pasuri, dhe drejtësia në kohë zemërimi dhe pa zemërim.”³³

Kur një person e pa Ebu Derdanë duke mbledhur fara nga toka, i tha: *“Lehtësia e jetesës tënde me siguri është nga dituria jote.”* E Ibn Abbasi transmeton se Resulallahu s.a.v.s., ka thënë: **“Ndjekja e një rruge të mirë të kursimit për të siguruar jetesën është një nga njëzet pjesët e pejgamberllëkut.”³⁴**

Resulallahu s.a.v.s, gjithashtu ka thënë:

“Të jesh i kujdesshëm është gjysma e sigurimit të jetesës.”³⁵

“Allahu Teala e bën të pasur atë që harxhon me masë e me kujdes dhe të varfër atë që harxhon pa masë. Kush e përmend Allahun, Allahu e do atë.”³⁶

---

³² Ahmed dhe Teberani nga Ibn Mes’udi r.a.

³³ Bezzar, Taberani, Ebu Nuajm dhe Bejhaki nga Enesi

³⁴ Ebu Davud nga Ibn Abbasi

³⁵ Ebu Mansu ed-Dejlemi nga Enesi

"Kur doni të bëni diçka veproni me butësi që Allahu Teala t'ju tregojë rrugëdalje dhe lehtësim."³⁷

Për të siguruar mjetet e jetesës, harxhimi ekonomik është shumë i rëndësishëm.

E dyta, për personin që siguron mjetet e jetesës për sot, besimi që rizku i paracaktuar për nesër do ta gjejë atë, është ndihmësi më i madh në këtë çështje. Ai duhet të dijë se kërkesa e tepërt nuk është sebeb që rizku të vjen dhe ai duhet të besojë në premtimin e Allahut Teala:

"Nuk ka asnjë gjallesë në tokë që Allahu të mos ia ketë garantuar furnizimin." 11-Hud: 6.

Mos u mashtro nga shejtani. Ai i frikëson njerëzit me varfëri, ju urdhëron të keqen dhe ju thotë: *"Mos u ndal, mblihd tani, për çdo rast, mund të sëmuresh në të ardhmen, nuk do të mund të fitosh, do të detyrohesh të lypësh!"* Kështu shejtani jep vesvese dhe njeriu angazhohet gjithë jetën vetëm për të grumbulluar pasuri. Pastaj shejtani qesh me të ndërsa personi shpesh as nuk e mbërrin atë që kërkon. E është thënë:

"Kush i harxhon orët e veta duke grumbulluar pasuri nga frika e varfërisë - kjo është varfëri!"

---

³⁶ Bezzar nga Talha

³⁷ Ibn Mubarek

Dy djemtë e Halidit shkuan te Resulallahu s.a.v.s., e Resulallahu s.a.v.s., ju tha:

- Mos e humbni shpresën për rizkun për sa kohë që koka juaj lëkundet. Sepse njeriu lind si një copë mishi i kuq pa lëkurë, pastaj Allahu Teala i jep rizkun e tij.³⁸

Resulallahu, s.a.v.s., gjithashtu ka thënë:

“O njerëz, kini kujdes, kërkoni rizkun tuaj në rrugë të mira. Nuk ka asgjë më shumë se ajo që është përcaktuar për njeriun dhe njeriu nuk do të largohet nga dynjaja para se të marrë rizkun e përcaktuar për të.”

Resulallahu s.a.v.s, e pa Ibn Mes'ud të shqetësuar, e i tha:

- Mos u shqetëso për rizkun, ajo që është përcaktuar për ty, do të të gjejë.³⁹

Shpëtim nga lakmia është vetëm besimi i fortë se Allahu Teala do t'u japë robërve të Tij rizkun që Ai ju ka caktuar. Ky rizk fitohet me hallall. Bile duhet të besojë se Allahu Teala do t'i japë rizk edhe prej nga ky nuk e pret:

---

³⁸ Ibn Maxhe nga Habbe dhe Seva

³⁹ Isfahani në **“Et- Tergib ve'l-Terhib”**

**“Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t’i gjejë rrugëdalje,
dhe do t’i japë rizk prej nga nuk e pret.”** 65-Talak:
2-3.

Kur mbyllet një derë nga e cila personi pret rizkun, ai nuk duhet të dëshpërohet. Sepse Resulallahu s.a.v.s., thotë:

“Allahu Teala robit të Tij besimtar i jep rizkun prej nga rob i nuk e pret.”⁴⁰

Sufjan Sevri ka thënë: *“Kini frikë Allahun, veproni me devotshmëri. Sepse nuk kam parë asnjë person që ishte i devotshëm e të jetë i braktisur në nevojë. Allahu Teala i frymëzon zemrat e muslimanëve që t’i sjellin rizkun e tij.”*

Mufaddali tregon: *“E pyeta një beduin:*

- Si e siguron jetesën?, e beduini tha:

- Nga sadakatë dhe kurbanet e haxhilerëve. E pyeta:

- Çfarë bën kur shkojnë haxhilerët?, e ai duke qarë tha:

- Po të siguronim mjetet e jetesës vetëm nga ajo që e dimë, nuk do të mund të jetonim.

---

⁴⁰ Ibn Hibban në *“Dhu’afa”* dhe Ibnu’l-Xhevzi në *“El-Mevzuat”*

Ebu Hazim Seleme b. Dinar ka thënë: *“Kam parë se ka dy pasuri në këtë botë; njëra ishte për mua, por nuk mund ta kem para se të vijë koha e saj, edhe nëse punoj me gjithë fuqinë time, e tjetra nuk është e imja, është e dikujt tjetër. As atë nuk mund ta marr, edhe nëse punoj me gjithë fuqinë time. Siç nuk i jepet dikujt tjetër ajo që është për mua, edhe ajo që është për dikë tjetër është e ndaluar për mua. E pse pra ta harxhoj jetën për këto?”* Kuptimi i kësaj është ilaç për këto sëmundje, dhe ky ilaç është i domosdoshëm për të larguar frikën e shejtanit nga varfëria.

E treta është njohja e nderit të kënaqësisë me aq sa i mjafton (*kana'at*) dhe përbuzja e lakmisë. Kush e kupton këtë, i anon kënaqësisë me aq sa mjafton, sepse e kupton se nga shqetësimi dhe turpërimi që sjell lakmia nuk ka shpëtim.

Në kënaqësi me aq sa mjafton (*kana'at*) ka dhimbje nga përmbajtja prej dëshirave epshore dhe këtë nuk e di askush përveç Allahut, e për këtë durim ka sevap edhe në ahiret. Ndërsa, lakminë njerëzit e shohin. E kjo është gjynah. Për shkak të lakmisë, njeriu e humb dinjitetin dhe fuqinë për të pasuar të vërtetën - hakikatin. Sepse atij që i shtohet lakmia, i shtohet edhe nevoja për njerëzit prandaj nuk mund t'i ftojë ata në hakikat.

Ai detyrohet t'ju bëjë lajka njerëzve, dhe kjo është e rrezikshme për besimin e tij. Ai që nuk e preferon dinjitetin ndaj dëshirave të barkut, është i sëmurë mendor dhe ka besim të dobët. Ndërsa Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Dinjiteti i besimtarit është pavarësia e tij nga njerëzit.”⁴¹

Në kënaqësi me aq sa mjafton ka liri dhe dinjitet. Prandaj është thënë:

“Nga kush je i pavarur, je i barabartë me të; nga kush je i varur, je rob i tij; kujt i bën mirë, bëhesh zotëria i tij.”

E katërta, duhet menduar se si hebrenjtë, krishterët, njerëzit me moral të ulët, njerëzit e pafe dhe budallenjtë po notojnë në nimete. Pastaj duhet menduar për gjendjen e pejgamberëve, as'habëve, evliave, taibinëve dhe të dëgjohet se çfarë kanë thënë ata, të mendojë për qëndrimet dhe veprimet e tyre dhe pastaj të përcaktojë se kujt dëshiron t'i ngjajë, që ta ketë të lehtë të jetë i durueshëm në ngushtësi dhe kënaqësi me aq sa mjafton.

---

⁴¹ Transmetojnë Taberani dhe Hakmi

Nëse nuk mendon për këtë por mendon të mbushë stomakun, le të mendojë se si gomari ha më shumë se ai, nëse mendon për seks, le të mendojë se si derri bën më shumë seks se ai, nëse dëshiron të zbukurohet me veshje e deve, le të mendojë se nuk mund t'i kalojë çifutët. Dhe le të mendojë se pejgamberëve dhe evliave do t'ju afrohet vetëm nëse për çdo gjë ndjen kënaqësi me aq sa i mjafton.

E pesta, të cilën e shpjeguar në pjesën *“Fatkeqësitë e pasurisë”*, është të mendohen rreziqet e grumbullimit të pasurisë, që janë humbja, vjedhja dhe grabitja. Nëse nuk do të kishte pasuri, këto rreziqe nuk do të ekzistonin.

Përveç kësaj, ai duhet të marrë parasysh humbjet e tij në ahiret, që i shpjeguar në pjesën *“Fatkeqësitë e pasurisë”* dhe duhet të mendojë se pasuria e tij do ta pengojë atë të hyjë në xhennet për pesëqind vjet. Sepse nëse nuk kënaqet me aq sa i mjafton dhe kërkon më shumë, ai llogaritet nga të pasurit. Fshihet nga libri i të varfërve. Për të qëndruar në librin e të varfërve, duhet të shikojë gjithmonë atë që është më i varfër se vet, e jo atë që është më i pasur se ai në dynja.

Sepse shejtani dëshiron gjithmonë të tërheqë vëmendjen kah ata që janë më të pasur se ai në çështje të dynjallëkut, e i thotë: *“Mos u bëj dembel, nuk e sheh sesi ata jetojnë në bollëk? Edhe ti bëhu si ata, puno pa ndalur!”*

Ebu Dher el-Gifar ka thënë:

“Pejgamberi ynë i dashur më këshilloi që, në çështje dynjallëkut të shikoj atë që është më i varfër se unë, e jo atë që është më i pasur se unë.”

Ebu Hurejre r.a., tregon se Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Kur dikush prej jush sheh dikë që Allahu e ka bërë më të pasur, le të mendojë menjëherë dikë që është më i varfër se ai.”⁴²

Pra, ai që i kupton këto mund ta fitojë ahlakun e kënaqësisë me aq sa mjafton (*kana’at*), e shtyllë e veprimeve këtu janë durimi dhe shkurtimi i ambicies. Nëse e di se durimi i tij në këtë botë është për disa ditë të numëruara dhe se falë këtij durimi do të arrijë kënaqësinë e përvetshme, ai bëhet si pacienti që e duron hidhësinë e ilaçit.

---

⁴² Buhariu dhe Muslimi

Kapitulli i gjashtë

FAZILETI I XHYMERTËLLUKUT

Dije se, nëse muslimani nuk ka pasuri, atëherë për të më e mira është të kënaqet me aq sa i mjafton dhe të mos lakmojë. E nëse ka pasuri, atëherë më e mira për muslimanin është të preferojë të tjerët, jo veten, të jetë i xhymertë, të bëjë vepra të mira dhe të largohet nga tamahqarllëku. Xhymertllëku është ahlak i pejgamberëve dhe është rrugë e shpëtimit. Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Xhymertllëku është një nga pemët e xhennetit, që degët i zgjaten deri në dynja. Kushdo që kap një degë të saj, ajo degë e tërheq atë në xhennet.”⁴³

“Xhebraili a.s., ka treguar se Allahu Teala ka thënë: *“Feja me të cilën jam i kënaqur është islami, e islamit i ka hije xhymertllëku dhe ahlaku i mirë. Shërbeji kësaj feje sa të mundesh me këto dy cilësi.”*⁴⁴

---

⁴³ Ibn Hibban në *‘Dhu’afa’*

⁴⁴ Darekutni

“Allahu Teala i ka krijuar të gjithë evliatë të xhymertë dhe me ahlak të mirë.”⁴⁵

Kur u pyet Resulallahun s.a.v.s, se cili veprim është me vlerat më të larta – fazilet, Resulallahu s.a.v.s., tha:

“Sabri dhe xhymertllëku.”⁴⁶

Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Janë dy cilësi që Allahu Teala i do, dhe dy që i urren; Allahu e do xhymertllëkun dhe ahlakun e mirë, dhe e urren tamahqarllëkun dhe ahlakun e keq. Kur Allahu ia dëshiron të mirën një robi, e përdor atë rob për të përmbushur nevojat e njerëzve.”⁴⁷

Mikdam b. Shrejh tregon se gjyshi i tij i kishte thënë Resulallahut s.a.v.s.:

- *Më mëso një vepër që do të më çojë në xhennet; e*

Resulallahu s.a.v.s., kishte thënë:

- **Ushqe njerëzit, jepi selam të gjithëve dhe fol mirë; këto bëhen shkak për falje.”⁴⁸**

---

⁴⁵ Darekutni

⁴⁶ Ibn Hibban në *‘Dhu’afa’*

⁴⁷ Ebu Mansur Dejlemi

⁴⁸ Taberani, me një formulim pak më ndryshe.

⁴⁹ Darekutni

Resulallahu s.a.v.s., gjithashtu ka thënë:

“Xhymertllëku është një pemë në xhennet, e i xhymerti ka kapë një degë të saj. Ajo degë e çon në xhenet. Edhe tamahqarllëku është një pemë në xhehenem, e tamahqari ka kapë një degë të saj. Ajo degë e çon në xhehenem.”⁴⁹

“Allahu Teala thotë: Faziletin kërkojeni te rob i mëshirshëm dhe strehohuni tek ai. Sepse Unë në zemrën e tij vendosa mëshirën Time. Dhe mos kërkonit faziletin te njerëzit me zemra të ngurta. Sepse në zemrat e tyre Unë vendosa zemërimin Tim.”⁵⁰

“Mos shiko mangësitë e të xhymertit. Sepse sa herë ai rrëshqet Allahu Teala e kap për dore.”⁵¹

“Më shpejt vjen rizku te ai që ushqen njerëzit se sa thika që qëndron në qafën e devesë për ta therë. Allahu Teala mburret para melekëve me ata që ushqejnë të tjerët.”⁵²

---

⁵⁰ Ibn Hibban në *‘Dhu’afa’* dhe Harati në *‘Mekarim-i Ahlak’*

⁵¹ Harati

⁵² Ibn Maxhe

“Allahu është i xhymertë, e do xhymertllëkun dhe ahlakun e mirë, e nuk e do ahlakun e keq.”⁵³

Enesi r.a., tregon se Resulallahu s.a.v.s., jepte çdo gjë që kërkohej prej tij. Një herë një person kërkoi lëmoshë, e Resulallahu s.a.v.s., i dha atij një tufë dele nga delet e zeqatit. Kur personi shkoi në fshatin e tij, tha:

- O njerëz, ejani dhe bëhuni muslimanë. Sepse Muhammedi (a.s.) po jep pasuri të mjaftueshme sa që do ta shkatërrojë frikën e varfërisë!”⁵⁴

Ibn Omeri r.a., tregon se Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Allahu Teala u ka dhënë pasuri disa robëve të Vet, që ata ta harxhojnë për të mirën e njerëzve. Nëse ndonjëri prej tyre bën tamahqarllëk, Allahu Teala ia merr pasurinë dhe ia jep dikujt tjetër.”⁵⁵

Sipas transmetimit nga El-Hilali, disa robë lufte nga fisi Anbar u sollën te Resulallahu s.a.v.s., Resulallahu s.a.v.s., urdhëroi që ata të vriten dhe vetëm njëri prej tyre të lirohet. E Alia r.a., pyeti:

---

⁵³ Harati në *‘Mekarim-i Ahlak’* nga Tahla.

⁵⁴ Transmeton Muslimi

⁵⁵ Taberani në *‘Kebir’* dhe *‘Evsat’*

- O i Dërguari i Allahut, Allahu ynë është një, feja jonë është një, të gjithë këta janë fajtorë për të njëjtën gjë, pse po e përjashtoni këtë njeri? Resulallahu, s.a.v.s., tha:

- **Më erdhi Xhebraili a.s., dhe më tha: “Vritini të gjithë, por lëreni vetëm këtë njeri, sepse Allahut i pëlqeu ai dhe e fali, për shkak të bujarisë së tij.**

“Çdo gjë ka një fryt, e fryti i dhuratës është që ajo të jepet menjëherë.”

Nga Ibn Omeri transmetohet se Resulallahu s.a.v.s., ka thënë: **“Ushqimi i të xhymertit është ilaç, ushqimi i tamahqarit është sëmundje.”**⁵⁶

Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Te kush shtohen nimetet e Allahut, shtohet edhe barra e njerëzve mbi të.”⁵⁷ Kush nuk e duron këtë vështirësi, ky nimet i merret. E Isa a.s., ka thënë:

- *Shumoni atë që zjarri nuk mund ta djegë.*
- *Çfarë është ajo?, pyetën, e Isa a.s., tha:*
- *Gostitja.*

---

⁵⁶ Transmetojnë Ibn Adi dhe Darekutni

⁵⁷ Transmetojnë Ibn Adi dhe Ibn Hibban në *‘Dhu’afa’*

Ajshe r.anha, tregon se Resulallahu s.a.v.s, ka thënë:

“Xhenneti është shtëpia e të xhymertit.”⁵⁸

Ebu Hurejre r.a., tregon se Resulallahu ka thënë:

“I xhymerti është afër Allahut, afër njerëzve, afër xhennetit dhe larg xhehenemit. Tamahqari është larg Allahut, larg njerëzve, larg xhennetit dhe afër xhehenemit. Një xhahil i xhymertë është më i dashur tek Allahu se një alim tamahqar. Tamahqarllëku është sëmundja më e rëndë.”⁵⁹

“Hyrja e të sinqertëve të ummetit tim në xhennet, nuk është për shkak të namazit dhe agjërimeve të tyre, por për shkak të xhymertllëkut të tyre, për shkak që nuk kanë armiqësi ndaj askujt në zemrat e tyre dhe falë këshillave që ata ju japin muslimanëve.”⁶⁰

“Bëj mirë edhe të mirit edhe të keqit. Kur ai është i mirë, shumë bukur, por edhe nëse nuk është, padyshim që ti je njeri i mirë.”⁶¹

---

⁵⁸ Transmetojnë Ibn Adij dhe Darekutni

⁵⁹ Transmeton Darekutni

⁶⁰ Transmeton Darekutni

⁶¹ Transmeton Darekutni

Ebu Said el- Hudri tregon se Resulallahu ka thënë:

“Allahu Teala i krijoi disa njerëz për mirësi, i bëri ta duan mirësinë dhe i bëri të duan të bëjnë mirësi. Allahu Teala edhe i drejtoi të tjerët që kërkojnë ndihmë dhe mirësi drejt atyre. Sebebet e dhënies i bëri të lehtë për ta, sikur shiun kur e dërgon në vendet e thata dhe ringjallë atje tokën dhe njerëzit.”⁶²

Resulallahu s.a.v.s., gjithashtu ka thënë:

“Çdo mirësi është sadaka. Bile edhe harxhimi për mirësi ndaj vetes dhe familjes së tij, personit i shkruhet si sadaka.”⁶³

“Çdo mirësi është sadaka. E kush udhëzon në mirësi është sikur të ketë bërë mirësi.”⁶⁴

“Çdo mirësi që ti e bën, qoftë të pasurve apo të varfërve, është sadaka për ty.”⁶⁵

Sipas transmetimit, Allahu Teala i tha Musasë a.s.:

“Mos e vrit Samirin, sepse ai është i xhymertë”.

---

⁶² Transmeton Darekutni

⁶³ Ibn Adij, Darekutni, Harati dhe Bejhaki

⁶⁴ Darekutni

⁶⁵ Darekutni

Xhabiri tregon se Resulallahu s.a.v.s., dërgoi një njësi nën komandën e Kajs b. Sa'd b. Ubade. Ata bënë xhihad. Një herë ishin uritur shumë, dhe Kajs i theri nëntë deve nga paratë e tij dhe u ushqyen me to. Kur erdhën në Medine, ia raportuan këtë ngjarje Resulallahut s.a.v.s., e Resulallahu s.a.v.s., tha:

“Xhymertllëku është në ahlakun e asaj familje.”⁶⁶

---

⁶⁶ Darekutni

Fjalët e as'habëve dhe dijetarëve në këtë temë

Alia r.a., ka thënë:

“Kur të vjen dynjallëk, harxho prej tij, sepse dynjallëku nuk zhduket me harxhim. Edhe kur të largohet dynjallëku, prapë harxho prej tij. Sepse dynjallëku nuk qëndron përgjithmonë”,

dhe recitoi këtë poezi:

*“Kur të kesh dynjallëk, tamahqar mos u bëj,
xhymertllëku dynjanë asnjëherë nuk e pakëson.
E kur të largohet dynjallëku,
bëhu shumë më i xhymertë,
Se lavdërimi për xhymertllëkun
të mirave tjera ua kalon.*

Muavija r.a., e pyeti Hasanin r.a., për kuptimin e shprehjeve *mirëbërje*, *trimëri* dhe *xhymertllëk*. Hasani tha:

“Mirëbërje është ruajtja e fesë, frikësimi i nefsit, sillja e mirë me mysafirët dhe edukata gjatë bisedave. Trimëri do të thotë mbrojtja e komshiut dhe durimi në vështirësi. Xhymertllëk do të thotë t'i dhurohet tjetrit edhe kur ai nuk kërkon, të ushqehen njerëzit në vendet e tyre, butësia me të varfrit dhe dhurimi me bollëk.”

Një person i solli një letër Hasanit r.a., e Hasani r.a., pa e hapur letrën, i tha:

- *Kërkesa të plotësohet. Të pranishmit thanë:*

- *O nip i të Dërguarit të Allahut! Të kishit lexuar letrën, e pastaj t'i përgjigjesh?* Hasani r.a., tha:

- *Po të qëndrojë ai në këmbë para meje derisa unë ta lexoj letrën, Allahu do të më mbajë përgjegjës për poshtërimin që ky mund ta përjetojë. Prandaj nuk e lashë të presë.*

Edhe Muhammed b. Sebih b. Semmet el-Bagdadi ka thënë: *"Çuditë me mendjen e një njeriu që blen skllëvër me pasurinë e tij, e nuk blen njerëz të lirë me mirësinë e tij.*

E pyetën një beduin:

- *Kush është zotëria juaj?*, e beduini tha:

- *Është ai që duron fjalët tona të këqija, që i jep lypësit tonë dhe i mbyll sytë ndaj xhahilëve tanë.*

Djali i Huseinit, Ali Zeynelabidin ka thënë: *"Ai që vendos t'ju dhurojë atyre që kërkojnë, nuk konsiderohet i xhymertë. I xhymertë është ai që zbaton detyrimet e Allahut ndaj robërve të Tij që i binden Allahut, nuk pret falënderime në këmbim, dhe dhuron vetëm për hir të Allahut.*

Hasan Basrinë e pyetën:

- *Çfarë është xhymertllëku?*, e Hasan Basri tha:
- *Harxhimi i pasurisë për hir të Allahut.*

E pyetën:

- *Çfarë është maturia?*, e tha:
- *Të ruhet pasuria, për rizanë e Allahut.*

E pyetën:

- *Çfarë është israf - harxhim pa llogari?*, e tha:
- *Israf është harxhimi për post.*

Xhafer-i Sadik r.a., ka thënë:

“Nuk ka pasuri më të mirë se mendja, nuk ka fatkeqësi më të madhe se xhahilijeti dhe nuk mund të ketë ndihmë më të madhe se këshilla! Dije se, Allahu Teala thotë:

“Unë jam i xhymertë, e fqinj të Mi nuk mund të jenë kopranci dhe i poshtri. Koprancia dhe poshtërsia vijnë nga mosbesimi – kufri. Ata që janë në kufër, janë në xhehenem. Xhymertllëku vjen nga imani; kush ka iman është në xhennet.”

Huzejfe r.a., ka thënë:

"Ka shumë gjynahqarë që janë të xhymertë me dynjallëk, dhe ata do të hyjnë në xhennet për shkak të kësaj."

Sipas transmetimit, Ahnef b. Kajsi pa një person me një dërhem në dorë, dhe e pyeti:

- *I kujt është ky dërhem?* Personi tha:

- *Është i imi*, e Ahnefi tha:

- *Jo, nuk mund të jetë i yti derisa nuk e largon nga dora.*

Në këtë kuptim thuhet:

"Sa e ke pasurinë, ti je shërbëtori i saj. Kur e harxhon (në bamirësi), ajo bëhet shërbëtorja jote".

Vasil b. Ata e quanin *gazzal* – shitës penjsh – (edhe pse ai nuk ishte i tillë, sepse qëndronte mes shitësve të penjve në pazar, e kur shihte ndonjë grua hall-ligë, i jepte një dhuratë. Abdylmelik b. Said el-Esmai trgon se Hasani r.a., i shkroi një letër vëllait të tij Husejnit r.a., dhe e qortoi për paratë që ky ua kishte dhënë poetëve. Në përgjigjen e tij, Huseini r.a., tha:

"Pasuria më e mirë është pasuria që personi e harxhon për të mbrojtur nderin e tij."

Sufjan b. Ujejnen e pyetën:

- *Çfarë është xhymertllëku?, e ai tha:*
- *Që me mirësjellje të gostitësh miqtë.*

Sufjan b. Ujejne ka treguar: *“Babai im trashëgoi pesëdhjetëmijë dërhëmë, e të gjitha ua shpërndau miqve të vet, dhe tha: “Unë bëj dua që miqtë e mi të hyjnë në xhennet; e si të jem dorështrënguar në dërhëmë me ata të cilëve ju dëshiroj xhennetin?”*

Hasan Basri ka thënë: *“Përpyekja për të harxhuar pasurinë me të gjitha mjetet është shkalla më e lartë e xhymertllëkut.”*

Njërin e pyetën se kë e do më shumë, e ai tha:

- *Atë që më bën më shumë mirësi. I thanë:*
- *E nëse nuk gjendet një i tillë, kë do ta doje më shumë?, e tha:*
- *Atë që përfiton më shumë prej mirësisë time.*

Abdulaziz b. Mervani ka thënë: *“Kush më jep mundësinë t'i bëj mirë, e mira e tij dhe e mira ime janë njësoj për mua.”*

Mehdiu⁶⁷ e pyeti Shebibin⁶⁸:

- Si i shihni njerëzit që vijnë në shtëpinë time?

Shabib i tha:

- O prijësi i besimtarëve, ata hyjnë me shpresë dhe dalin të kënaqur.

Një poet ia këndoi Abdullah b. Xhaferit këta rreshta:

E mira bëhet e mirë,

Kur me të mbërrihet e mira.

Prandaj kur ta bësh një të mirë,

bëje për Allahun a familjarët, jo për dëshira.

Abdullah b. Xhaferi tha:

“Kështu veprojnë dorështrënguarit! Për mendimin tim, mirësinë shpërndaje në çdo anë, nëse gjen mirëbërës, shumë bukur, nëse nuk e gjen, ti je mirëbërës.”

---

⁶⁷ Emri i tij është Muhammed b. Abdullah b. Ali b. Abdullah b. Abbas.

⁶⁸ Emri i tij është Shabib b. Shejbe b. Abdullah et-Tamimi el-Basri. Për shkak të folurit qartë dhe bukur, mori pseudonimin Hatib.

Kapitulli i shtatë

TREGIME PËR XHYMERTLLËKUN

Muhammed b. Munkedir tregon: *“Ummu Durre ishte shërbëtorja e Ajshes r.anha. Muaviu i dërgoi Aishes r.a., njëqind mijë dërhëmë. Aishe r.a., të njëjtën ditë e ndau mes atyre që kishin nevojë. Në mbrëmje, Ummu Durrejes i tha:*

- Shko e na merr pak bukë dhe ullinj, që të bëjmë iftar.

Ummu Durre pasi i solli bukën dhe ullinjtë, tha:

- Të kishe blerë pak mish, bile për një dërhëm nga ato para që i ndave, e të kishim sonte për iftar; e Ajshë r.a., tha:

- Do ta kisha blerë po të ma kishe kujtuar më herët!

Eban b. Osmani tregon:

“Një person për të dëmtuar dhe për të vënë në pozitë të vështirë Ubejdullah b. Abbasin, ju tha Kurejshëve se Ubejdullahu i kishte ftuar për drekë. Kurejshët shkuan te Ubejdullahu dhe ia mbushën shtëpinë, e ai nuk e dinte arsyen, prandaj pyeti:

- Çfarë ka ndodhur? Cila është arsyeja që keni ardhur?

Ata i treguan, e Ubejdullah urdhëroi menjëherë që të blihen fruta për ta, dhe derisa ata ishin të zënë me fruta, ai urdhëroi që shpejt të përgatiten edhe gjellët dhe të piqej bukë. Para se të mbaronin frutat, u shtruan sofrat, dhe të gjithë hëngrën. Pastaj Ubejdullah iu drejtua mysafirëve dhe ju tha:

- Do të isha i lumtur nëse do të vinit çdo ditë kështu!

Musa b. Zubejr tregon:

“Muavia u ndal në Medine kur u kthye nga haxhi. Husejni i tha vëllait Hasanit:

- Mos e përshëndet këtë njeri! Kur Muavia u largua nga Medine, Hasani i tha vëllait të tij Husejnit:

- Ne i kemi borxh këtij, duhet ta paguajmë borxhin; dhe menjëherë hipi në deve e arriti te Muavia, e përshëndeti dhe e njoftoi për borxhin prej tetëdhjetë mijë dinarësh, që i solli ngarkuar në një deve të dobët. Devoja mezi ecte sepse barra ishte e rëndë. Muavia pyeti:

- Çfarë është kjo? Hasani tha:

- Është borxhi ynë. Muavia tha:

- Harxhoni këto para për borxhin dhe nevojat e Ebu Muhamedit (Hasanit).

Vakid b. Muhamed el-Vakid tregon se babai i tij kishte shkruar letër Me'munit, halife i abasidëve, dhe i kishte treguar se ishte në borxh për shkak të krizës me bukë dhe se nuk mund ta përballojë borxhin. Me'muni në anën e pasme të letrës ishte përgjigjur:

“Ti ke dy tipare në të njëjtën kohë; xhymertllëku yt është sepse që pasuria jote është shkatërruar duke e harxhuar, e turpi yt është sepse që ka bërë të mos na njoftosh për gjendjen tënde. Unë urdhërova që të jepen 100.000 dërhëmë. Nëse kam ndarë më shumë se shumën që do të plotësojë nevojat tua, me tepricën vazhdo xhymertllëkun. Nëse nuk i plotëson nevojat tuaja, ky është faji yt. Sepse, kur ishe gjykatës nën pushtetin e babait tim Harun Rashidit, ti tregove transmetimin nga Muhammed b. Is'hak, që Resulallahu s.a.v.s., i ka thënë Zubejr b. Avvomit:

“Ej Zubejr, dije se çelësat e rizkut të njerëzve janë pranë Arshit. Allahu ia dërgon nimetin të gjithëve sipas harxhimeve të tyre. Ai dërgon shumë për ata që harxhojnë shumë, dhe më pak për ata që harxhojnë më pak.” Ti këtë e di më mirë se unë!

Për këtë rast, vet Vakidi kë thënë: *“Biseda me Me'munin për këtë hadith ishte më e këndshme për mua se njëqind mijë dërhëmët që m'i dha.”*

Një person kërkoi prej Hasanit r.a., t'ia plotësojë nevojat, e Hasani i tha:

- Ti kërkon shumë, unë nuk kam mundësi për aq. Edhe nëse të jap shumë për hir të Allahut, për ty prapë është pak. Unë nuk kam pasuri për të plotësuar kërkesat tua. Nëse pranon më pak dhe nuk më ngarkon shumë, do të jap aq që mundem.

Personi tha:

- E pranoj me kënaqësi aq sa më jep, dhe ta fali atë që nuk ke mundësi të më japësh. Hasani r.a., e thirri personin që mbikëqyr harxhimet, i tha të zvogëlojë harxhimet dhe ta sjell shumën e tepruar. Mbikëqyrësi solli pesëdhjetëmijë dërhëmë.

Hasani tha:

- Çfarë u bë me pesëqind dinarë?, e mbikëqyrësi i solli edhe ato.

Hasani r.a., ia dha paratë, arin dhe argjendin personit, dhe i tha të sjellë hamallët për të bartë dhuratën. Personi solli dy hamallë, e Hasani e dha xhyben e vet për t'i paguar hamallët. Kur personi u largua, mbikëqyrësi tha:

- Vallahi nuk na ka mbetur asnjë dërhëm; e Hasani tha:

- Inshallah do të marrim shpërblim të madh tek Allahu.

Lexuesit e shquar të Basrës shkuan te Abdullah b. Abbas, guvernator i Basrës dhe i thanë:

- Ne kemi një fqinj; agjëron ditën dhe bën ibadet natën, aq sa të gjithë dëshirojmë të jemi si ai. Ai e fejoj vajzën e tij, por nuk ka asgjë për të dhënë si pajë, prandaj ndihmo. Ibn Abbas u ngrit në këmbë, i kapi për dore dhe i çoi në shtëpinë e vet, hapi sëndukun e prej aty nxori gjashtë qese me para, dhe ju tha t'ia dërgojnë atij personit. Ata i morën paratë dhe duke u larguar, Ibn Abbas tha:

- Ne nuk i bëmë atij mirësi. Po i japim dynjallëk, që do ta pengojnë nga agjërimi dhe ibadeti. Ktheni ato para, e le ta ndihmojmë duke i siguruar pajën për vajzën. Nuk ka vlerë që ai njeri të largohet nga ibadeti për t'u angazhuar me dynjallëk. Le t'ju shërbejmë këso njerëzve.

Sipas tregimit, kur Abdulhamid b. Sad ishte emir i Egjiptit, atje pati një krizë të madhe buke. Abdulhamidi tha: *“Vallahi unë po e shpalli se jam armik i shejtanit”,* dhe ushqeu të varfrit egjiptianë nga xhepi i tij, derisa çmimet e ushqimit u kthyen në normale. Më pas u largua nga detyra, por kishte një milion borxhe tregtarëve. I la peng dukatin e grave të tij me vlerë pesë milionë, e kur nuk ishte më e mundur t'i kthejë, shkroi një letër:

“Pasi të shitni dukatin dhe tregtarët të marrin paratë e veta, katër milionët e mbetur t’u jepen atyre që nuk munda t’i ndihmojë më parë.

Ebu Tahir b. Kesir ishte shia, e një person i tha:

- Për hir të dashurisë së Ali b. Ebi Talibit ma fal bahçen tënde të hurmeve në filan vend! Ebu Tahiri tha:

- Ta fala, bile po i shtoj edhe bahçet përreth, për hir të dashurisë së Alisë (r.a.). E ajo që e shtoi ishte shumë më tepër se sa ajo që kërkoi personi.

Ebu Mersed ishte i xhymertë. Një ditë një poet e lavdëroi, e Ebu Mersedi i tha:

- Unë nuk kam asnjë qindarkë të të jap, por ti më çota kadia dhe thuaj se unë t’i kam ty dhjetëmijë dërhëmë borxh. Unë kadiut i them se ashtu është, ata më arrestojnë, por familja nuk më lënë në burg dhe i japin paratë që të më shpëtojnë. Dhe ti e merr dhuratën tënde.

Muan b. Zaidi ishte guvernator i Irakut të sipërm dhe të poshtëm në Basra. Një poet priti gjatë te dera e tij, për ta takuar, por nuk mundi të hyjë, e i tha njërit prej shërbëtorëve:

- Kur Muani del në bahçe, më trego.

Kur Muani shkoi në bahçe, shërbëtori e njoftoi poetin, e poeti shkroi një poezi në një copë dërrasë:

*Muanin xhymertllëku i vet do ta shpëtojë,
Nëse nevojën time ai do ta plotësojë,
E unë në këtë dërrasë po shënoj,
Që te Muani ajo të ndërmjetësojë.*

E hodhi dërrasën në ujin që rridhte në bahçen e Muanit. Muani ishte ulur buzë ujit, e kur e pa copën e dërrasës, e mori dhe e lexoi. Urdhëroi të gjejnë poetin, e kur u gjetën ia dha një qese me para. Muani e vendosi këtë copë dërrase nën minder. Të nesërmen e lexoi disa herë, e thirri poetin dhe prapë ia dha njëqind mijë dërrasë. Poeti i mori paratë, por kishte frikë. Ditën e tretë, kur e lexoi përsëri poezinë dhe e thirri poetin, poeti nuk u gjet. Muani tha: *“Është dashtë t’i jap të gjitha paratë që kam në thesarin tim”*.

Ebu Hasan el-Madaini tregon se Hasani, Husejni dhe Abdullah b. Xhaferi u nisën bashkë për në haxh. Gjatë rrugës i humbën gjësendet e veta, ishin të uritur e të etur. U ndalën te një çadër, ku ishte ulur një grua e moshuar. E pyetën:

- *A keni diçka për të pirë?* Gruaja u përgjigj:

- *Po, e në një qoshe të çadrës kishte një dele, dhe ju tha:*

- *Mjeleni atë dele dhe pini qumështin e saj. Ata e mjelën delen dhe pinë qumështin, pastaj i thanë gruas:*

- *A ka ndonjë gjë për të ngrënë?* Gruaja tha:

- *Nuk kam asgjë tjetër përveç kësaj dele! Por njëri nga ju le ta therë këtë dele, që t'ju përgatis. Ata therën delen, gruaja përgatiti ushqim për ta, dhe ata hëngrën, e aty pushuan derisa koha u flladit, e kur u nisën, i thanë gruas:*

- *Ne jemi nga Kurejshët. Po shkojmë në haxh. Kur kthehemi shëndosh e rehat në Medinë, eja tek ne. Ne duam ta bëjmë një mirësi ty. Pastaj u larguan. Kur erdhi burri i gruas, ajo i tregoi se çfarë kishte ndodhur. Burri u zemërua dhe i tha: "There delen për njerëz që nuk i njeh, dhe thua "ishin disa nga Kurejshët?!" Pas një kohe, nevoja i detyroi burrin dhe gruan të vinin në Medinë. Ata e fitonin bukën e gojës duke mbledhur bajgë të thatë dhe duke e shitur. Një ditë, Hasani r.a., ishte ulur para derës, e pa gruan dhe e njohu. Hasani r.a., dërgoi shërbëtorin e tij ta thërret gruan dhe shërbëtori e thirri, por gruaja nuk e njohu. Hasani r.a., i tregoi kush është, ia dha njëmijë dele dhe njëmijë dinarë dhe e dërgoi te Husejni r.a., e edhe Husejni r.a., ia dha gruas njëmijë dele dhe njëmijë dinarë dhe e dërgoi te Abdullah b. Xhaferi r.a., e edhe Abdullahu i dha aq sa dhanë Hasani dhe Husejni së bashku, e tha:*

- *Po të kishe ardhur së pari tek unë, ata do të ishin në gjendje të vështirë. Gruaja u kthye te burri i vet me katërmijë dinarë dhe katërmijë dele!*

Abdullah b. Amr doli nga xhamia dhe duke u kthyer në shtëpi një i ri nga fisi Sakif iu afrua dhe filloi të ecte me të. Abdullahi e pyeti të riun:

- *A ke ndonjë kërkesë?* I riu tha:

- *Po. Dua qetësinë dhe mirësinë tënde. Kur të pashë duke ecur vetëm, mendova të ecja me ty dhe të të mbroja, që mos të të bëjë keq ndokush. Abdullahu e kapi për dore të riun dhe shkuan në shtëpinë e tij. Ia dha të riut njëmijë dinarë dhe i tha:*

- *Kjo është dhuratë prej meje për ty, prindërit të kanë edukuar mirë.*

Tregohet se një fis arabësh shkuan për ta vizituar varrin e një njeriu të xhymertë. Meqenëse erdhën nga një rrugë e largët, qëndruan pranë varrit të tij dhe aty e kaluan natën. Njëri prej tyre e pa në ëndërr këtë të xhymertin, i cili e pyeti:

- *A e ndërron devenë tënde me timen?* Personi tha:

- *Po, e ndërroj.* I xhymerti tha:

- *Atëherë there devenë dhe hani.*

Personi pa veten duke therë devenë në ëndërr. Kur u zgjua nga gjumi pa se nga gjoksi i devesë po rridhte gjak; menjëherë e therën dhe e hëngrën. Në mëngjes u nisën për t'u kthyer. Të nesërmen, një zë e thirri personin me emër dhe tha se po e kërkon. Pastaj e pyeti:

- *A ke pasur një marrëveshje për ndërrim me babanë tim?* Personi tha:

- *Po! E ndërrova devenë time me devenë e tij në ëndërr. Pra, baba më njoftoi për këtë marrëveshje në ëndërr dhe më tha që të ta dorëzoja devenë e tij, edhe unë ta solla devenë.*

Derisa po kthehej nga një udhëtim, njëri nga Kurejshët pa një beduin ulur skaj rruge. Beduini ishte i moshuar e i sëmurë, dhe tha:

- *O njeri! Na ndihmo kundër fatkeqësive të kohës!* Kureishi i tha shërbëtorit të vet:

- *Çfarë të ketë mbetur, jepi këtij njeriut.*

Shërbëtori derdhi katërmijë dërhëmë në prehrin e bedunit, e kur beduini deshi të ngrihej e të largohet, nuk mundi nga dobësia, dhe filloi të qajë. Kureishi e pyeti:

- *Çfarë të bëri të qash? A është pak kjo që ju dhamë?* Beduini tha:

- Jo, qava duke menduar se edhe toka do të ushqehet nga xhymertllëku yt – me trupin tënd - dhe kjo më bëri të qaj.

Abdullah b. Amir, bleu shtëpinë e Halid b. Ukbedit në Medine për nëntëdhjetëmijë dërrhemë. Në mbrëmje dëgjoi anëtarët e familjes së Halidit duke qarë. I pyeti fëmijët e tij pse po qanin, e ata thanë po qajnë që është shitur shtëpia. Abdullahu i tha shërbëtorit të vet:

- Shko thuaj atyre se do t'u jap paratë, e edhe shtëpinë po ua kthej.

Harun Rashid i dërgoi Imam Malikut pesëqind dinarë. Kur e dëgjoi këtë Lejs b. Sa'di, ia dërgoi njëmijë dinarë Imam Malikut. E kur dëgjoi Haruni që Lejsi ia ka dërguar njëmijë dinarë Imam Malikut, u zemërua dhe i tha Lejsit:

- Si është e mundur? Unë i jap pesëqind dinarë, e ti një mijë! Ti je nëpunësi im. Lejsi tha:

- O prijës i besimtarëve! Unë çdo ditë fitoja një mijë dinarë nga qiraja. Më vjen turp që t'i jap më pak se të ardhurat e mia ditore një personi si Imam Maliku!

Një grua kërkoi pak mjaltë prej Lejs b. Sad, e Lejsi ia dha një kacek plot me mjaltë. I thanë:

- *Ajo do të mjaftohej edhe me më pak se kaq!, e ai tha:*

- *Ajo kërkoi aq sa kishte nevojë, dhe ne dhamë aq sa kishim mundësi."*

Lejs b. Sadi nuk fliste me askënd para se të jepte sadaka për treqind e gjashtëdhjetë të varfër.

A' meshi tregon: "Një dele e kisha, edhe ajo u sëmur. Hajseme b. Abdurrahman vinte çdo ditë dhe pyeste për delen: "A po ha delja? Çfarë bëjnë fëmijët pa qumësht?" Duke dalë nga shtëpia më thoshte: "Merre atë që është nën qilim!" Më ndihmoi gjatë sëmundjes së deles me më shumë se treqind dinarë. Bile unë dëshirova që delja fare të mos shërohej!

Abdumelik b. Mervan, i tha Esmë b. Hatixhes:

- *Kam dëgjuar se je një grua e mirë, më trego për cilësitë tua, Esmë tha:*

- *Të tjerët kanë cilësi më të mira se unë. Abdumelik tha:*

- *Unë dua ta dëgjoj prej teje. Esmë tha:*

- *Kurrë nuk kam zgjatë këmbët para shoqeve. Sa herë kam përgatit gjellë, ftoja njerëzit të hanë. Kurrë nuk e kam larguar atë që më ka zemëruar a turpëruar, dhe i kam dhënë më shumë se sa ka kërkuar.*

Sa'd b. Halit ishte shumë i xhymertë. Kur dikush i kërkonte diçka, nëse nuk kishte, e merrte nga paga e vet si paradhënie, dhe ia jepte. Një ditë e vizitoi Sulejman b. Abdulmelikun. Kur e pa Sulejmani, ia recitoi këtë poezi:

“Dëgjova tellallin duke thirrur këtë mëngjes; o ti që ndihmon të riun në nevojë.”

Pastaj e pyeti se çka kishte Sa'di nevojë, e ky tha:

- *Dua që borxhi im të paguhet.* Sulejmani e pyeti:

- *Sa ke borxh?*, e Sa'd tha:

- *Tridhjetëmijë dinarë!* Sulejmani i tha:

- *Unë do ta paguaj borxhin tënd, dhe do të jap ty aq sa ke borxh.*

Thuhej se Kajs b. Sa'd b. Ubade u sëmur. Shokët nuk erdhën për ta vizituar, e ky u merakos shumë, dhe pyeti për sebin. I thanë se nuk vijnë sepse ishin borxhli ndaj tij, e kur e dëgjoi këtë, Kajs tha:

- *Allahu e turpëroftë pasurinë e kësaj bote, që i pengon shokët të vizitohen!*, dhe menjëherë thirri një tellall dhe i tha të lajmërojë se kushdo që i ka borxh Kajsit është falur. Numri i njerëzve që e vizituan Kajsin atë ditë u shtua aq shumë sa që Kejsit iu thyen shkallët e shtëpisë.

Ebu Is'haku tregon: *“E fala namazin e sabahut në xhaminë Esh-as në Kufe dhe u ula ta pres një borxhli. Ndërkohë më vunë një fustanellë dhe një parë nallane përpara. I thashë atij që e solli:*

- Unë nuk jam nga xhemati i kësaj xhamie. Pse po m'i jep këto?, e ai më tha:

- Esh'as b. Kajs erdhi nga Meka mbrëmë, dhe urdhëroi që secilit që falet në xhami t'i jepet një fustanellë dhe një parë nallane.

Shejh Ebu Said Hurkushi Nisaburi transmeton nga Hafiz Muhammedi se një *myxhvir*⁶⁹ në Meke ka treguar:

“Në një qytet të Egjiptit ishte një i famshëm që mbliidhte ndihmë për të varfrit. Një të varfri i lindi fëmijë, e ai erdhi te ky i famshmi dhe e njoftoi se i kishte lindur një fëmijë, por që nuk kishte asgjë për fëmijën. Ky i famshmi doli për të mbledhur ndihma, por nuk gjeti asgjë. E kishte një dërrhem, e ndau në dy e gjysmën ia dha babait të fëmijës duke i thënë:

- Këtë po të jap hua, shko dhe plotëso nevojat e fëmijës. Pastaj shkuan bashkë te një varr, e i famshmi i tha personit në varr:

---

⁶⁹ *Myxhvir*: personi që ka braktisë vendlindjen e tij për të bërë ibadet në Mekë; komshi; personi i cili është vendoset pranë një mesxhidi ose teqeje për ibadet.

- Ti ke bërë punë bamirësie, e unë nuk munda të bëj asgjë sot; dhe u larguan nga aty. Atë natë, ky i famshmi pa në ëndërr personin në varr, i cili në ëndërr i tha:

- Dëgjova atë që thatë, por përgjigje nuk mund të jepja. Shko në shtëpinë time. Tregoju fëmijëve të mi, le të gërmojnë oxhakun, nën oxhak është një qyp, aty ka pesëqind dërrhemë, merri dhe çoja babait të fëmijës. Në mëngjes, ky shkoi në shtëpinë e të vdekurit dhe ju tregoi ngjarjen. Ata gërmuan vendin, e nxorën qypin me dërrhemë dhe ia dhanë paratë personit. Por ky tha:

- “Ëndrra ime nuk ka vlerë. Kjo është e juaja! Nëse dëshironi, mos m’i jepni; e ata i thanë:

- Ai po bëhet i xhymertë edhe duke qenë i vdekur, e si ne të mos jemi të xhymertë, e jemi gjallë!?” Merri paratë, jepja atij të varfrit.

Personi mori paratë dhe ia çoi babait të fëmijës. Ai mori një dërrhem nga ato para, dhe i ndau në dy. Ia ktheu gjysmën që ky i famshmi ia kishte dhënë hua, dhe i tha:

- Më mjafton gjysma. Pjesën tjetër shpërndaju të varfërve.

E për ta, Ebu Saidi ka thënë: “Nuk e di se cili prej tyre ishte më i xhymertë.”

Para vdekjes, Imam Shafi la amanet:

- *Kur të vdes, le të më lajë filani.* Kur ndërroi jetë, e lajmëruan këtë filanin. Ai erdhi, kërkoi fletoren e llogarisë së Imam Shafiut, e aty shkruante se Imam Shafi ishte në borxh shtatëdhjetëmijë dërhemë. Ky tha:

- *Unë do ta paguaj këtë borxh, dhe shpjegoi: “Ky është kuptimi që unë ta lajë.”*

Lidhur me këtë, Ebu Saidi ka treguar: *“Kam dëgjuar për këtë rast dhe kisha merak ta di kush ishte ky person. Kur shkova në Egjipt kërkova shtëpinë e tij dhe e gjeta. Ai kishte ndërruar jetë, por i takova nipërit e tij. Në fytyrat e tyre kishte gjurmë nur’i dhe ishin të virtutshëm. E pashë se veprat e mira të atij personi kishin arritur edhe tek këta, dhe bereqetet e tij ishin shfaqë edhe te pasardhësit e tij.”* E tha këtë mbështetur në ajetin:

“Babai i tyre ka qenë njeri i mirë.” 18-Kehf: 82

Imam Shafi ka thënë: *“Hammad b. Sulejmanin e dua për një gjë; kam dëgjuar se një ditë sa ishte hipur në gomarin e tij, gomari e tundi dhe këtij iu këput pulla. Duke kaluar pranë një rrobaqepësie, desh i të zbriste për ta qepur pullën, por rrobaqepësi i tha:*

- *Mos zbrit, unë vij dhe ta qepi. Rrobaqepësi ia qepi pullën e Hammadi ia dha një qese me dhjetë dinarë dhe i kërkoi falje për sasinë e vogël që i dha.*

Imam Shafi pastaj tha:

*- Pasi e dëgjova këtë, dashuria ime për të u shtua,
dhe recitoi këtë poezi:*

*Po të kisha pasuri,
edhe unë të varfrit do t'i ndihmoja,
T'i them 'jo' kujt më kërkon,
është fatkeqësi e madhe për mua.*

Rebi b. Sulejmani tregon: *“Një person po e mbante
yengjinë e kalit të Imam Shafisë, e Imam Shafi i tha
nxënësit të tij Rabiut:*

*- Jepi këtë katër dinarë dhe i kërko falje që po i
japim kaq pak.”*

Rebi b. Humejdi tregon: *“Imam Shafi erdhi në Mekë
nga Sana e Jemenit, me dhjetëmijë dinarë. E ngriti
çadrën jashtë Mekës dhe hapi një beze e i derdhi paratë
në të. Pastaj i jepte nga një grusht dinarë secilit që
afrohej. Kështu vazhdoi deri në namazin e drekës, kur në
beze më nuk kishte mbetur asnjë dinar. E mori bezen, e
fshiu, dhe e palosi.”*

Ebu Sevr tregon:

*“Imam Shafi ishte nisur për në haxh me shumë para.
Kur erdhi në Mekë, i thashë:*

- *Këto para mund t'i shpenzosh për vete, blej diçka të dobishme për ty dhe fëmijët e tu pas teje." E pas një kohe kur e pashë e pyeta:*

- *Çfarë bëre me gjithë ato para? Imami tha:*

- *E dija se shumica e shtëpive dhe dyqaneve të Mekës janë vakëf, dhe nuk gjeta asgjë për të blerë këtu. Por, ndërtova një shtëpi në Mina (jashtë Mekës). Aty flenë miqtë tanë që vijnë në haxh.*

Dhe atëherë Imam Shafi këndoi këto vargje:

E shoh se zemra dëshiron ca gjëra,

Që paratë e mia nuk mund t'i sigurojnë,

Vërtetë që zemrën nuk e kam tamahqare,

Por paratë nuk munden të gjitha t'i mbulojnë.

Muhammed b. Ubad-i Muhlebi hyri në prani të Me'munit, e Me'muni e ndihmoi me njëqind mijë dërrhemë. Kur u largua prej Me'munit, të gjitha paratë i dha për bamirësi. Me'muni dëgjoi për këtë, dhe kur Muhlebi erdhi përsëri, ky e qortoi, e Muhlebi tha:

- *Të mos japësh atë që është në dispozicion tënd është sikur të kesh dyshime tek Allahu. Pas kësaj, Me'muni ia dha edhe njëqind mijë dërrhemë tjerë.*

Poeti Ebu Temam shkoi ta vizitojë Ibrahim b. Shekelin me bejte që e lavdëronin Ibrahimin, por e gjeti të sëmurë. Megjithatë Ibrahim i pranoi bejtet dhe qehajës i tha t'i japë bakshish, e poetit i tha:

- Nëse shërohem, do të shpërblej edhe më shumë.

Poeti priti dy muaj, u mërzi duke pritur, dhe ia shkroi këto dy bejte Ibrahimit:

*Po që është haram lavdërimet ti pranosh,
E dhuratën e pritur të mos na e dorëzosh,
Njëjtë siç është haram kur të tregtosh,
Dukat e argjend veresie t'i dorëzosh.*

Kur Ibrahim i lexoi këto bejte, pyeti:

- Sa kohë priti? Sa kohë priti? Veziri tha:

- Ka dy muaj që pret. Ibrahim tha:

- Jepni atij tridhjetëmijë dërhëmë dhe më sillni një laps e një letër; dhe shkroi këto vargje:

*Ti neve na nxitove,
dhurata e vogël të erdhi në shpejtësi.
e po të na jepje pak kohë,
do të shtonim më shumë mirësi.
Prandaj pranoje këtë pak që dërguam,
E ne do të themi se asgjë nuk të dhuruam.*

Thuhet se Talha ia kishte pesëdhjetëmijë dërhëmë borxh Osmanit, e një ditë kur u takuan në xhami, Talha i tha:

- *Paratë janë gati, mund t'i marrësh.* Osmani tha:
- *Mbaji, t'i kam dhuruar, shko shpenzoi për nevojat tua.*

Sa'd b. Avf tregon:

"Shkova në shtëpinë e Talhasë. E pashë të mërztur dhe e pyeta për arsyen, e më tha:

- *Kam kursyer shumë, e po mendoj çfarë të bëj.*

I thashë:

- *Thirri akrabatë tu dhe shpërndaj atyre.*

Ai i thirri akrabatë e vet dhe ua shpërndau paratë. E pyeta shërbëtorin e tij për shumën e parave e më tregoi se ishin katërqind mijë dërhëmë.

Një person erdhi te Talha dhe kërkoi ndihmën e tij duke ditur që është mëshirëplotë, e Talha i tha:

- *Deri më sot askush nuk më ka lutur si ti. Kam një bahçe me hurma që ma ka dhuruar Osmani; nëse dëshiron ta jap ty këtë bahçe, ose ia shes Osmanit e ty t'i jap paratë.*

Personi preferoi paratë, dhe Talha ia shiti bahçen me hurma Osmanit e ia dha paratë këtij.

Thuhet se Alia r.a., po qante një ditë, e kur e pyetën:

- *Çfarë të bëri të qash?*, ai tha:

- *Ka shtatë ditë që nuk kam mysafirë. Mos bëra ndonjë gabim ndaj Allahut prandaj mysafirët nuk po më vijnë? Për këtë po qaj.*

Njëri erdhi te shoku e i trokiti në derë. Shoku e pyeti:

- *Çfarë të shtyri të vish?* Personi tha:

- *Kam një borxh prej katërqind derhemë në qafë! Erdha për të kërkuar para. Shoku ia dha katërqind derhemë personit, e kur hyri në shtëpi filloi të qajë.*

Gruaja e vet i tha:

- *Nëse do të qaje, pse i dhe paratë?* Burri tha:

- *Po qaj sepse nuk kam pyetur për gjendjen e këtij shok tim, dhe e detyrova të vinte të më kërkonte para.*

Allahu i mëshiroftë e i faltë ata që kanë këto cilësi.

Kapitulli i tetë

PËRBUZJA E TAMAHQARLLËKUT

Ajetet në këtë çështje

“Andaj, sa të keni mundësi ruajuni prej dënimit të Allahut, dëgjoni, respektoni dhe jepni për të mirën tuaj, e kush i ruhet lakmisë së vetvetes, të tillët janë të shpëtuarit.” 64-Tegabun: 16.

“Ata, të cilët bëjnë koprraci me atë që nga të mirat e veta u dha Allahu, të mos mendojnë kurrsesi se ajo është në dobi të tyre. Jo, ajo është në dëm të tyre. Ajo e mirë me çka bënë koprraci, në ditën e kiametit do t'u mbështillet në qafën e tyre.” 3- Ali Imran: 180

“Ata që vetë janë koprracë dhe urdhërojnë njerëzit për koprraci, dhe e fshehin atë që ju ka dhënë Allahu nga mirësitë e veta.” 4- Nisa: 37.

Hadithet në këtë çështje

“Ruajuni tamahaqarllëkut! Vërtet tamahaqarllëku ka shkatërruar popuj para jush; i ka shtyrë të derdhin gjakun dhe haramin ta bëjnë hallall.”⁷⁰

“Ruajuni tamahaqarllëkut! Vërtet tamahaqarllëku i tërhoqi kah vetja ata që ishin para jush, i bëri të luftojnë kundër njëri-tjetrit e ata derdhën gjakun e vet; i tërhoqi kah vetja, e ata haramin e shpallën hallall. Prapë i tërhoqi kah vetja, e ata i ndërprejnë marrëdhëniet me të afërmit.”⁷¹

“Tamahaqarët, mashtruesit, tradhtarët dhe njerëzit me ves të keq nuk do të hyjnë në xhennet.” Në një transmetim thuhet: *“zulumqarët”*, e në një tjetër: *“ata që shkaktojnë mëzri me sadaka.”*⁷²

---

⁷⁰ Muslimi nga Xhabiri r.a., si edhe Ebu Davud dhe Nesai

⁷¹ Hakimi nga Ebu Hurejre

⁷² Transmetojnë Ahmedi dhe Tirmidhiu

“Tri gjëra e shkatërrojnë njeriun: tamahaqarllëku i tepërt, përshtatja e plotë dëshirave, dhe vetëpëlqimi.”⁷³

“Tre persona i urren Allahu Teala: plakun që bën zina, tamahaqarin që shkakton mërzi me atë që jep, dhe të varfrin mendjemadh.”⁷⁴

“Ai që harxhon pasurinë në rrugën e Allahut dhe dorështrënguari janë si dy persona që veshin secili këmishë hekuri, nga gjoksi deri në fyt. Atij që harxhon, këmisha ia mbulon trupin deri në majë të gishtave, e dorështrënguarit, që nuk dëshiron të shpenzojë asgjë, këmisha i shkurtohet dhe hallkat e saj të hekurit i ngulen në trup! Ky mundohet t’i zgjerojë, por nuk mundet.”⁷⁵

“Janë dy cilësi që nuk mund të mblidhen tek një besimtar: tamahaqarllëku dhe ahlaki i keq.”⁷⁶

“O Allahu im, kërkoj strehim te Ti nga koprracia, kërkoj mbrojtje te Ti nga frikësimi, kërkoj strehim te Ti nga pleqëria matufe.”⁷⁷

---

⁷³ Bezzar dhe Taberani nga Enesi r.a.

⁷⁴ Tirmidhiu dhe Nesai nga Ebu Dherri

⁷⁵ Buhariu dhe Muslimi nga Ebu Hurejre r.a.

⁷⁶ Tirmidhiu nga Ebu Saidi

“Largohuni nga zullumi; sepse zullumi është një errësirë në Ditën e Gjykimit. Largohuni nga fjalët e shëmtuara, sepse Allahut Teala nuk i pëlqejnë fjalët e shëmtuara. Largohuni nga tamahqarllëku, sepse i shkatërroi ata që ishin para jush. Tamahqarllëku i urdhëroi të gënjejnë - ata gënjyen, urdhëroi zullumin - ata bënë zullum, urdhëroi të ndërpresin lidhjen farefisnore - ata i ndërprejnë, dhe kështu u shkatërruan.”⁷⁸

“Gjendja më e keqe e një personi është tamahqarllëku që nxitë lakmi dhe frikë të madhe.”⁷⁹

Një person u vra në kohën e Resulallahut s.a.v.s., e një grua po qante për të duke i thënë:

- *O shehidi im!* Resulallahu s.a.v.s., tha:

- ***Nga e di ti se ai është shehid? Ndoshta ka folur fjalë boshe në jetën e tij, dhe ndoshta ishte dorështrënguar me gjëra që nuk ia pakësojnë kushtet e jetesës.”⁸⁰***

---

⁷⁷ Buhariu nga Sa’d

⁷⁸ Hakimi nga Abdullahu

⁷⁹ Ebu Davud nga Xhabiri

⁸⁰ Ebu Ja’la nga Ebu Hurejre

Xhubejr b. Mut'im tregon: "Kur u kthyem nga Hajberi me Resulallahun s.a.v.s., erdhën beduinët dhe kërkuan me këmbëngulje diçka nga Resulallahu s.a.v.s., aq sa e detyruan të mbështetej në gjemba të shkurre e xhybja i ra përtokë. Resulallahu s.a.v.s., tha:

- Ma jepni xhyben. Pasha Allahun, po të kisha dele edhe sa numri i këtyre ferrave, do t'jua jepja të gjitha dhe nuk mund të më shihnit si tamahqar, gënjeshtar apo frikacak.⁸¹

Omeri r.a., tregon: "Resulallahu s.a.v.s., bëri një ndarje, e unë i thashë:

- Të tjerët meritonin më shumë!, e Resulallahu s.a.v.s., më tha:

- Ata më lanë të vendosi se a do t'ju japë më shumë se që meritojnë ose do të jem dorështrënguar ndaj kërkesave e tyre. Por unë nuk jam dorështrënguar."⁸²

Ebu Seid el Hudri r.a tregon: "Dy persona erdhën te Resulallahu s.a.v.s., dhe i kërkuan para për një deve. Resulallahu s.a.v.s., u dha nga dy dinarë secilit, dhe ata u larguan. Rugës e takuan Omerin r.a.. E lavdëruan Resulallahun s.a.v.s., dhe e falënderuan për mirësinë që

---

⁸¹ Buhariu

⁸² Muslimi

u kishte bërë. Omeri i tregoi Resulallahut s.a.v.s., atë që thanë ata, e Resulallahu s.a.v.s., tha: “Edhe filani më kërkoi, e edhe pse i dhashë më shumë, ai nuk shprehu kënaqësi të tillë. Disa prej jush kërkojnë diçka, marrin atë që donë dhe largohen duke e fshehur dhuratën nën krahë; nuk i tregojnë kujt dhe nuk shprehin kënaqësi, por kjo ju është zjarr”. Omeri r.a., pyeti:

- Nëse është zjarr, pse e jep?, e Resulallahu s.a.v.s., tha:

- Ata insistojnë, e mua Allahu ma ka ndaluar të jem dorështrënguar, prandaj jap.⁸³

Ibn Abbas tregon se Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Xhymertllëku i robit vjen nga xhymertllëku i Allahut. Bëhuni të xhymertë që Allahu të jetë i xhymertë me ju. Dijeni mirë se Allahu Teala e krijoi xhymertllëkun në shëmbëlltyrën e njeriut. Kokën e vendosi në trungun e pemës së Tuba-së. Degët e saj i lidhi me degët e Sidretul-Muntehasë. Pastaj disa degë të saj i la të varen në dynja. Kushdo që kapet për një nga degët e saj, ajo degë do ta çojë në xhennet. Xhymertllëku vjen prej imanit, e imani është në xhennet. Ndërsa tamahqarllëku u krijua nga përbuzja dhe kokën e ka të lidhur në trungun e pemës së Zakkum, e edhe degët e saj varen në dynja. Kush kapet

---

⁸³ Ahmed, Ebu Ja-la dhe Bezzar

për një nga degët e saj, ajo do ta çojë në xhehenem. Dijeni mirë se tamahqarllëku vjen prej kufrit, e vendi i kufrit është xhehenemi.”⁸⁴

“Xhymertllëku është një pemë në xhennet, e i xhymerti ka kapë një degë të saj. Ajo degë e çon në xhenet. Edhe tamahqarllëku është një pemë në xhehenem, e tamahqari ka kapë një degë të saj. Ajo degë e çon në xhehenem.”⁸⁵

Në transmetimin e Ebu Hurejres, i Dërguari i Allahut, a.s., e pyeti fisin Benu Lehjan:

- ***Kush është udhëheqësi juaj?*** Ata thanë:

- *Udhëheqësi ynë është Xhedd b. Kajs, por ai është tamahqar.* I Dërguari i Allahut tha:

- ***Nuk ka sëmundje më të tmerrshme se tamahqarllëku. Udhëheqësi juaj tash është Amr b. Xhemuh.***⁸⁶ Në një transmetim tjetër ata thanë:

- *Udhëheqësi ynë është Xhedd b. Kajs, e i Dërguari i Allahut pyeti:*

- ***Pse e pranuat?*** Ata thanë:

- *Ai është më i pasur se të gjithë ne. Por përveç kësaj ai është tamahqar.* I Dërguari i Allahut tha:

---

⁸⁴ Ebu Mansur Dejlemi në ***‘Musned-i Firdevs’***

⁸⁵ Është përmendur më lartë.

⁸⁶ Hakimi.

- A ka sëmundje më të tmerrshme se tamahqarllëku? Ai nuk mund të jetë udhëheqësi juaj!

Ata thanë:

- Atëherë, o i Dërguar i Allahut, kush do të jetë udhëheqësi ynë? I Dërguari i Allahut tha:

- Udhëheqësi juaj është Bishr el-Bera.

Nga Alia r.a., transmetohet se Resulallahu ka thënë:

“Vërtetë që Allahu Teala e përbuz atë që gjatë jetës së vet është tamahqar, si edhe atë që në dakikun e vdekjes dëshiron të bëhet i xhymertë.”⁸⁷

Ebu Hurejre tregon se Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Një xhahil i xhymertë është më i dashur tek Allahu se një abid tamahqar”⁸⁸,

dhe:

“Tamahqarllëku dhe imani nuk mund të jenë bashkë në të njëjtën zemër”⁸⁹,

dhe në një hadith tjetër:

“Janë dy cilësi që nuk mund të jenë te besimtari: tamahqarllëku dhe ahlaki i keq.”⁹⁰

---

⁸⁷ Ebu Mansur Dejlemi në *‘Musned-i Firdevs’*.

⁸⁸ Tirmidhiu

⁸⁹ Nesai

⁹⁰ Tirmidhiu nga Ebu Saidi

Resulallahu s.a.v.s., gjithashtu ka thënë:

“Besimtarit nuk i ka hije të jetë as tamahqar as frikacak.”

“Disa prej jush thonë se tamahqari është më i padëmshëm dhe i parrezikshëm se zullumqari. E ku ka zullum më të madh se tamahqarllëku? Allahu Teala është betuar në madhësinë dhe lartësinë e Tij se nuk do t'i vendos në xhennet ata që janë dorështrënguar dhe ata që kursejnë tej masës, edhe për jetesë.”⁹¹

Transmetohet se Resulallahu s.a.v.s., ishte duke vizituar Qabenë, dhe pa se një person kishte kapë mbulesën e Qabesë e thoshte:

- O pronari i shtëpisë së shenjtë – Qabesë, më fal mua për hir të kësaj shtëpie.”

Resulallahu s.a.v.s., e pyeti:

- ***Cili është gjynahi yt?***, e Personi tha:

- *Fjalët nuk mund të tregojnë gjynahin tim, është shumë i madh.*

Resulallahu s.a.v.s., i tha:

- ***Allahu të mëshiroftë. A është gjynahi yt më i madh se toka?***

---

⁹¹ Tirmidhiu

Personi tha:

- *Po, është më i madh se toka.*

Resulallahu s.a.v.s, pyeti:

- ***A është më i rëndë se malet?***

Personi tha:

- *Po, është më i rëndë se malet.*

Resulallahu s.a.v.s., pyeti:

- ***A është më i madh se deti?***

Personi tha:

- *Po, është më i madh se deti.*

Resulallahu s.a.v.s, pyeti:

- ***Më i madh se qielli?***

Personi tha:

- *Po, është më i madh se qielli.*

Resulallahu s.a.v.s., pyeti:

- ***Më i madh se Arshi?***

Personi tha:

- *Po, është më i madh se Arshi!*

Resulallahu s.a.v.s, pyeti:

- ***Më i madh se Allahu, se mëshira e Tij!?***,

e personi tha:

- *Jo, Allahu është më i madh.*

Resulallahu s.a.v.s., tha:

- ***Turp të kesh! Më trego gjynahin tënd!***

Personi tha:

- O i Dërguari i Allahut! Unë jam i pasur. Por kur më vjen lypësi dhe më kërkon diçka, më duket sikur të më dalë karshi me një copëz zjarri, dhe nuk dua t'i jap asgjë!

Resulallahu s.a.v.s, i tha:

- **Largohu prej meje, që zjarri yt të mos më djegë edhe mua. Pasha Allahun, që më dërgoi me udhëzim dhe mrekulli, nëse fal namaz mes Rukunit (Rukn-u Jemen i Qabes) dhe Mekamit (makami Ibrahim), dy mijë vjet, e pastaj derdh lot, e nga lotët tuaj krijohen lumenj dhe këta lumenj ujitin pemët dhe pastaj ti vdes, je i ulët dhe i përbuzur. Allahu Teala do të hedh ty në xhehenem. Turp për ty! A nuk e di ti se xhehenemi është vendi i tamahqarllëkut dhe kufrit?**

Turp për ty! A nuk e di ti se Allahu Teala ka thënë:

“ ... kush bën koprraci, bën kundër vetes...”

(47/38), dhe:

“...kush i ruhet lakmisë së vet, të tillët janë të shpëtuarit... (64/16).

Ibn Abbas r.a., ka treguar: “Kur Allahu Teala e krijoi xhennetin Adn dhe e urdhëroi që të stoliset, e xhenneti u stolis. Urdhëroi të rrjedhin lumenjtë e tij, e xhenneti nxori burimet e Selsebilit, Kafurit dhe Tesnimit. Nga këto burime në xhennet rrodhën verë, mjaltë dhe qumësht.

Pastaj urdhëroi të nxirren minderet, shtrojat, mëndafshi, hyritë. E shikoi xhennetin dhe i tha:

- Fol, e xhenneti Adn tha:

- Lum ai që hyn tek unë!, e Allahu Teala tha:

*- **Pasha Madhështinë Time, tamahqari nuk hyn te ti.***

Ummu'l-Benin, motra e Omer b. Abdulaziz, ka thënë: “Turp për tamahqarin! Nëse tamahqarllëku do të ishte këmishë, nuk do ta vishja. Nëse do të ishte rrugë, nuk do të ecja në të.”

Tahla ka thënë: “Edhe ne jemi në sprovë me pasurinë tonë, siç është edhe tamahqari në sprovë me pasurinë e tij, mirëpo ne jemi të qëndrueshëm.”

Muhamed b. el- Munkedir ka thënë: “Kur Allahu Teala ia dëshiron të keqen një populli, Ai vendos udhëheqës të këqij, dhe ia jep rizkun e tyre tamahqarëve.”

*Alia r.a., në një hutbe ka thënë: “Do të vijë një kohë kafshimi; zengjini do të kafshojë mallin që e ka, nuk ia jap askujt dhe nuk e rekomandon dhënien. Mirëpo, Allahu Teala thotë: **“Mos harroni të bëheni bamirës mes vete!”** (2/237).*

Abdullah b. Omer r.a., ka thënë:

“Lakmia është më e keqe se tamahqarllëku, sepse lakmitari dëshiron pasurinë e huaj, e tamahqari mund të jetë dorështrënguar vetëm me pasurin e vet!”

Sha’bi ka thënë:

“Nuk e di se cili do të zhytet më shumë në zjarrin e xhehenemit, tamahqari apo gënjeshtari?”

Një i ditur indian dhe një filozof grek erdhën te Nushirevani. Nushirevan indianit i tha:

- *Fol, e dijetari indian tha:*

- Më i miri prej njerëzve është ai që është i xhymertë, ai që ruan dinjitetin e tij kur zemërohet, ai që kur flet nuk ngutet, ai që tregon përulësi kur lartësohet dhe ai që është i mëshirshëm ndaj të afërmeve të tij.

Atëherë filozofi grek u ngrit dhe tha:

- Tamahqarrit pasurinë ia trashëgon armiku i tij. Kush nuk di shqyrin nuk mund të arrijë fitore. Gënjeshtari është njeri i keq. Thashethemexhiu vdes i varfër. Ai që nuk tregon mëshirë do të përndiqet nga një i pamëshirshëm.

Dahhak, në interpretimin e ajetit:

“Ne u kemi varë në qafat e tyre pranga e ato u arrijnë deri në nofulla, andaj ata mbesin me koka lart.”
(36/8), fjalët **“në qafat e tyre pranga”** i interpretoi si tamahqarllëk. Allahu Teala ua shtrëngon duart e tyre që ata të mos harxhojnë në rrugën e Allahut, dhe ata nuk e shohin udhëzimin.

Edhe Ka’b ka thënë:

“Çdo mëngjes dy melaike luten:

- O Allah, shkatërroja pasurinë atij që nuk harxhon në rrugën Tënde. O Allah, shtoja pasurinë atij që harxhon në rrugën Tënde.”

Abdumelik b. Kerib el-Esmai tregon: *“Një person, duke e përshkruar një beduin, tha:*

- Filani është bërë i vogël në sytë e mi, sepse dynjallëku është bërë i madh në sytë e tij. Kur i vjen një lypës te dera, i duket si të ishte Azraili.”

Edhe Ebu Hanife ka thënë: *"Nuk mendoj se tamahqari do të respektojë drejtësinë, sepse ai gjithmonë dëshiron që më shumë t'i shkojë në anën e tij, dhe merr më shumë se që i takon. Njerëz të tillë nuk mund të konsiderohen kurrë të besueshëm".*

Alia r.a., ka thënë:

“Vallahi, asnjë i xhymertë nuk ka marrë të drejtat e tij plotësisht.”

Allahu Teala thotë:

“Ai një pjesë ia kumtoi, kurse tjetrën e heshti,”

66- Tahrim:3.

Xhahizi ka thënë:

“Kanë mbetur tri gjëra për të kënaq: përbuzja e koprracisë, ngrënia e mishit të thatë dhe kruarja e zgjebes.”

Bishr b. el-Haris ka thënë:

*“Përgojimi i tamahqarit nuk është gjynah. Sepse vet Resulallahu s.a.v.s., i tha një personi: **“Pra, ti je tamahqar”** Nëse do të kishte përgojim, Resulallahu s.a.v.s., nuk do ta thoshte këtë.”*

E lavdëruan një grua para Resulallahut s.a.v.s., e thanë:

- *Agjëron (ditën) dhe falet (natën), por është pak tamahqare”, Resulallahu s.a.v.s., tha:*

- **Atëherë nuk ka asnjë të mirë në të.**⁹²

---

⁹² Është përmendur në librin *“Fatkeqësitë e gjuhës”*

Bishri ka thënë:

"Të shikosh fytyrën e një tamahqari e ngurtëson zemrën e njeriut. Takimi me ta është bela për besimtarin."

Jahja b. Muadhi ka thënë:

"Edhe nëse janë të këqij, për të xhymertit ka një dashuri në zemër. Edhe nëse janë të mirë, për tamahqarët ka urrejtje në zemër.."

İbnu-l- Mu-tez ka thënë:

"Njeriu e humb nderin aq sa është dorështrënguar me pasurinë e tij."

Jahja b. Zakarija a.s., e takoi Iblisin dhe e pyeti se kë do më shumë dhe kë e përbuz më shumë. Iblisi i tha se më së shumti e do tamahqarin e më së shumti e zemëron i xhymerti, edhe nëse është gjynahqar. Sepse tamahqarllëku tamahqarit i mjafton, por i xhymerti edhe nëse është gjynahqar, Iblisi ka frikë se Allahu Teala do ta falë të xhymertin. Pastaj Iblisi tha:

- Po të mos ishe ti Jahja, nuk do t'i kisha thënë këto.

Kapitulli i nëntë

TREGIME RRETH TAMAHQARLLËKUT

Në Basra ishte një person i pasur dhe tamahqar. Një nga fqinjët e ftoi për darkë, kishin përgatit mish dhe vezë. Tamahqari hëngri aq shumë sa filloi të ketë dhembje në stomak. E thirrën doktorin, erdhi, e kontrolloi dhe i tha:

- *Duhet të pastrohet stomaku, e tamahqari tha:*

- *Ta vjelli këtë mish dhe vezë!? Vdes, e nuk e bëj këtë!*

Tregohej se një beduin po kërkonte dikë. Para një personi kishte fiq, a ai kur e pa beduinin, menjëherë i mbuloi fiqtë me shami. Beduini u ul afër. Gjatë bisedës, ai e pyeti beduinin:

- *A di të lexosh Kuranin?* Personi tha:

- *Po, di, dhe filloi ta lexojë suren Tin:*

“Ve'z-zejtuni ve tur-i sinin...”. Personi i tha beduinit:

- *Ku është (fjala) **Vet-tini** (fiq) në fillim të sures?, e beduini i tha:*

- *Tin (fiq) është nën shaminë tënde.*

Një koprrac ftoi një nga miqtë e tij në shtëpinë e tij. Kaloi ikindia e ky nuk i dha ushqim mikut. Miku i tij ishte shumë i uritur. Nikoqiri e mori lahutën dhe i tha:

- *Cila këngë të pëlqen, ta luaj për ty!* Miku tha:
- *Më pëlqen kënga e mishit.*

Muhammed b.. Jahja ishte shumë tamahqar. Një miku të tij, i cili ia dinte gjendjen, disa i thanë:

- *Na trego për sofrën e tij, e miku tha:*
- *Sofra e tij është një pëllëmbë. Çanaku i tij gdhendur nga fara e hashashit.*

Ata pyetën:

- *Kush e shtron sofrën e tij?* Miku tha:
- *Melaiket Kiramen katibin.*

Ata pyetën:

- *A ha dikush me të?* Miku tha:
- *Mizat. Ata thënë:*
- *Ti je shumë i afërt me të; pse je në këso gjendje, rrobat e grisura?* Miku tha:

- *Vallahi, unë nuk kam as gjilpërë as pe. E ky, edhe sikur të kishte një shtëpi që shtrihet nga Bagdadi në Nube (Sudan), plot me gjilpëra e pe, dhe sikur Xhebraili e Mikaili a.s., dhe Jakubi a.s., të vinin e t'i kërkonin gjilpërë dhe pe për të qepur këmishën e Jusufit a.s., që ia ka grisur gruaja e ministrit, ai nuk do t'ju jepte. E si t'i marr unë?!*

Thuhej se Mervan b. Ebu Hafsa nga tamahqarllaku, nuk hante mish nëse nuk ishte shumë i uritur. Kur kishte shumë oreks, dërgonte shërbëtorin të blejë një kokë qengji. E pyetën:

- *Çfarë është kjo? Po e shohim se rregullisht, qoftë verë a dimër, ti ha kokë, pse?* Mervani tha:

- *Po, ashtu është. Pasi që e di çmimin e kokës, shërbëtori im nuk mund të më mashtrojë, dhe duke e përgatit për mua, ai nuk mund ta hajë prej saj; po të mungojë një sy, vesh apo faqe, menjëherë e vërej, dhe gjithashtu, nga një kokë, unë ha disa lloje mishi - vesh, gjuhë, sy, faqe, tru. E as nuk merrem me përgatitjen e saj. Pra, e preferoj kokën sepse përfitoj shumë.*

Një ditë, Mervan b. Ebu Hafsa po bëhej gati ta vizitojë halife Mehdinë, e gruaja e tij e pyeti:

- *Nëse kthehesh me dhuratë, çfarë do të më japësh?*, e ai i tha:

- *Nëse marr njëqindmijë derhemë, të jap një derhem. Mehdiu i dha gjashtëdhjetëmijë derhemë, e ai i dha asaj katër danikë (gjashtë të dhjetat e derhemit).*

Një herë tjetër, ky person u pa duke blerë mish nga një kasap, por po atë ditë një mik e ftoi në shtëpinë e vet, e ai e ktheu mishin, dha tha:

- *Nuk më pëlqen të harxhoj kot (israf).*

A'meshi kishte një komshi që gjithmonë e ftonte në darkë duke i ofruar pak bukë dhe kripë, ndërsa A'meshi vazhdimisht e refuzonte. Një ditë prapë e ftoi, e A'meshi atë ditë ishte shumë i uritur, e pranoi ftesën dhe vërtetë ai i vendosi pak bukë e pak kripë përpara.

Në atë moment erdhi një lypës te dera dhe kërkoi ushqim, e i zoti i shtëpisë e refuzoi. Lypësi përsëri kërkoi, i zoti i shtëpisë përsëri e refuzoi. Kur lypësi kërkoi për të tretën herë, ai tha:

- Vallahi, e mora bastunin e të godas! Largohu nga dera!

A'meshi nuk duroi dhe i tha lypësit:

- Largohu. Se vallahi nuk kam parë njeri që e mban fjalën më shumë se ky. Prej kohësh më ftonte të ha një copë bukë dhe kripë, e kur erdha, vallahi nuk më ofroi asgjë tjetër. Ty të premtoi se të rrahë, edhe këtë e bën; më mirë ik."

Kapitulli i dhjetë

ISAR, DHE FAZILETI I ISARIT

Dije se xhymertllëku dhe tamahqarllëku kanë grada. Grada më e lartë e xhymertllëkut është *isar* - të jesh i xhymertë edhe kur vet ke nevojë. Ndërsa vetëm xhymertllëk është kur jep diçka që ty nuk të duhet kur dikujt i duhet, ose edhe kur nuk i duhet atij. Padyshim se është më me vlerë t'i japë tjetrit edhe kur vet ka nevojë.

Ashtu si xhymertllëku që e ngrit personin në gradën *isar*, edhe tamahqarllëku e ulë atë aq poshtë sa të mos harxhojë as për vete, as kur ka nevojë. Sa ka të tillë që, shtrihet në para, por kur sëmuret nuk e blen as ilaçin për vete. Edhe pse mund të blejë çka të dojë, ai nuk e blen as ilaçin e vet, nga tamahqarllëku i vet, por nëse e gjen falas, atëherë e merr. Është tamahqar ndaj vetes. E tjetër kush është i xhymertë edhe ndaj tjetrit, bile preferon të tjerët, edhe pse vet ka nevojë. Mendoje dallimin.

Ahlaku është dhuratë e Allahut Teala që Ai ia dhuron kujt të dojë. Nuk ka gradë më të lartë të xhymertllëkut se *Isar*. Për të, edhe Allahu Teala i lavdëroi as'habët:

“Ata që banojnë në Medinë dhe që e kanë pranuar besimin qysh më parë, i duan mërgimtarët që vijnë në Medinë dhe në zemrat e tyre nuk ndiejnë kurrfarë rëndimi për atë, që u është dhënë atyre, por duan t’u bëjnë më mirë mërgimtarëve sesa vetes, edhe pse vet janë nevojtarë.” 59-Hashr: 9.

Edhe Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Ai që dëshiron diçka, por në këtë i jep përparësi dikujt tjetër para vetes, atij i falen gjynahet.” ⁹³

Ajshe r.anha, ka treguar:

“Resulallahu (s.a.v.s.) nuk u ngop asnjëherë për tri ditë rresht, deri në ditën kur u largua nga kjo botë. Mund të ishim të ngopur, por u jepnin përparësi të tjerëve. Një ditë erdhi një mysafir, e nuk kishim asgjë nga ushqimi për t’i ofruar. Erdhi një nga ensarët, e mori mysafirin dhe e çoi në shtëpinë e vet. Kishte ushqim vetëm për një person, prandaj i tha gruas ta prishë llambën, dhe bashkë me mysafirin u ulën për të ngrënë në errësi.”

---

⁹³ Ibn Hibban në ‘*Dhu’afa*’

E lëvizte gojën sikur po ha, dhe e zgjaste dorën kah sofrë. Kështu vazhdoi deri sa mysafiri mbaroi ngrënien, e në mëngjes, Resulallahu s.a.v.s., i tha:

- Allahu Teala është i kënaqur me sjelljen tënde të mirë ndaj mysafirit. E lidhur me këtë zbriti edhe ajeti:

”Ata duan t’u bëjnë më mirë mërgimtarëve sesa vetes, edhe pse vet janë nevojtarë.” (59:9)

Xhymertllëku është cilësi hyjnore, e *isar* është grada më e lartë e kësaj cilësie. *Isar* është ahlak i Resulallahut s.a.v.s., e Allahu Teala e quajti edhe *adhim* (i lartë), dhe tha:

”Vërtet ti (Muhammed) je në një shkallë të lartë të moralit.” 68-Kalem: 4.

Sehl b. Abdullah et-Tusteri tregon:

”Musa a.s., i tha Allahut Teala:

- O Rabbi im, më trego gradën e Muhammedit (a.s.) dhe të pasuesve të tij në xhennet, e Allahu Teala i tha:

- O Musa, fuqia jote nuk mjafton për këtë, por do të tregoj një nga gradat e larta, që me të e kam bërë atë më të lartë se ti dhe se të gjitha krijesat.

Musait a.s., iu hap një derë nga bota melekut. Kur pa vendin e tij, nurin e tij dhe afërsinë e tij me Allahun, Musa a.s., u mahnit shumë dhe e pyeti:

- O Rabbi im, me çfarë e ngrite në këtë shkallë robin Tënd Muhammedin (a.s.)? Allahu Teala i tha:

*- **Me ahlakun e lartë që i kam dhënë.***

Musa a.s., pyeti:

- Cili është ky ahlak?, e Allahu Teala i tha:

*- **Isar, është preferimi i nevojave të tjetrit ndaj nevojave të veta. Kushdo që më vjen me këtë ahlak, nuk do t'i kërkoj llogari dhe do ta vendos në xhennet, ku të dojë.***

Abdullah b. Xhaferi u nis për në bahçen e vet. Rrugës u ndal pranë bahçes me hurma të dikujt tjetër. Aty ishte duke punuar një skllav i zi. Kur skllavi u ul për të ngrënë, një qen iu afrua. Skllavi i hodhi tri copa bukë qenit. Qeni e hëngri bukën. Abdullahu po shikonte dhe e pyeti skllavin:

- Sa bukë ke në ditë? Skllavi tha:

- Kaq sa po sheh. Abdullahi i tha:

- Atëherë pse ia dhe të gjitha qenit? Skllavi tha:

- Ky qen është jabanxhi, ka ardhur nga ndonjë vend i largët dhe është i uritur. Nuk mund ta ushqej veten derisa ai është i uritur. Abdullahi e pyeti:

- E çfarë do të bësh për vete gjithë ditën? Skllavi tha:

- Do të qëndroj i uritur, e Abdullahi tha me vete:

“Ky skllav është shumë më i xhymertë se unë! E bleu bahçen bashkë me skllavin dhe veglat që ishin aty, pastaj e liroi skllavin dhe ia dha bahçen dhuratë.

Omeri r.a., ka treguar: *“Një as’habit i’a dhuruan një kokë deleje, e ai tha:*

- Filani ishte më i uritur se unë, dhe ia dërgoi kokën atij. Për të njëjtën arsye, ajo kokë deleje shëtiti mes shtatë personave, e në fund erdhi te ky i pari. Sepse ai edhe ishte më i urituri.”

Kur armiqtë ia rrethuan shtëpinë Resulallahut s.a.v.s., ai (a.s.) u largua gjatë natës, e Alia r.a., hyri në shtratin e tij, duke rrezikuar ashtu jetën e vet. Allahu Teala ju shpalli Xhebrailit dhe Mikailit:

- Ju bëra vëllezër, e do të bëj që njëri të jetojë më gjatë se tjetri. Cili prej jush do t’i japë përparësi tjetrit?

Asnjëri nuk i dha përparësi tjetrit, dhe secili deshi të jetojë më gjatë. E Allahu Teala ju shpalli:

- A nuk mund të jeni si Alia? Edhe atë e bëra vëlla me Muhammedin (a.s.) , e Alia sakrifikoi jetën e vet e u shtri në shtratin e Muhammedit; preferoi Muhammedin ndaj vetes. Prandaj zbritni menjëherë në dynja dhe mbrojeni!

Xhebraili qëndroi pranë kokës së Alisë, e Mikaili te këmbët e tij. Xhebraili i tha:

- O biri i Ebu Talibit, nuk ka njeri si ti! Allahu Teala mburret me ty para melaikeve.

Më pas Allahu Teala zbriti këtë ajet:

“Ka njerëz që e flijojnë veten, për të fituar pëlqimin e Allahut.” 2- Bekare: 207.

Ebu Hasan el-Antaki tregon se te ai ishin mbledhur mbi tridhjetë njerëz. Ishin në një fshat afër qytetit Rejj, e kishin vetëm disa copa bukë, që nuk mund t’ju largonin urinë. E ndanë bukën në copë më të vogla, fikën llambën dhe u ulën rreth sofrës. Kur përfunduan, ushqimi kishte mbetur i paprekur; asnjëri nuk kishte ngrënë gjë, duke ju dhënë përparësi të tjerëve.

Një lypës erdhi te Sha'bi, e ky, pasi nuk kishte çfarë t’i japë, mori një copë dru nga çatia e shtëpisë së vet, ia fali lypësit, dhe i kërkoi falje.

Huzejfe tregon: *“Dola për të kërkuar djalin e xhaxhait tim në mesin e të plagosurve në betejën e Jermukut. Kisha pak ujë me vete. E gjeta djalin e xhaxhait dhe e pyeta nëse donte ujë. Ai bëri shenjë që t’i jap ujë, dhe sapo desha t’i japë ujin, dikush tha:*

- "Oh, ujë!" Djali i xhaxhait më bëri shenjë që të shkoja t'i çoja ujin atij personi. Shkova dhe pashë që ishte Hishami, i biri i As-it, dhe sapo desha t'i jepja ujë atij, u dëgjua një zë tjetër që thoshte "ujë, ujë!". Edhe Hishami më dërgoi te ai. Deri sa shkova, ai kishte vdekur. U ktheva te Hishami e edhe ai kishte vdekur. Kur erdha te djali i xhaxhait edhe ai kishte vdekur, e uji më mbeti në dorë, rahmeti i Allahut qoftë mbi të gjithë ata.

Abbas b. Dehkan ka thënë: "Bishr al-Haris vdiq ashtu siç lindi; erdhi në këtë botë lakuriq dhe u largua lakuriq. Kur ishte i sëmurë, erdhi një lypës dhe i kërkoi diçka. Harisi kishte vetëm një këmishë, e zhveshi e ia dha lypësit. Mori hua një këmishë tjetër, dhe vdiq në atë këmishë të huazuar.

Një sufi tregon: "Ishim një grup i vogël në Tarsus. Shkuam drejt portës së luftës, e aty filloi të na vijë pas edhe një qen i qytetit. Kur dolëm jashtë portës, pamë një kafshë të ngordhur. Kaluam pranë, dhe u ulëm në një vend të lartë. Qeni që na ndiqte pa ngordhësirën dhe u kthye në qytet. Një orë më vonë, erdhi te ngordhësira, i shoqëruar me njëzet - tridhjetë qenë tjerë. Ky që i solli qëndronte mënjanë, e qentë hanin nga ngordhësira. Pasi hëngrën dhe u larguan, ky qeni që priste lëpiu disa kocka, dhe u largua."

Në librin **“Varfëri dhe zuhd”** i kemi përmendur disa nga gjendjet e evliave në lidhje me isar, e nuk ka nevojë t'i përsërisim këtu. Ne i mbështetemi Allahut Teala dhe kërkojmë ndihmën e Tij.

Kapitulli i njëmbëdhjetë

SHKALLËT E XHYMERTLLËKUT DHE TAMAHQARLLËKUT, DHE HAKIKATI I TYRE

Dije se, me dëshmitë e shariatit, tamahqarllëku është gjynah, i keq dhe shkatërrues, por, çka është përkufizimi i tamahqarllëkut? Dhe kur konsiderohet personi tamahqar? Secili mendon për vete se është i xhymertë, e të tjerët i sheh si tamahqarë. Kur dikush bën një veprim, mund të ketë mendime të ndryshme për atë veprë, disa thonë se është tamahqar, e disa thonë se nuk është.

Të gjithë e duan pasurinë, prandaj edhe e ruajnë. Nëse kjo është tamahqarllëk, atëherë askush nuk mund t'i shpëtojë kësaj. E pyetja është: nëse ruajtja e pasurisë nuk konsiderohet tamahqarllëk, atëherë kuptimi i tamahqarllëkut është diçka tjetër përveç ruajtjes së pasurisë; pra, si bëhet tamahqarllëku shkatërrues, dhe cila është grada e xhymertllëkut që sjell shpërblim?

Dije se, disa kanë thënë se kufiri i tamahqarllëkut është mosdhënia e vaxhibit, pra mospagimi i borxhit.

Nëse personi është i obliguar të japë zeqat dhe e jep, nuk është tamahqar, por ky shpjegim nuk mjafton. Sepse mendimi unanim është se, personi që ia kthen mishin kasapit ose bukën e blerë bukëpjekësit, është tamahqar.

Edhe kur kadia merr ndonjë vendim, e personi është i kënaqur me këtë dhe nuk i jep më shumë familjes së vet e kështu i lë në varfëri, edhe ai është tamahqar. Tamahqar është edhe ai që e fsheh ushqimin të cilin është duke e ngrënë, nëse dikush i afrohet.

Të tjerë kanë thënë se personi që e ka të vështirë të japë dhurata është gjithashtu tamahqar. Ka shumë të tillë që nuk e kanë të vështirë të japin pak, por e kanë të vështirë të japin më shumë. Mirëpo, nëse mendon se disa dhurata i jep me vështirësi, por nganjëherë lehtë dhuron, nuk do të ishte e drejtë të gjykohej si tamahqar.

Ata kanë thënë kështu edhe për xhymertllëkun. Ndërsa ka nga ata që kanë thënë se xhymertllëk do të thotë të japësh pa pritur asgjë në këmbim dhe të plotësosh kërkesat e të tjerëve pa menduar; të tjerë kanë thënë se xhymertllëku do të thotë të japësh pa të kërkuar dhe atë që e jep e llogarit se është pak; të tjerë

kanë thënë: *“pasuria i takon Allahut, robi është i Allahut”,* dhe ai që i jep robit të Allahut për rizanë e Allahut, pa menduar për varfërinë, është i xhymertë; të tjerë kanë thënë: *“ai që e jep një pjesë të pasurisë së vet dhe ruan një pjesë të saj është i xhymertë; ai që e jep pjesën më të madhe të pasurisë së tij dhe ruan pak prej saj është më i xhymertë; e ai që vet ka nevojë por i jep përparësi tjetrit, ai është në gradën isar, gradën më të lartë të xhymertllëkut. Ai që nuk jep asgjë nga teprica është tamahqar.”*

Këto përshkrime nuk e zbulojnë të vërtetën e xhymertllëkut dhe tamahqarllëkut. Për të shpjeguar të vërtetën e tyre, ne themi se pasuria është krijuar për një qëllim dhe hikmet (urtësi) - të jetë e dobishme për nevojat e njerëzve.

Përderisa është e mundur që pasuria të shpenzohet për qëllimin për të cilin është krijuar, gjithashtu është e mundur edhe të mos shpenzohet aty. E për të qenë i drejtë me pasurinë, le të shpenzohet aty ku duhet shpenzuar e të ruhet aty ku nuk duhet shpenzuar. Prandaj, të mos shpenzosh aty ku është e nevojshme është tamahqarllëk, kurse të shpenzosh aty ku nuk duhet shpenzuar është shpenzim i panevojshëm – *israf*. Këtu e mesmja është e vlefshme.

Pra, nga kjo përbëhet xhymertllëku. Resulallahu s.a.v.s., u urdhërua të jetë i xhymertë. Allahu Teala thotë:

“Mos i mbaj duart e lidhura pas qafe (mos u bë tamahqar), as mos i shtrij ato plotësisht.”¹⁷-Isra: 29,

dhe:

“Ata që, kur shpenzojnë, nuk janë as shpërdorues, as dorështrënguar, por i përmbahen të mesmes.”

25-Furkan: 67

Po kuptohet se xhymertllëku është një rrugë mes shpenzimeve të panevojshme dhe tamahqarllëkut, mes dorëlëshuarjes dhe dorështrënguarjes.

Edhe kur jep edhe kur ruan, kjo duhet të jetë me një masë dhe të jetë në lidhje me borxhin. Nuk do të duhej të ketë në zemër dashuri për pasurinë, por të ketë dashuri për ta shpenzuar pasurinë aty ku duhet. Për ta kuptuar këtë shpjegim duhet të dihet se çfarë është *vaxhib*.

Ne themi se *vaxhibi* është dy pjesësh; njëri është *vaxhib* në shariat e tjetri është *vaxhib* në aspektin e mirëbërjes dhe adetit. Për të qenë i xhymertë, duhet të zbatohen obligimet e shariatit, si edhe obligimet e ndërgjegjes dhe njerëzillëkut.

Ai që nuk i bën këto nuk mund t'i shpëtojë tamahqarllëkut. Duhet të dihet se ai që nuk jep atë që e ka urdhëruar sheriat, është tamahqar i madh, si edhe ai që nuk jep zeqat, nuk i siguron jetesën familjes apo i bën këto pa vullnet. I tilli është tamahqar nga natyra. I vije vështirë të bëhet i xhymertë, ose jep diçka që është pa vlerë, ose që vlen pak; dhe e gjithë kjo është tamahqarllëk.

Vaxhib në aspektin e mirëbërjes është edhe ta përmirësojë gjendjen e vet ekonomike, të sigurojë jetesën e familjes, dhe të mos i japë rëndësi gjërave të pa vlerë. Sepse kjo është e shëmtuar dhe ndryshon nga personi në person. Për shembull, rëndësinë që një i varfër i jep një malli, është e shëmtuar që aso rëndësie atij malli t'i japë edhe i pasuri. Njëjtë; edhe pse disa nga sjelljet ndaj të huajve në bamirësi nuk konsiderohen të shëmtuara, aso sjellje ndaj të afërmve mund të konsiderohet e shëmtuar.

Diçka nuk konsiderohet e shëmtuar për njerëzit që janë të largët, por konsiderohet e shëmtuar për fqinjët. Një lëvizje në veprim që nuk konsiderohet i shëmtuar, në zifafet i njëjti konsiderohet i shëmtuar. Ndonjëherë ndodh që, kur e ushqen dikë mund të duket e shëmtuar, por nuk duket e shëmtuar nëse ia vesh rrobat.

Ndonjëherë, blerja e disa gjërave për jetesë nuk duket e shëmtuar në vetvete, ajo mund të duket e shëmtuar në raste tjera. Nëse dikush shfaq pasuri me veshje para teje, qoftë ai vëllai yt, gruaja, fëmija, dikush afër teje ose dikush nga larg, për secilin ka gjykim veç e veç, e njëjtë edhe nëse shfaqen vështirësi financiare nga fëmija, gruaja, i riu, i vjetri, dijetari, i padituri, të varfrit, të pasurit - për secilin ka gjykim veç e veç.

Do të thotë, tamahqar është ai që nuk jep aty ku duhet të japë sipas shariatit dhe njerëzillëkut. Sasia e kësaj është e vështirë të përcaktohet por mund të themi kështu: *Tamahqarllëk do të thotë të ruhet pasuria e të mos harxhohet aty ku harxhimi i saj është më i rëndësishëm.*

Ruajtja e fesë është më e rëndësishme se ruajtja e pasurisë. Prandaj ai që nuk e jep zeqatin edhe pse e ka, dhe i cili nuk siguron jetesën që ka obligim, është tamahqar. Edhe ruajtja e njerëzillëkut është më e rëndësishme se sa ruajtja e pasurisë. Prandaj, tamahqarllëku me atë që nuk ia vlen të jesh tamahqar si edhe rrezikimi i moralit dhe nderit për shkak të dashurisë për pasuri, gjithashtu është tamahqarllëk.

Këtu ka edhe një gradë tjetër, e ajo është që, kur e përmbush detyrën e vet fetare, personi mbron edhe të drejtën e vet për mirëbërje.

Por, nëse ka shumë pasuri dhe atë pasuri nuk e harxhon për bamirësi dhe nevojtarë, me këtë synohet ruajtja e pasurisë që ajo të jetë mjet për të siguruar jetesën në të ardhmen dhe të grumbullojë pasuri me qëllim të harxhimit të saj në bamirësi dhe vepra të mira, për qëllim ka ngritjen e gradës së vet në ahiret. Tani, cila anë preferohet? Ruajtja e pasurisë për këtë qëllim është tamahqarllëk për ata që kanë largpamësi (*basiret*), por jo edhe për njerëzit e thjeshtë. Sepse njerëzit e thjeshtë shikojnë në dynja. Njeriu i thjeshtë dëshiron të jetë i përgatitur për të përballuar fatkeqësitë dhe situatat e ndryshme që vijnë në jetë.

Bile, edhe me këtë mendim mund të shfaqë shenja tamahqarllëku, e ai mund të thotë: “*E dhashë zeqatin, nuk jap më shumë.*” Edhe këtu, gjykimi ndryshon varësisht shkallës së pasurisë, por, ata që kryejnë obligimet e veta fetare dhe njerëzore konsiderohen se kanë shpëtuar nga tamahqarllëku. Megjithatë, nëse nuk jep pak më shumë se kjo, nuk i thuhet se është i xhymertë.

Ata që, pasi të kryejnë obligimet e veta të shariatit dhe mirëbërjes japin për t'ia siguruar jetesën dikujt quhen *xhevvad* (shumë i xhymertë). Shkallët e xhymertllëkut janë pafund. Disa njerëz janë më të xhymertë se të tjerët, e dhurata ose ndihma përtej obligimit, sado e vogël të jetë, është xhymertllëk.

Por kjo dhuratë duhet të bëhet me vullnet të lirë dhe me dëshirë. Nuk duhet të jetë për të pritur diçka në këmbim. Sepse njeriu që pret të falënderohet ose të lavdërohet, do të thotë se po pret dhuratë në këmbim. Qëllimi i tij nga ajo dhuratë është të lavdërohet. E xhymertllëku është të jepet diçka pa pritje që të merret diçka, e në realitet vetëm Allahu Teala dhuron, e nuk pret dhuratë reciproke. Dhënia e cilësisë '*xhud*' - dorëdhënë, njeriut është metaforike. Sepse, çdo gjë që jep njeriu sigurisht që ka një qëllim, veç se ai qëllim nuk duhet të jetë për dynjallëk. Nëse qëllimi është të fitohen grada në ahiret, të fitohet fazileti i xhymertllëkut dhe të pastrohet nefsi nga pislleku i tamahqarllëkut, këtë e quajmë *xhevvad* – xhymertë. Nëse jepet për të shpëtuar nga thashethemet ose për të marrë diçka nga personi që i dhuron, ky nuk mund të quhet *i xhymertë*. Sepse ky është i detyruar ta japë atë dhuratë për atë arsye. Ky është person reciprok, e jo i xhymertë.

Ndërsa tregohet se një gruaja abide shkoi në mexhlin ku ishte edhe Hajjan b. Hilal. Gruaja pyeti:

- *A ka ndonjë prej jush që i përgjigjet pyetjeve të mia?* E xhemati, duke treguar Hilalin, thanë:

- *Pyetni çfarë të doni.* Gruaja pyeti:

- *Sipas jush, çka është xhymertllëku?* Hilali tha:

- *Xhymertllëku është të japësh, ndërsa isar është të preferosh dikë tjetër edhe pse vet ke nevojë.* Gruaja tha:

- *Kjo që po përshkruani është xhymertllëk në dynja, e unë po ju pyes për xhymertllëkun në fe, çfarë është ajo?* Hilali tha:

- *Është të bëni ibadet Allahun Teala nga zemra.*

- *A prisni ndonjë shpërblim nga Allahu për këtë ibadet?*, pyeti gruaja e Hilali tha:

- *Natyrisht që presim.* Gruaja pyeti:

- *Pse kërkoni shpërblim?* Hilali tha:

- *Sepse Allahu Teala na ka premtuar të paktën dhjetë të mira për një të mirë.* Gruaja tha:

- *Sa e çuditshme, a mendoni se jeni prej të sinqertëve, e kërkoni shpërblim dhjetë për një?* Halili pyeti:

- *E çfarë është xhymertllëku sipas teje?* Gruaja tha:

- *Të merret kënaqësi nga ibadeti, pa pritur asgjë në këmbim. Allahu Teala bën çfarë Ai të dojë. A nuk ju vjen turp që Allahu di për dëshirën në zemrat tuaja për shpërblim dhjetë me një?*

Një abide tjetër ka thënë:

- *A mendoni se xhymertllëku bëhet vetëm me ari dhe argjend?*

Ata thanë:

- *Me çfarë tjetër bëhet?, e ajo tha:*

- *Bëhet edhe me sakrifikimin e jetës.*

Muhasibiu tregon:

“Seba në fe do të thotë të sakrifikosh edhe jetën për rizanë e Allahut, e as atëherë nuk pret asgjë në këmbim, edhe pse ke nevojë, por e bën vetëm për xhymertllëk.

Kapitulli i dymbëdhjetë

SHËRIMI I TAMAHQARLLËKUT

Dije se tamahqarllëku lind nga dashuria për pasurinë. E dashuria për pasurinë ka dy sebepe kryesore:

Sebep i parë

janë kërkesat epshore që mund të arrihen vetëm me pasuri. Sikur njeriu ta kujtonte se do të vdes nesër, ose pas tri a katër ditësh, ndoshta nuk do të ishte aq tamahqar. Sepse nevoja e tij është për një kohë të caktuar. E nëse ka fëmijë, atëherë mendon se ata do të jetojnë gjatë dhe e ruan pronën për ta.

Prandaj Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Fëmija është sebep për tamahqarllëk, frikë dhe xhahilijet.”⁹⁴

Pra, ai që ka fëmijë nuk harxhon para nga frika e varfërisë. Nuk merr pjesë në luftë nga frika se fëmija i tij do të mbetet jetim.

---

⁹⁴ Hakimi nga Esvedi

Duke thënë se po kujdeset për fëmijën, e le fëmijën prapa në arsim dhe fëmija rritet xhahil. Nëse kësaj i shtohet edhe frika nga varfëria dhe dobësimi i besimit të Allahu, tamahqarllëku bëhet më i ashpër.

Sebepi i dytë

është dashuria për vet pasurinë. Ka të tillë që, edhe pse ka pasuri që do t'i mjaftonte sa është gjallë, bile edhe i shtohet, e ky edhe pse është i moshuar e pa fëmijë, vetëm për shkak të dashurisë së vet ndaj pasurisë, as nuk jep zeqat e as nuk harxhon për mjekimin e vet kur të sëmuret. Ai është i dashuruar në dukat dhe kënaqet duke e poseduar atë. Edhe pse e di se ai do të shkojë e dukati do të mbetet pas vdekjes së tij, ose do ta marrin të tjerët, ai përsëri i gropos në tokë dhe nuk i jep. As për vete nuk harxhon. Kjo është sëmundje e zemrës, e vështirë për t'u shëruar, dhe është sëmundje kronike, që nuk shërohet në pleqëri. Ky është sikur i dashuruari që harron personin me të cilin është dashuruar duke e dashur lajmëtarin që i ka sjell lajmin nga personi i dashur.

Dukati dhe argjendi janë mjet që ju mundësojnë njerëzve të plotësojnë nevojat e veta. Për këtë arsye dëshirohen. Sepse gjithçka që sjell ëmbëlsi, është e ëmbël.

Ai të cilit i është dhënë dukat për të plotësuar nevojat e tij, e ai është i zënë duke e dashur vet dukatin, është sikur të ketë harruar nevojat e veta. Ky është devijim i madh. Bile, kushdo që bën dallimin mes arit dhe gurit është xhahil. Dallimi është nga pikëpamja e plotësimi të nevojës. Nuk ka dallim mes atij që ruan më shumë dukat se sa që ka nevojë dhe atij që ruan gurë.

Pra dashuria për pasurinë ka këto dy sebepe. Ilaçi për çdo sëmundje është me sebebini e kundërt të saj. Dashurinë ndaj epshit duhet ta shërosh duke u kënaqur me pak (*kana'at*) dhe me sabër. Sepse dëshirat e tepruara mund t'i shërosh duke e kujtuar shumë vdekjen dhe duke parë vdekjet e bashkëmoshatarëve, duke mos menduar për fëmijët dhe duke e ditur se Allahu Teala është garantues i furnizimit – rizkut. Interesimin e tepruar për fëmijën mund ta shërosh duke e ditur se Krijuesi i fëmijës ka krijuar rizkun e tij, bashkë me të. Ka shumë fëmijë që nuk kanë trashëguar asgjë nga babai, por gjendja e tyre është më mirë se gjendja e disave që trashëguan nga baballarët. Duhet të dijë se lënia e pasurisë mund ta çojë fëmijën në të mirë, por edhe në të keqe.

Nëse fëmija është i devotshëm dhe i drejtë, i mjafton Allahu. Nëse është gjynahqar, pasuria që i lihet ia shton gjynahet.

Ndërsa tamahqarllëku shërohet duke lexuar dhe dëgjuar lajmërimet për koprracinë, lavdërimet për xhymertllëkun, dhe duke menduar për dënimet me të cilat do të përballen tamahqarët. Duhet të mendohet urrejtja ndaj tamahqarëve, se natyra e urren tamahqarllëkun, sepse edhe vet tamahqari e sheh të shëmtuar tamahqarllëkun e të tjerëve dhe shqetësohet nga tamahqarllëku i shokëve. Sebepe i shërimit nga tamahqarllëku është edhe të mendohet se cili është qëllimi i pasurisë dhe pse u krijua ajo fillimisht, të dihet se nuk ka dobi nga grumbullimi i pasurisë më shumë se sa i duhet për jetën në këtë botë dhe të dihet se harxhimi për ahiret është më i mirë.

Pra, këto janë metodat e shërimit sipas marifetit dhe diturisë. I mençuri e kupton se dhënia është më e mirë se mosdhënia, si për këtë botë ashtu edhe për botën tjetër. E shejtani vazhdimisht e frikëson me varfëri dhe mundohet ta pengojë nga xhymertllëku.

Tregohet se Ebu Hasan el-Bushenxhi e thirri shërbëtorin e vet deri sa ishte në banjë dhe i tha që këmishën që hoqi t'ia jepte filanit. Shërbëtori tha:

- *A nuk mund të bësh sabër derisa të dalësh nga banja?* Ebu Hasani tha:

- *Tani më erdhi në mendje, e nuk jam i sigurt që nuk më ndryshon mendja derisa të dal nga banja. Prandaj nxitova.*

Ashtu si zhduket dashuria duke u larguar nga i dashuri, edhe cilësia e tamahqarllëkut zhduket duke e detyruar veten të japë. Bile, kur një person shkon në udhëtim, e lë të dashurin e tij dhe e detyron veten të qëndrojë pa të për një kohë, dalëngadalë fillon të harrojë të dashurin. Edhe personi që dëshiron të shërojë sëmundjen e tamahqarllëkut, duhet ta detyrojë veten të japë dhe kjo gradualisht i bëhet e natyrshme.

Mënyrë e mirë për të mashtruar veten në këtë çështje është të thuhet: *"Nëse jep, do të njihem si i xhymertë, dhe të gjithë do të më respektojnë"*. Pra, duhet ta mësosh veten në xhymertllëk, edhe nëse këtë e arrin përmes dyfytërisë.

Kështu shpëton nga tamahqarllëku e bie në sëmundjen e dyfytyrësisë, por pastaj e shëron edhe dyfytyrësinë, dhe kështu shpëton edhe nga dyfytyrësia. Si shpërqendrimi i fëmijëve nga gjiri me lodra. Qëllim nuk është loja, por largimi i fëmijës nga gjiri. Pas shkëputjes nga gjiri, ai shkëputet edhe nga lodrat. As këtu qëllim nuk është dyfytyrësia, por shpëtimi nga tamahqarllëku. Kur shpëton nga tamahqarllëku, shpëton edhe nga dyfytyrësia. Ky lloj shërimi është i dobishëm nëse sëmundja tjetër nuk mbizotëron.

Për shembull, ai që i jep më shumë rëndësi respektit të njerëzve se sa pasurisë, nuk ka dobi të japë me dyfytyrësi për të shpëtuar nga tamahqarllëku. Vetëm nëse e do pasurinë më shumë se pozitën, atëherë le të japë, edhe nëse jep me dyfytyrësi. Sepse me këtë në fund mund të shpëtojë edhe nga dyfytyrësia. Por nëse e do më shumë pozitën, nuk do të shpëtojë nga dyfytyrësia. Këtë mund ta kuptojmë nga veprimet e tij në dhënie. Nëse edhe dhënia për dukje është e vështirë për të, kuptohet se cilësia e tamahqarllëkut për të është mbi cilësinë e dukjes. Prandaj ai duhet të vazhdojë të japë për bamirësi. Përndryshe, ai do të bëhet dyfytyrësh i përsosur dhe nuk do t'i jetë e dobishme të japë për bamirësi.

Shembuj të ngjashëm se si këto cilësi të shëmtuara eliminojnë njëra-tjetrën është ajo që thuhet për të vdekurin; i gjithë trupi i të vdekurit krimbet në varr dhe bëhet krejtësisht krimba.

Pastaj ato krimba ushqehen me njëri-tjetrin dhe numri i tyre zvogëlohet; hanë njëri-tjetrin derisa të mbeten vetëm dy krimba të mëdhenj. Pastaj ata dy krimba luftojnë, e në fund njëri prej tyre fiton dhe ha tjetrin, por meqë ka mbetur vetëm dhe nuk ka asgjë tjetër për të ngrënë, edhe ai vdes.

Pikërisht kështu, disa të shëmtuara e shkatërrojnë njëra-tjetrën. Ajo cilësi që mbetet vet, kur nuk i jepet ushqim, vdes nga uria.

Prerja e ushqimit të këtyre cilësive të shëmtuara është mospërshtatja dëshirave të tyre. Këto cilësi të shëmtuara kërkojnë veprime të vetat. Nëse nuk bëhen këto veprime, ato zbehen, dhe vdesin. Për shembull, tamahqarllëku kërkon të mos harxhohen para. Nëse kundërshton kërkesën e tamahqarllëkut dhe jep nga pasuria herë pas here, cilësia e tamahqarllëkut do të vdesë dhe xhymertllëku bëhet natyrë e njeriut. Pra, shërimi i tamahqarllëkut bëhet me dituri dhe veprim.

Dituri është njohja e dëmeve të tamahqarllëkut dhe dobive të xhymertllëkut, e *veprim* është të detyrohet vetja të mësohet në xhymertllëk. Por ndonjëherë tamahqarllëku rrënjohet aq thellë saqë njeriun e bën të verbër e të shurdhër, dhe e pengon diturinë. Prandaj nuk është e lehtë as të veprohet. Sëmundja mbetet kronike, sëmundje që nuk mund të pranojë ilaçin. Zgjidhja për këtë sëmundje mbetet vetëm durimi deri në vdekje.

Disa shehlerë përdorin këso metode për shërimin e sufive nga tamahqarllëku: shehju e largon muridin nga gjërat që muridi i do, duke ia shkëmbyer me diçka tjetër, deri sa muridi e mëson xhymertllëkun. Për shembull, e largon nga dhoma që i pëlqen dhe e vendos në një dhomë më të keqe, ia merr sexhaden që i pëlqen e ia jep dikujt tjetër. Në këtë mënyrë ia sharton xhymertllëkun. Ai që nuk përpiket ta shpëtojë veten nga tamahqarllëku me këto mjete, krijon afërsi me dynjanë dhe e do dynjanë. Nëse ka mijëra sende, do të thotë se ka mijëra miq. Nëse njëri prej tyre humbet, ai ndjen dhimbje sipas dashurisë që ka për të. Kur vdes e ndjen dhimbjen e të gjithave përnjëherë. Sepse i donte të gjitha dhe të gjitha i humbi.

Një sulltanit i sollën dhuratë një vazo të qëndisur me perla. Ishte aq e përsosur sa nuk mund të haset një tjetër e tillë. Një ditë, sulltani pyeti njërin nga dijetarët:

- *Çka mendon për këtë vazo?*, e dijetari tha:

- *Mendoj se është fatkeqësi dhe varfëri.*

- *Pse thua ashtu?*, pyeti sulltani, e dijetari tha:

- *Nëse thyhet, nuk mund të bëhet, prandaj është fatkeqësi. Nëse vidhet, do ta kërkonte. Prandaj është varfëri. E para se t'ju dhurohet juve, kjo vazo nuk kishte cilësi as të fatkeqësisë e as të varfërisë.*

Pas një kohe, sulltani vërtet që u mërzit shumë nga brenga se vazo mund të thyet ose vidhet, e tha:

- *Dijetari kishte të drejtë; sikur të mos na e kishin dhuruar kurrë këtë vazo!*

Pra, të gjitha sebetet e dynjallëkut janë të këtilla. Dynjaja është armik i armiqve të Allahut sepse i dërgon në xhehenem. Por dynjaja është armik edhe i miqve të Allahut, sepse i detyron në sabër dhe vetëpërmbajtje, e është armik edhe i Allahut, sepse pengon rrugën drejt Tij. Dynjaja është armik edhe i vetvetes, e ha veten. Sepse pasuria mund të ruhet vetëm në thesare dhe me rojtarë. Edhe thesari dhe rojet kushtojnë, duke i paguar me dukatë ose argjend. Pasuria e ha vetveten, dhe përfundon.

Ata që i njohin rreziqet e pasurisë, nuk i afrohen shumë, nuk gëzohen me të dhe nuk marrin më shumë se sa kanë nevojë. Ai që kënaqet me aq sa i nevojitet, nuk është tamahqar. I tilli nuk lodhet për të ruajtur atë që nuk i duhet, e ua jep të tjerëve. Ai është si lumi Tigër; gjithkush merr nga aty aq sa i nevojitet, e ai ndaj askujt nuk është tamahqar.

Kapitulli i trembëdhjetë

DETYRAT NË LIDHJE ME PASURINË

Siç e shpjeguem, pasuria në një pikëpamje është e mirë, e në pikëpamje tjetër është e keqe. Është sikur gjarpri; mjeshtri e kap gjarprin dhe prej saj e bën kundërhelmin, e personi i pavëmendshëm e kap gjarprin, e gjarpri e mbyt. Dhe askush nuk mund t'i shpëtojë helmit të pasurisë, përveç ati që ndjek këto pesë detyra:

Detyra e parë

është të dihet se cili është qëllimi i pasurisë, pse u krijua ajo, pse nevojitet; si fitohet, të mos grumbullohet më shumë sesa ka nevojë, e as të mos harxhohet pa nevojë.

Detyra e dytë

është t'i kushtohet vëmendje mënyrës së fitimit. Largimi nga harami i qartë si edhe nga pasuria e sulltanëve, që në përgjithësi njihet si haram, largimi nga angazhimi në *mekruh*, largimi nga gjërat që dëmtojnë njerëzillëkun, siç janë dhuratat që kanë erën e rryshfetit, si edhe lypja me poshtërim.

Detyra e tretë

është shuma që do të fitojë; të mos jetë as shumë, por as pak - vetëm sasia e duhur, e kjo sasi përcaktohet nga nevojat e secilit. Ajo që ne e quajmë *nevojë* përbëhet nga ushqimi, veshmbathja dhe strehimi. Secila prej tyre ka tri shkallë: e ulët, e mesme dhe e lartë. Kur është i kënaqur me shkallën e ulët dhe sasinë minimale të nevojës, konsiderohet si njohës i hakikatit. Nëse e kalon kufirin, vendi i tij do të jetë në *Havije*, shtresa më e ulët e xhehenemit. Detajet e këtyre shkallëve i shpjegojmë në librin "*Varfëri dhe zuhd*".

Detyra e katërt

është t'i kushtohet vëmendje origjinës së pasurisë. Gjatë dhënies, njeriu duhet të ketë kujdes nga shpërdorimi dhe koprracia, dhe ta harxhojë ku duhet pasurinë që e fiton hallall. Nuk ka dallim mes fitimit të padrejtë dhe shpenzimit të padrejtë. Dënimi për të dyja është i njëjtë.

Detyra e pestë

është të kesh nijet të mirë kur merr pasuri, kur jep, kur e braktisë, kur ia siguron jetesën dikujt. Kur merr pasurinë duhet të ketë nijet që pasuria t'i ndihmojë në ibadet, kur e braktis të ketë nijet që të braktis dynjallëkun me zemër dhe për shkak që e përbuz pasurinë. Nëse vepron kështu, pasuria e tij nuk do ta dëmtojë.

Prandaj, Alia r.a., ka thënë:

“Nëse personi ka pasurinë e gjithë botës dhe ka nijet rizanë Allahun, kjo pasuri nuk e dëmton, ai është zahid,” e dikush tjetër ka thënë: “Edhe nëse personi sakrifikon gjithë pasurinë e botës, por nuk e bën nijet për rizanë e Allahut, ai nuk është zahid.”

Prandaj, të gjitha veprimet tua le të jenë për rizanë e Allahut dhe drejt një qëllimi që ndihmon ibadetin tënd. Veprimet që duken më të largëta nga ibadeti janë ngrënia, pirja dhe kryerja e nevojës. Megjithatë, këto ndihmojnë ibadetin. Prandaj, nëse qëllimi i të ngrënit apo i prishjes së abdesit është për shkak të ibadetit, edhe këto veprime konsiderohen si ibadet për ty. Kështu duhet të jetë nijeti yt edhe për rrobat që i veshë për t'ju mbrojtur nga nxehtësia a të ftohtit, për shtratin dhe enët. Sepse nga aspekti fetar, njeriu ka nevojë për të gjitha këto. E për tepricën përtej nevojës - atë duhet ta bëjë nijet për t'ia dhënë dikujt që ka nevojë, dhe dikush kur ka nevojë për të, duhet t'ia japë.

Pra, ai që vepron kështu ka marrë kundërhelmin nga gjarpri i pasurisë dhe është i mbrojtur nga helmi i tij, prandaj bollëku i pasurisë nuk e dëmton.

Mirëpo, këtë lloj sjellje mund ta bëjnë vetëm njerëzit e zgjedhur që e kuptojnë mirë fenë dhe janë të palëkundur në besimin e tyre. Nëse njerëzit e rëndomtë i shikojnë njerëzit si këta dhe përpiqen ta shtojnë pasurinë e vet duke menduar se edhe ata janë si këta, mashtrohen dhe duken si një fëmijë që kap gjarprin duke e parë të rriturin që e di çka është helmi dhe kundërhelmi si e mban gjarprin në dorë. Fëmija mendon se personi e mban gjarprin për shkak të lëkurës së tij të butë, por gjarpri e kafshon dhe e mbyt. Njerëzit e rëndomtë janë të tillë; ata nuk e dinë si të zgjedhurit; për çfarë është pasuria, në çfarë mënyre fitohet dhe për çfarë qëllimi duhet të ruajnë pasurinë. Ata e dinë se gjarpri e mbyt njeriun duke e helmuar dhe ndonjëherë njeriu e mbyt gjarprin, por nuk e dinë se njeriu e mbyt edhe pasuria. Poeti e ngjasoi dynjanë me një gjarpër dhe tha:

*“Kjo botë është si gjarpri që helm në trup të futë,
ani pse lëkura i duket e mirë, e butë.”*

Ashtu siç është e pamundur që një i verbër t'i ngjajë një personi që syri i sheh gjatë kalimit të maleve, udhëtimit në brigjet e detit dhe ecjes në rrugë me gjemba, po ashtu është e pamundur që një person nga njerëzit e rëndomtë t'i ngjajë një dijetari të përsosur në fitimin e pasurisë.

PËRBUZJA E PASURISË DHE LAVDËRIMI I VARFËRISË

Dije se, njerëzit nuk janë pajtuar se cili është më i mirë, i varfëri i durueshëm apo i pasuri mirënjohës. Ne e shpjeguam këtë në librin *“Varfëri dhe zuhd”* dhe e hoqëm perden nga hakikati i kësaj çështje. Por, në këtë libër do të shpjegojmë shkurt pse varfëria është më e vlefshme se pasuria. Nuk do të thellohem në detaje, e do të mjaftohemi duke sjellë një tregim të gjatë nga Haris b. Esed el- Muhasibi, i cili ka treguar se si disa dijetarë të pasur e ngjasuan veten me as’habë të pasur, duke sjellë dëshmi se Abdurrahman b. Avf ishte i pasur, e deshën t’i ngjasojnë atij, por Muhasibi e refuzoi këtë qëndrim. Muhasibi ishte alimi më i madh i ummetit në ilm muamele, ishte në gradën më të lartë mes dijetarëve që u thelluan në ilmin për ibadet dhe për turpin e nefsit. Më e drejtë është që të tregohen fjalët e tij ashtu siç i ka thënë. Pasi foli gjatë për refuzimin e dijetarëve të pasur por të këqij, Haris el-Muhasibi ju tha: *“Sipas transmetimit, Isa a.s., ka thënë:*

- O dijetarë të këqij, ju falni namaz, agjëroni, jepni zeqat, por nuk bëni çka thoni, e ju mësoni njerëzve atë që nuk e dini. Keni gjykime të shëmtuara. Pendoheni me

gjuhë por me veprat tuaja ndiqni dëshirat. Pastrimi i trupit e zemrat e pista - nuk ju sjellë dobi. Mos u bëni si sitë që i nxjerr nga vetja perlat e mira, të pastra e të dobishme, e që vet sitës i mbeten mbeturinat e pavlefshme. Edhe ju derdhni urtësi nga goja por urrejtja ju mbetet brenda. O skllëvër të dynjasë! Si mund ta gjejë ahiretin dikush që nuk i braktisë dëshirat e veta për këtë botë!? Ju them hakikatin - zemra juaj qan nga veprat tuaja. Ju keni vënë botën nën gjuhë dhe veprat nën këmbë. Ju them të hakikatin - e mbyllët rrugën e ahiretit, dhe po e meremetoni dynjanë. Meremetimi i dynjasë për juve është më i dashur se meremetimi i ahiretit. Kush mund të jetë më i dëmshëm se ju? Mjerë ju, deri kur do t'i udhëhiqni ata që janë mbetur në errësirë, e ju të pavendosur? Ju sikur po i ftoni njerëzit të braktisin dynjallëkun duke shpresuar se kështu dynjallëku do t'ju braktisë juve! Turp për ju; çfarë dobie sjell drita që shkëlqen mbi çati brenda shtëpisë së errët? Edhe ju jeni në të njëjtën gjendje. Derisa zemra juaj vuan në errësirë, gjuha juaj duke folur për nurin e diturisë nuk do t'ju sjellë dobi. Ju nuk jeni as të devotshëm, e as të lirë. Dynjaja është gati t'ju shkulë nga rrënjët, do t'ju rrëzojë fytyrë përtokë, do t'ju tërheq zvarrë për hundë, pasi t'ju lidhë gjynahet në qafë do t'ju shtyjë nga pas, do t'ju dërgojë në praninë e Allahut Teala një nga një

lakuriaq dhe pasi të jepni llogarinë, do të ndëshkoheni për veprat tuaja të këqija.”Pasi e tregoi këtë, ju tha:

”O vëllezërit e mi, këta janë dijetarë të këqij, janë shejtanët njerëz dhe bela e madhe për të tjerët. Ata kërkuan dynjallëkun dhe gjërat e kësaj bote. E preferuan këtë botë, e jo ahiretin. Për dynjallëk e poshtëruan fenë. Janë një turp i madh në këtë botë, ndërsa në ahiret do të jenë maskara të zebanive. Allahu i faltë! Pas kësaj, dije o vëlla se e kam parë gjendjen e atij që preferon dynjanë e jo ahiretin, që është në rrugën e shkatërrimit – se si gëzimi dhe pikëllimi i tij ishin të përzier. Prej tij rridhte çdo lloj pikëllimi dhe çdo lloj gjynahi. Fundi i rrugës së tij është shkatërrimi. Ai mashtrohet me shpresën se po rehatohet, e në fakt nuk e ka as dynjanë e as ahiretin; edhe dynjaja e tij është e mjerë, edhe ahireti i tij është i mjerë. Ky është zarar i madh. Sa fatkeqësi e madhe për të! Vëllezërit e mi të dashur, ejani në vete, ejani në vete dhe kini frikë Allahun. Mos t’ju mashtrojë shejtani. Shokët e shejtanit nuk kanë mbështetje te Allahu. Ata zhyten në dynjallëk, e më pas përpiqen të arsyetojnë veten, e flasin edhe për pasurinë e as’habëve e thonë se edhe shokët e Resulallahut s.a.v.s., kishin pasuri të bollshme; i ka mashtruar shejtani e ata as që po e dinë. Turp ju qoftë, o të mashtruar, flisni për pasurinë e Abdurrahman b. Avf’it duke mos e ditur që po ju mashtron shejtani. Shejtani të shtyn t’i thuash këto me

gjuhën tënde, e ti shkatërrohesh. Sepse kur ti thua se as'habët ishin të pasur, se fituan pasuri për reputacion dhe zbukurim, ti po i përgojon ata dhe po shpif për ta. Kur mendon se më e vlefshme është të posedosh pasuri hallall se të mos posedosh, po e përçmon të Dërguarin e Allahut. Ti po mendon se peygamberi, a.s., është larguar nga kjo vepër e vlefshme që ti dhe miqtë tuaj po e dëshironi. Për faktin që ai a.s., nuk kishte dëshirë si ti të grumbullojë pasuri - hasha!, e konsideroni peygamberin a.s. xhahil! Kur ti beson se më e vlefshme është të grumbullosh pasuri, ti po gjykon se i Dërguari i Allahut nuk e këshilloi ummetin e tij. Sepse, ti thua se, edhe pse e dinte se grumbullimi i pasurisë është i mirë, e ndaloi! Pasha Allahun, ti po gënjen! Sepse i Dërguari i Allahut e këshilloi ummetin e tij, ishte i mëshirshëm ndaj tyre dhe ua donte të mirën. Kur ti thua se është më e vlefshme të grumbullohet pasuria, ti po pohon se - kur Allahu Teala i ndaloi robët e Tij nga grumbullimi i pasurisë, Ai nuk i mori parasysh dobitë e tyre, edhe pse Ai e dinte se grumbullimi i pasurisë ishte më e vlefshme për ta! Ose mendon se – hasha!, Allahu i ndalon robërit e Tij nga grumbullimi i pasurisë, sepse Ai nuk e di se është më mirë të grumbullohet pasuria! Por, ti po e ditke dobinë dhe vlerën e pasurisë, prandaj dëshiron të posedosh shumë! Thuaj se ti i njeh dobitë dhe vlerat më mirë se Rabbi yt! Allahu Teala është shumë më i Lartë (El-Alij)

se xhahilijeti yt! O gafil! Mbledh mend dhe ruaje veten nga kjo dredhi e shejtanit që mundohet të të mashtrojë me pasurinë e as'habëve. Turp të kesh! Ti nuk mund të sjellësh dëshmi për pasurinë e Abdurraman b. Avf'in. Bile, edhe Abdurrahman b. Avf'i në Ditën e Gjykimit, do të dëshirojë të kishte fituar vetëm për jetesën e vet të përditshme në këtë botë, dhe asgjë tjetër. Na është treguar se, kur ka vdekë Abdurrahmani, disa flisnin për pasurinë e tij, e thanë:

- Ajo nuk është e mirë për rahmetlinë. Ka'b el-Ahbar ndërhyri, e tha:

- Pse brengoseni për të? Ai fitoi hallall, harxhoi hallall, la pas hallall, dhe shkoi. Çka ka të keqe këtu? E kur Ebu Dheri e dëgjoi këtë, u zemërua shumë, mori kockën e nofullës së një deveje të ngordhur në rrugë dhe filloi të kërkonte Ka'b'in. Ka'bit i thanë:

- Ebu Dher po të kërkon të të rrahë!; e ai vrapoi te Osmani r.a., për ndihmë dhe ia tregoi ngjarjen. Ebu Dher erdhi te Osmani, Ka'bi u fsheh pas Osmanit, e Ebu Dher i tha:

-O fëmija i çifutes! Ti po flet si pasuria e Abdurrahmanit nuk do t'i shkaktojë asnjë dëm atij! E unë isha duke shkuar drejt Uhudit me Resulallahun s.a.v.s., kur më tha:

- **O Ebu Dher, ata që kanë shumë pasuri, do ta kenë të vështirë të hyjnë në xhennet.** (Pastaj tregoi djathtas dhe majtas, përpara dhe mbrapa,) the shtoi:

- **Përveç atyre që bëjnë mirë duke e shpërndarë pasurinë djathtas, majtas, përpara dhe mbrapa, por të këtillët janë pak**"; e pastaj më tha:

- **O Ebu Dher, sikur të kisha dukat sa mali i Uhudit dhe ta harxhoja të gjithën për hir të Allahut, prapë nuk do të isha i lumtur të mbaja një ose dy kirat dukat sa për të paguar borxhin tim. Unë i thashë:**

- **Do të thotë, dy kandarë?, e Resulallahu s.a.v.s., tha:**

- **Jo, do të mbaja vetëm dy kirat nga ai mal i madh me dukat, e do ta shpërndaja pjesën tjetër. O Ebu Dher, ti dëshiron shumë, e unë shumë pak.**"⁹⁵

O fëmija i çifutes!, vetë Resulallahu ka thënë kështu, e ti thua: "Çfarë të keqe ka"! Kush e thotë këtë, po gënjen!

Ka'bi nuk foli nga frika, derisa u largua Ebu Dher.

Edhe kur një karvan i mbërriti Abdurrahmanit nga Jemeni, banorët e Medinës bërtitën aq fort nga gëzimi, sa toka u drodh. Aisha r. a., pyeti:

- *Çfarë është kjo zhurmë?, e i thanë:*

- *Ka ardhur karvani tregtar i Abdurrahmanit, e atëherë Aisha r.a., tha:*

---

⁹⁵ Buhariu dhe Muslimi

- Resulallahu e tha të vërtetën. Me të dëgjuar këtë, Abdurrahmani e pyeti Aishen:

- Çfarë tha Resulallahu?, e Aisha i tregoi se Resulallahu, s.a.v.s., ka thënë: **“E pashë xhennetin, dhe pashë muhaxhirët dhe myslimanët e varfër vrap, vrap duke hynë në xhennet. Nuk pashë asnjë nga të pasurit të hyjë në xhennet me ta, përpos Abdurrahman b. Avf, që duke u zvarritur hynte në xhennet me ta.”**⁹⁶ Kur e dëgjoji këtë hadith Abdurrahmani, i dha mallrat nga karvani dhe devetë si sadaka në rrugën e Allahut, bile edhe skllëvërit që ia sollën karvanin i liroi, dhe tha: “Inshallah, do të hyj në xhennet duke vrapuar me ta.” Edhe tregohet se vet Resulallahu s.a.v.s., i ka thënë Abdurrahman b. Avf’t:

- **Ke kujdes, ti je i pari nga të pasurit e ummetit tim që do të hyjë në xhennet, por, duke u zvarritur.**⁹⁷ Turp të kesh o ti i mashtruar, çfarë dëshmi mund të japësh për mirësinë e grumbullimit të pasurisë? Qe gjendja e Abdurrahmanit, fazileti i tij, devotshmëria e tij, veprat e tij të mira, dhënia e pasurisë për rizanë e Allahut, miqësia me Resulallahun s.a.v.s., edhe pse është nga ashëre-mubashere (ata që ju është premtuar xhenneti), ai do të ndalohet në Ditën e Gjykimit për shkak të pasurisë edhe pse e ka fituar hallall, dhe ka bërë mirë.

---

⁹⁶ Ahmedi

⁹⁷ Bezzar

Ndalohet të hyjë në xhennet me muhaxhirët dhe myslimanët e varfër duke vrapuar. Do të hyjë duke u zvarritur në xhennet pas tyre. E çfarë mendon se do të ndodhë me ata që zhyten në intrigat e kësaj bote? O i mashtruar, ti po vazhdon të ndjekësh haramin dhe të dyshimtën, sulmon pasurinë e pistë të njerëzve si qen, vrapon pas famës, stolisjes dhe epshit, e pastaj sjell dëshmi nga gjendja e Abdurramanit dhe thua: “Nëse unë kam grumbulluar pasuri, edhe as’habët kanë grumbulluar.” E ngjason veten dhe veprimet tua me as’habët! Turp të kesh! Ky është ngjasim i pathemeltë i shejtanit. Pasha jetën time, disa nga as’habët edhe kishin pasuri. E fituan hallall, për të siguruar kushtet e jetesës për vete dhe familjet e tyre, dhe harxhuan në rrugë të Allahut. Kanë ngrënë hallall, kanë harxhuar në vepra të mira dhe askujt nuk kanë hyrë në hak. Ata ishin të xhymertë me pasurinë, jo tamahqarë. Disa e dhanë pjesën më të madhe të pasurisë, e disa e dhanë të gjithë pasurinë e vet, për rizanë e Allahut. Kur ishin ngushtë ekonomikisht, i mbështeteshin Allahut. Për riza të Allahut thuaje të vërtetën, a je edhe ti kështu? Pasha Allahun, ti je shumë larg prej tyre! Pasha Allahun, ti nuk je si ta! As’habët e shquar e donin varfërinë, nuk kishin frikë prej saj. Ata kishin besim të plotë në Allahun në lidhje me rizkun e tyre. Ata i gëzoheshin caktimit të Allahut; kur i zinte belaja mbështeteshin në Allahun, në

kohëra të vështira bënin sabër, në ngushtësi bënin shyqyr, e në bollëk bënin hamd. Për rizanë e Allahut sillëshin me butësi. Largoleshin nga egoizmi, nga epërsia, nga dashuria për pasurinë. Morën nga dynjallëku vetëm atë që ishte mubah për ta. Mjaftoheshin me sasinë e domosdoshme për jetë. Ia kthyen shpinën dynjasë, përballuan telashet, duruan urinë, u larguan nga bollëku. Për rizanë e Allahut, a je ti i këtillë?! E neve na tregohet se, kur ju vinte bollëku, ata brengoseshin dhe thoshin:

- Kemi bërë ndonjë gjynah, dhe menjëherë na erdhi dënimi nga Allahu!; e kur shihnin varfërinë që po vjen drejt tyre, thoshin:

- Merhaba cilësi e veçantë e njerëzve të drejtë!

Bile, thuhet se disa prej tyre kur zgjoheshin në mëngjes dhe kishin ushqim për atë ditë, mërzitëshin, e nëse zgjoheshin pa asgjë, gëzoheshin. Kur njërit prej këtyre i thanë:

- Njerëzit janë të lumtur kur kanë diçka, dhe të brengosur kur nuk kanë; pse ti nuk je kështu?, ai tha:

- Udhërrëfyesi im është Resulallahu a.s.; ai ishte i tillë. E kur zgjohem në mëngjes nëse kam ushqim, do të brengosem, për shkak se nuk i jam përshtatur Resulallahut, s.a.v.s..

O ti i mjerë, edhe sipas asaj që dëgjuam, kur atyre ju hapeshin dyert e bollëkut, ata të brengosur e të frikësuar pyesnin:

- Çfarë po ndodh? Dynjallëku po na drejtohet, e ne nuk kemi lidhje me dynja!

Kur hasnin në ndonjë fatkeqësi, gëzoheshin dhe thoshin:

- Rabbi ynë po na sprovon!

Qe, kjo ishte gjendja e selefit! Cilësitë dhe virtytet e tyre janë edhe më të larta se këto që i përshkruam. Për rizanë e Allahut, a je ti i tillë!? Unë të tregoj pse gjendja jote është krejt e kundërt me gjendjen e tyre; dëgjo! Kur ti je i pasur, je i azdisur, me të madhe e kalon kufirin e mburrësh, në bollëk rehatoshesh. Nuk bën shyqër për nimetet, në kohën e ngushtësisë je i pashpresë, në fatkeqësi zemërohesh dhe nuk të pëlqen kaderi. Po! Ti e urren varfërinë, e varfëria është një cilësi me të cilën peygamberët krenoheshin. Ti e nënvlerëson një cilësi për të cilën ata ishin krenarë. Ti grumbullon pasuri nga frika e varfërisë, për shkak të lidhjes tënde të dobët me Allahun. Vetëm kaq të mjafton si gjynah, bile edhe të tepron! Ti e grumbullon pasurinë për ta stolisur këtë botë, për kënaqësi në këtë botë dhe për epshin tënd, ndërsa Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

"Të këqijtë e ummetit tim janë ata që ushqehen me nimetet të kësaj bote dhe rritin barkun e tyre." E njëri prej dijetarëve ka treguar:

- Në Ditën e Gjykimit do të vijë një popull dhe do të kërkojë sevapet që kanë bërë në dynja, e do t'ju thuhet: ***"Ju keni shfrytëzuar gjithë të mirat në jetën tuaj tokësore dhe jeni kënaqur me to, ndërsa sot do të ndëshkoheni me dënim poshtërues..."***(46:20). Ti je ende në gjumë. Ti je privuar nga nimetet e ahiretit për shkak të shfrytëzimit dhe kënaqësive në këtë botë. O njeri, sa fatkeqësi e tmerrshme është kjo! Po, ti e grumbullon pasurinë për epërsi, mburrje dhe zbukurime të dynjasë. Mirëpo, sipas asaj që transmetohet, një person që kërkon pasuri për këto qëllime do të thirret nesër në praninë e Allahut Teala, duke qenë Allahu Teala i zemëruar me të. Ndërsa ti nuk ke menduar për këtë, bile as nuk tregon interesim. Ndoshta ty më shumë të pëlqen qëndrimi në këtë botë sesa nimetet e ahiretit. Nëse ty nuk të pëlqen vdekja, as Allahut nuk i pëlqen kjo gjendje e jotja, e ti as këtë nuk di. Bile ndoshta mërzitësh që nuk ke qenë në gjendje të posedosh edhe disa gjëra nga dynjallëku. Por Resulallahu s.a.v.s., ka thënë: ***"Ai që mërzitet për humbjen e diçkaje nga dynjallëku, i afrohet xhehenemit për një distancë prej një muaji."***⁹⁸, e në transmetime tjera thuhet "një vit"! Edhe pse po i

---

⁹⁸ Amr nga ibn Shuajbi

*afrohesh dënimit të Allahut, ti ende mërzitesh për dynjallëkun që nuk e ke fituar. Bile mund të mendohet që ti ndonjëherë e braktis fenë për shkak dynjallëkut. Ti gëzohesh kur dynjallëku të drejtohet ty. E meqë dynjallëku po të ofron lumturi, kjo do të thotë që ti je lidhur me gjithë zemër me dynjanë! Mirëpo Resulallahu s.a.v.s., ka thënë: **“Kush e do dynjanë dhe gëzohet me të, frika e ahiretit do t'i fshihet nga zemra.”**⁹⁹*

E transmetohet edhe se një nga dijetarët ka thënë:

- Ti do të japësh llogari për shqetësimin që ke pësuar për shkak të humbjes së pasurisë së kësaj bote dhe për gëzimin tënd kur fitoje nga pasuritë e kësaj bote. Por, derisa ti gëzohesh me dynjallëk, frika ndaj Allahut të është larguar nga zemra. Ti je duke punuar për këtë botë shumë më shumë se sa që po punon për ahiret. Ti mendon se fatkeqësia që vjen nga gjynahet është më e vogël se sa fatkeqësia nga pakësimi i mundshëm i pasurisë. Po, ti nuk i frikësohesh gjynaheve tua sa frikësohesh për humbjen e pasurisë! Ndoshta pasurinë e paligjshme që e ke grumbulluar për të siguruar epërsi në botë, edhe ia shpërndanë njerëzve, por me këtë më shumë kërkon kënaqësinë e tyre sesa të shpëtosh nga zemërimi i Allahut! Turp të kesh! Ti mendon se qortimi i Allahut Teala në Ditën e Gjykimit është më i padëmshëm sesa qortimi i njerëzve në dynja.

---

⁹⁹ Harisi nga Muhasibi

Mundohesh të fshehësh të metat tua para njerëzve, por nuk shqetësohesh që Allahu Teala i di ato; të turpërohesh para Allahut të duket më e padëmshme se të turpërohesh para njerëzve! Prej xhahilijetit tënd, njerëzit të duken më të rëndësishëm se Allahu! E Allahu Teala është shumë më i lartë se xhahilijeti yt! Si guxon të flasësh, edhe para njerëzve të mençur, kur ke këso të meta?! Turp të kesh! Po përpiqesh të argumentosh për vete, me pasurinë e njerëzve të mirë, edhe pse ti je i ndotur në pislleqe. Shumë larg je ti nga selef-i salihin! Vallahi, më larg kanë qëndruar ata nga hallalli se ti nga harami. Ajo që ty të duket e padëmshme, për ata ishte gjynah i madh. Ndjeshmërinë e tyre ndaj një gabimi të vogël ti nuk e tregon as ndaj gjynahit më të madh. Eh, sikur të ishte pasuria jote hallall e pastër si pasuria e tyre e dyshimtë, sikur ti të kishe frikë për gjynahet tua aq sa ata kishin frikë se mos nuk po pranohen veprat e tyre të mira, sikur të ishte agjërimi yt si iftari i tyre, sikur të ishte përpjekja jote në ibadet si ndonjë veprim i tyre me dembelizëm, sikur të ishin të gjitha sevapet tua si një gjynah i tyre! Njëri prej tyre ka thënë: “Plaçkë lufte e të sinqertëve është dynjallëku që nuk kalon në duart të tyre. Pangopësia e tyre është pjesa e dynjallëkut e kulluar prej tyre.” Ai që nuk është i tillë nuk do të jetë me ta, as në këtë botë, e as në ahiret. Subhanallah, sa i madh është dallimi mes tyre! Sa i madh është dallimi

mes as'habëve të mëdhenj, që kanë arritur në gradat më të larta, dhe të mjerëve si ti! Si mund ta krahasojë veten dikush me ta, e ta paraqesë veten si shembull i tyre?! Allahu na ruajt! Ti mendon se po i pason as'habët duke grumbulluar pasuri, dhe mendon se do ta harxhosh atë pasuri për ta siguruar jetesën tënde dhe për të dhënë për rizanë e Allahut. Por mendo, a mund të gjesh mallra hallall në kohën tënde, si në kohën e tyre? A mund të veprosh ti me kujdes, si ata? Sepse ata braktisën shtatëdhjetë dyer hallall për të mos hyrë në haram. A mendon se edhe ti e ke bërë të njëjtën? Pasha Rabbin e Qabesë, unë nuk mendoj se ti vepron ashtu! Turp të kesh! Dhe dije mirë se grumbullimi i pasurisë me arsyetimin për të bërë mirë nuk është tjetër veçse mashtrim i shejtanit. Me këtë arsyetim të sevapit, shejtani të futë në fitim të dyshimtë. E ky fitim i dyshimtë është i përzier me haram. Ndërsa Resulallahu s.a.v.s., ka thënë: **“Me të vërtetë, hallalli është i qartë, edhe harami është i qartë, e mes tyre ka të dyshimta, që shumë njerëz nuk i dinë. Ai që ruhet nga e dyshimta, e ka ruajtur fenë dhe nderin e tij. E ai që bie në të dyshimtën, ka frikë se ka rënë në haram.”**¹⁰⁰

O gafil i mashtruar! A nuk e di ti se largimi nga e dyshimta është më e vlefshme për ty tek Allahu se sa fitimi i të dyshimtës për ta shpenzuar në rrugë të

---

¹⁰⁰ Buhariu dhe Muslimi nga Nu'man b. Beshiri

Allahut? Një dijetar ka thënë: “Mos marrja e një dërhem i nga frika se nuk do të jetë hallall, është më mirë se të japësh sadaka njëmijë dërhemë të dyshimtë”, dhe ka thënë: “Nëse mendon se je larg dyshimeve dhe mendon se pasurinë e ke grumbulluar nga hallalli e shkak i grumbullimit është harxhimi në rrugën e Allahut, turp për ty.” Nëse je vërtet i tillë, a nuk ke frikë se do të japësh llogari? As’habët kishin frikë, e njëri prej tyre ka thënë:

- Nuk do të gëzohesha të fitoj edhe njëmijë dinarë hallall çdo ditë e t’i harxhoj të gjitha në rrugën e Allahut, nëse kjo më largon nga namazi me xhemat. E pyetën pse, e ai ju tha:

- Unë gjithsesi do të jap llogari para Allahut Teala, e Ai do të më kërkonte llogari edhe për atë pasuri – si e fitova, ku e harxhova.

Kështu kanë jetuar ata. Derisa fitimet hallall ishin të mundshme në kohën e tyre, ata nuk iu afruan atij fitimi, nga frika e llogarisë. Ndërsa ti mbahesh shumë i sigurt, e në kohën tënde nuk ka mbetur fitim hallall. Si qeni që sulmon cofëtinën, edhe ti sulmon mallrat e pista e të dyshimta dhe pastaj mendon se po grumbullon pasuri hallall. E ku është ai hallall që ti ta grumbullosh? Hajde edhe le të themi se fitimi yt është hallall; e si mund ta dish ti se zemra jote nuk do të prishet nga ajo pasuri? Disa nga as’habët nuk e pranonin as pasurinë hallall që

e trashëguan, nga frika se mos po ju prishet zemra. E ti, a mendon se zemra jote është më e fortë se zemrat e as'habëve? Nëse mendon kështu, po tregon mendime të qarta të nefsit që urdhëron të keqen! Turp të kesh! Allahi të mëshiroftë! Unë po të këshilloj, kënaqu me aq sa të mjafton. Mos grumbullo pasuri për të bërë sevap dhe mos e merr përsipër mundimin e llogarisë. Sepse Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Ai që jep llogari, do të ndëshkohet”¹⁰¹, dhe ka thënë:

“Në Ditën e Gjykimit, në praninë e Allahut sjellin një person që ka fituar pasuri nga harami dhe e ka harxhuar në haram. Thuhet:

- Çojeni këtë në xhehenem; e sillet një tjetër, që ka fituar pasuri nga hallalli, por e ka harxhuar në haram. Edhe për atë thuhet:

- Çoni këtë në xhehenem. Sillet një person tjetër që ka fituar pasuri nga harami dhe e ka harxhuar në hallall, dhe prapë thuhet:

- Çoni këtë në xhehenem. Sillet një tjetër, që ka fituar pasuri nga hallall dhe e ka harxhuar në hallall. Atij i thuhet:

- Prit pak, ndoshta ke lënë mangët ndonjë farz duke fituar këtë pasuri. Ai thotë:

- Jo, i kam zbatuar të gjitha; e i thuhet:

---

¹⁰¹ Buhariu dhe Muslimi nga Aisha r.a.

- Ndoshta i ke hyrë në hak dikujt, nuk ia ke dhënë hakun e kafshëve dhe mangësi të ngjashme. Personi thotë:

- Jo, nuk më mungon asgjë. Atëherë do t'i thuhet:

- Ndoshta nuk ia ke dhënë hakun të afërmve tuaj, jetimëve, të varfërve dhe udhëtarëve që je urdhëruar t'ju japësh! Personi thotë:

- Jo, e kam fituar këtë pasuri nga hallalli dhe e kam harxhuar në hallall. Nuk kam humbur asnjë nga farzet, nuk i kam ngatërruar, nuk i kam hyrë në hak të tjerëve. Ndërkohë ata sillen dhe ky ju përgjigjet atyre. E pasi të përfundojë e gjitha kjo, do të pyetet:

- Çfarë mirënjohje ke dhënë për këtë beraqet që të kemi dhënë? E ti turp të kesh! Kush do t'ju përgjigjet këtyre pyetjeve si ky? Edhe pse i kreu të gjitha detyrat e veta, pse u përball me kaq shumë pyetje? A mendon se çfarë do të ndodhë me njerëz si ne? Ne që jemi zhytur në intrigat e botës, notojmë në epsh e stolisje. Turp të kesh. Si do të japësh llogari para Allahut Teala për pasurinë tënde të përzier me dyshim, epsh e stoli? Për shkak të pyetjeve të këtilla, të devotshmit u larguan nga dynjallëku dhe u kënaqën me pak. Ata nuk harxhonin kohë për të fituar pasuri, por punonin për mirësinë. Sa shembull i mrekullueshëm janë ata për ty. Ti mendon se do të ngrihesh më lart se ata në devotshmëri dhe mendon se ke grumbulluar pasuri hallall. Nëse mendon

se harxhon nga hallalli dhe bën vepra të mira, se zemra jote nuk është e prishur për shkak të pasurisë dhe mendon se nuk e zemëron Allahun fshehurazi apo haptazi, edhe nëse është kështu, turp për ty. Por ti nuk je i tillë. Ti duhet të përpiqesh të kalosh vendin e llogarisë sa më shpejt të jetë e mundur, me grupin e parë. Prandaj kënaqu me të mjaftueshmen, e nuk do të mbetesh prapa grupit të parë. Sepse, për të shpëtuar nga gjendje e vështirë duhet të japësh llogari, ose do të përballesh me zemërimin e Rabbit tënd. Sepse Resulallahu s.a.v.s., ka thënë:

“Muhaxhirët e varfër do të hyjnë në xhennet pesëqind vjet para të pasurve.”¹⁰², dhe:

“Besimtarët e varfër hyjnë në xhennet para të pasurve, hanë, pinë dhe kënaqen. Të pasurit qëndrojnë në gjunjë duke pritur, e ju thuhet:

- Ka gjëra që kërkoheshin nga ju, ju ishit gjykatës dhe sundimtarë të njerëzve. Tregoni si vepruat me atë që ju dhashë? E transmetohet se një dijetar ka thënë: “Nuk do të doja të posedoj të gjitha devetë e kuqe të botës, nëse kjo nënkupton se në ahiret nuk do të isha në safin e parë me Muhammedin a.s., dhe ummetin e tij; dhe ka vazhduar:

---

¹⁰² Tirmidhiu dhe Ibn Maxhe nga Ebu Saidi

- O njerëz, përpiquni të shkoni në saf të parë me Muhammedin a.s., kini frikë se mos po mbetni prapa Muhammedit a.s.

E sipas asaj që unë kam dëgjuar, Ebu Bekri r.a., kishte etje dhe kërkoi ujë. I sollën mjaltë e ujë, e kur e pa këtë, Ebu Bekri filloi të qajë. Aq qante sa i bëri edhe as'habët të qajnë. Ata u ndalën, por ai vazhdoi e qante. Menduan se as nuk do të mund t'a pyesin pse qanë. E më në fund, duke i fshirë lotët, Ebu Bekri filloi të tregojë:

- Isha me Resulallahun s.a.v.s., dhe e vëreja t'i thotë dikujt, me fjalë e lëvizje: **"Largohu prej meje!"**, e aty nuk dukej askush. Unë e pyeta:

- O i Dërguar i Allahut, kë po e dëbon?, e më tha:

- **Kjo dynja m'u afrua dhe dëshiroi që ta dua, e unë i thashë të largohet prej meje. Pasi u largua, u kthye e më tha: 'Edhe nëse ti ke shpëtuar prej meje, ata që vinë pas teje nuk do të shpëtojnë.**¹⁰³ Pra, nga kjo kam frikë. Këta ishin njerëzit më të mirë të ummetit. Ata qanin nga frika se mos një gllënjë sherbeti hallall do t'i largonte nga Resulallahu s.a.v.s.. E ti derisa je duke shijuar të gjitha llojet e kënaqësive që ke fituar nga e dyshimta, a të kujtohet kjo frikë? Turp të kesh, sa i madh është xhahilijeti yt. Nëse ndahesh dhe mbetesh prapa Resulallahut s.a.v.s., në ditën e kiametit do të shohësh tmerre që edhe melekët dhe peygamberët kanë frikë nga

---

¹⁰³ Bezzar dhe Hakimi nga Zejd b. Erkam

aso tmerre! Nëse ngel pak prapa do ta kesh shumë të vështirë të arrish! Nëse dëshiron shumicën e pasurisë, sigurisht që do të kesh një llogaridhënie të vështirë. Nëse nuk kënaqesh me pak, aty do të qëndrosh gjatë. Nëse je i kënaqur me gjendjen e atyre që ngelin prapa, nëse i pason ata, do të ndahesh nga i Dërguari i Allahut dhe as'hab-i jemin, do të privohesh nga kënaqësia dhe rehatia, do të largohesh nga gjendjet e të devotshmëve, do të burgosesh në tmerrin e ditës së kiametit. Mendon për këto që po i dëgjon, e tani dije se:

Nëse dëshiron ta llogarisësh veten mes selefëve të mirë, kënaqu me pak, harxhoje pasurinë në rrugën e Allahut dhe mjaftohu me aq sa të duhet nga hallalli, mos u frikëso nga varfëria, mos mendo për të nesërmen, Allahu është garantues i furnizimit tënd. Zemërohu me ata që grumbullojnë pasuri, kënaqu në varfëri dhe duroje varfërinë. Rehatohu në modesti, le të mos pëlqejnë pozitat e larta, bëhu i fortë në veprim, mos u largo nga e vërteta, bëj llogarinë vetes për rizanë e Allahut, përshtati veprat tua me pëlqimin e Allahut, të devotshmit nuk e duan llogarinë. Harxhoi paratë që i ke grumbulluar për rizanë e Allahut. Mjerë ti o i mashtruar, mendo për fundin tënd, hapi sytë! Braktise preokupimin me pasuri, mbaje zemrën bosh për dhikër dhe për mendim, sepse është më mirë për imanin tënd dhe më lehtë për llogarinë tënde. A nuk dëshiron të jesh i sigurt

nga tmerret e kiametit, a nuk e di se është më mirë ta angazhosh zemrën vetëm me dhikër dhe mendim për shpërblime të mëdha? Kështu pozita jote ngrihet shumë më lartë tek Allahu. E njëri prej as'habëve ka thënë: "Dhikri, përmendja e Allahut - është më e mirë se sa shpërndarja e dukateve me qyp në rrugën e Allahut." Ndërsa njëri prej dijetarëve u pyet për gjendjen e personit që grumbullon pasuri për ta harxhuar në rrugën e Allahut, e si përgjigje, ai ka thënë se për të braktisja e pasurisë është më e mirë. Njërin prej taibinëve e pyetën se cili nga dy persona është më i hairit; njëri fiton pasuri hallall dhe e harxhon për rizanë e Allahut, ndërsa tjetri largohet nga këto dhe është i zënë me dhikër, e ky tabiini ka thënë:

- Dallimi mes tyre është i qartë si dallimi mes Lindjes dhe Perëndimit. Ai që e braktisë pasurinë është më i hairit.

Allahu të mëshiroftë! Këto fazilete arrihen me braktisjen e dynjallëkut. Nëse ti e braktisë dëshirën për të fituar pasuri në këtë botë të përkohshme, trupi yt do të jetë më i qetë, problemet tuaja do të pakësohen, do të jetosh rehat dhe do të jesh i kënaqur me gjendjen tënde. E edhe ashtu, çfarë mund të jetë sebepi për të grumbulluar pasuri? Të jesh i zënë me dhikrin e Allahut është më e hairit për ty se sa të harxhosh para në rrugë të Allahut. Pra, duke mos ndjekë pasurinë, i siguron dy

*përfitime; një është rehatia në këtë botë dhe tjetri është fazileti i kësaj në ahiret. Edhe nëse je i bindur se ka fazilet të madh në grumbullimin e pasurisë, sigurisht që do të ishte e detyrueshme që ta pasosh Resulallahun s.a.v.s., sepse Allahu Teala udhëzoi nëpërmjet tij. Ashtu siç u largua ai nga dynjallëku, largohu edhe ti. Turp të kesh! Mendoj mirë këto që t'i thash dhe dije mirë se lumturia dhe fitorja vijnë me largimin nga dynjallëku. Lëre dynjanë, e përpiku të hysh sa më shpejt në xhennetin Me'va, nën flamurin e Resulallahut s.a.v.s. Sepse transmetohet se Resulallahu s.a.v.s., ka thënë: **“Zotërinjtë e besimtarëve janë në xhennet, ata janë që, nëse hanë në mëngjes, nuk kanë asgjë për darkë. Edhe sikur të donin të merrnin hua, nuk munden, nuk kanë veshje tjetër përveç asaj që i mbulon pjesët intime, nuk kanë mundësi të fitojnë mjaftueshëm për të përmbushur nevojat e veta. Kështu hyjnë në mbrëmje, dhe zgjohen në mëngjes të kënaqur me Rabbin e vet; e pasi e tha këtë, lexoi ajetin:***

“E kush do që i bindet Allahut dhe të dërguarit, të tillët do të jenë së bashku me ata që Allahu i shpërbleu: (me) pejgamberët, besnikët e dalluar, dëshmorët dhe me të mirët. Sa shokë të mirë janë ata.” (4:69).

O vëlla i dashur! Pas këtij shpjegimi, si do ta ndiqni ende pasurinë? Të thuash "Unë po grumbulloj për

bamirësi" do të ishte fjalë boshe. Jo, ti po grumbullon sepse po frikësohesh nga varfëria. Ti po grumbullon pasuri për të fituar edhe më shumë, për t'u stolitur, për t'u mburrur, e po thua se po grumbullon për ta harxhuar në rrugën e Allahut. Sa turp për ty. Dije se Allahu po t'i vëzhgon veprimet, ki turp nga Allahu! Nëse je dashuruar në dynjallëk, pranoje se fazileti është në kënaqësi me atë që të mjafton dhe në largim nga pasuria e panevojshme. Pranoje gabimin tënd në këtë çështje dhe ki frikë nga llogaridhënia. Të jesh i tillë është rruga drejt shpëtimit. O vëlla i dashur, dije se, në kohën e as'habëve, kur gjërat hallall ishin të pranishme, ata ishin që më së shumti largoheshin nga mubahu. Ne jemi në një shekull ku hallalli ka humbur. Derisa ne kemi vështirësi në gjetjen e ushqimit hallall dhe rrobave për të mbuluar pjesët intime, ku është qëllimi për të fituar më shumë pasuri? Allahu na ruajt neve dhe juve! Pastaj, ku është devotshmëria jonë, e ku është devotshmëria e as'habëve; ku është zuhdi dhe maturia e tyre, e ku zuhdi e maturia jonë, ku është qëllimi i mirë dhe sinqeriteti i tyre, e ku është qëllimi dhe sinqeriteti ynë. Ne jemi të dhënë pas dëshirave dhe sëmundjeve të nefsit. Së shpejti do të pihet sherbeti i vdekjes. Çfarë lumturie për ata me barrë të vogël në ditën e kiametit! Këta janë të lumtur, por gjendja e atyre që grumbullojnë pasuri pa dallim hallall apo haram është e mjerueshme. Ata do të jenë të

mërzitur për një kohë të gjatë. Unë po ju këshilloj, e ju vendosni a do ta pranoni apo jo. Ata që janë të aftë për këtë thirrje janë pak. Allahu Teala na bëftë të suksesshëm në të gjitha punët e mira, juve dhe neve, amin.”

Fjalimi i Haris b. Esed el- Muhasibit përfundon këtu, dhe në të ka dëshmi të mjaftueshme se varfëria është më e virtytshme se pasuria, ndërsa hadithet që kemi përmendur në librat “*Përbuzja e dynjasë*” dhe “*Varfëri dhe zuhd*” dëshmojnë të vërtetën e të gjithë kësaj. Edhe ky hadith i transmetuar nga Ebu Umama e dëshmon këtë:

Salebe b. Hatib, një i varfër, i tha Resulullahut s.a.v.s.:

- *O Resulallah, lutu që Allahu Teala të më japë pasuri.* Resulallahu s.a.v.s., tha:

- ***O Salebe, më mirë pak pasuri për të cilën do të falënderosh, se sa shumë pasuri e nuk do të falënderosh;*** por Salebe insistoi, e Resulallahu s.a.v.s., i tha:

- ***O Salebe, a nuk jam unë një shembull i mirë për ty? A nuk dëshiron të jesh me të Dërguarin e Allahut? Po të doja, këto male do të ishin dukat dhe argjend për mua.***

Selebe tha:

- *Pasha Allahun që të dërgoi si pejgamber të vërtetë, nëse bën dua dhe bëhem i pasur, do të paguaj detyrimet e pasurisë dhe do të bëj vepra të mira.*
Resulallahu s.a.v.s., bëri dua:

- ***O Allahu im, jep Selebit pasuri.,***

e pas kësaj Salebe bleu disa dele. Ato u shumuan shumë shpejt, aq sa Medina u bë shumë e ngushtë për delet. Selebe u largua nga Medina dhe u vendos në një luginë. Në këtë situatë, ai falte namazin e drekës dhe ikindisë me xhemat në Medine, e të tjerat i falte vetëm. Delet u shtuan edhe më shumë, e ai nuk mundi të qëndronte as aty dhe u detyrua të shkojë edhe më larg, kështu që vinte në Medine vetëm për namazin e xhumasë. Me kalimin e kohës, delet u shtuan edhe më shumë, ashtu që në fund, Selebe nuk shkonte as për namazin e xhumasë. Bile, kalimtarët e karvanit i pyeste për ndodhitë në Medine, dhe në të njëjtën mënyrë Resulullahu s.a.v.s., i pyeste kalimtarët e karvanit për gjendjen e Salebit. Kur i treguan, për gjendjen e Salebit, Resulallahu s.a.v.s., tha tri herë:

- ***Turp, u shkatërrua Salebe,*** e në atë kohë zbriti ajeti për zeqat dhe sadaka:

“Merr nga pasuria e tyre lëmoshë me të cilën t’i pastrosh ata dhe t’ua rrisësh veprat e mira! Lutu për ta, sepse lutja jote është vërtet qetësim për ata. Allahu dëgjon dhe di gjithçka.” (9-Tevbe: 103).

Pasi Allahu Teala e bëri zeqatin farz, Resulallahu s.a.v.s., caktoi një person nga fisi Xhuhejna dhe një nga fisi Sylejm për të mbledhur zeqatin. Ju dha një urdhëresë me shkrim për mbledhjen e zeqatit të muslimanëve, dhe tha:

- ***Shkoni te Salebi dhe filani nga Beni Selimi dhe merrni zeqatin e tyre.*** Ata shkuan te Salebe, lexuan ajetin për zeqatin, kërkuan zeqatin dhe përcollën urdhrin e të Dërguarit të Allahut. Salebe tha:

- *Kjo që ju po kërkoni është xhizje (haraç). Shkoni, mbaroni punën pastaj kthehuni tek unë.* Dy mbledhësit e zeqatit shkuan te ai filani nga fisi Beni Selim. Derisa ishin në rrugë, ky dëgjoji se po vinin, dhe menjëherë përgatiti devenë e tij më të mirë. Kur taksambledhësit e panë këtë, i thanë:

- *Jo, nuk është farz për ty të japësh devenë më të bukur, ne nuk mund ta marrim devenë më të mirë.* Ai tha:

- *Unë po e jap me kënaqësi, ju merreni.* Pasi e morën zeqatin, përsëri shkuan te Salebe, i kërkuan të japë edhe ai zeqatin e tij, e Salebe tha:

- *Më tregoni urdhëresën me shkrim për zeqat.* Kur ia treguan urdhëresën me shkrim të Resulallahut, s.a.v.s., Salebe prapë refuzoi të japë zeqatin e tij, duke thënë:

- *Kjo nuk është gjë tjetër veçse vëllai i xhizjes".* Ata u larguan nga Salebe, e derisa po vinin te Resulullahu s.a.v.s., me zeqatin tjetër që kishin mbledhur, Resulallahu s.a.v.s., e pa bagëtinë në rrugë dhe e kuptoi se Salebe nuk e kishte dhënë zeqatin e tij, dhe para se t'u fliste atyre, tha:

- ***Sa turp, Salebe u shkatërrua;*** dhe u lut për filanin nga Beni Selimi.

Pas kësaj, ata i treguan Resulallahut s.a.v.s., sjelljen e Salabeit dhe tjetrit. Më pas, Allahu Teala zbriti ajetet për Salaben:

"E prej tyre (hipokritëve) pati sosh që i patën dhënë besën Allahut që: "Nëse na jep (Allahu) nga mirësia e Tij, ne do të ndajmë lëmoshë dhe do të bëhemi prej punëmirëve".

Kur ju dha (Allahu) nga të mirat e Veta, ata bënë koprraci me atë (që u dha), e thyen besën dhe u zmbrafsën nga respekti ndaj Allahut.

Dhe për shkak se e thyen besën që i patën dhënë Allahut, dhe për shkak të asaj se gënjenin, Allahu u ngjeshi hipokrizinë në zemrat e tyre deri në ditën që e takojnë Atë." 9-Tevbe: 75-77.

Në atë moment, një nga të afërmit e Salebes ishte me Resulallahun s.a.v.s., dhe kur e dëgjoi ajetin, menjëherë e informoi Saleben për situatën, dhe i tha:

- *Ti je shkatërruar! Allahu Teala e zbriti ajet për ty!*

Pas kësaj, Salebe erdhi te Resulallahu s.a.v.s., dhe deshi të japë zeqatin e tij, por Resulallahu s.a.v.s., tha:

- ***Allahu Teala ma ka ndaluar ta pranoj zeqatin tënd.*** Salebe mori dheun nga toka dhe filloi ta derdhë mbi kokë. Resulallahu s.a.v.s., tha:

- ***Kjo është vepra jote, të urdhërova, nuk më besove.***

Kur Resulallahu s.a.v.s., ndërroi jetë, Salebe ia solli zeqatin Ebu Bekirit r.a., e as ai nuk e pranoi zeqatin e tij. Pas Ebu Bekirit r.a., ia solli Omerit r.a., por as Omeri nuk e pranoi. Salebe vdiq gjatë halifellëkut të Omerit r.a..

Pra, kjo është sjellje azgan e të pasurit dhe e keqja e pasurisë. Këtë e ke kuptuar nga transmetimi i lartpërmendur. Për shkak të bekimeve të varfërisë dhe fatit të keq të pasurisë, Resulallahu s.a.v.s, parapëlqeu varfërinë, si për vete ashtu edhe për anëtarët e familjes së tij.

Bile, Imran b. Hassin tregon: *“Unë kisha vlerë në sytë e Resulallahut s.a.v.s., e një ditë, ai më tha:*

- ***O Imran, ti ke vlerë në sytë tanë. Vajza ime Fatime është e sëmurë, eja të shkojmë ta vizitojmë.***

Shkuam bashkë, e kur arriti te dera, Resulallahu s.a.v.s., trokiti në derë, e përshëndeti Fatimen dhe kërkoi leje për të hyrë. Fatimeja tha:

- Urdhëro, o Resulallah; e Resulallahu s.a.v.s., tha:

*- **Imrani është me mua.** Fatimeja tha:*

- O Resulallah, kam vetëm një fustan dhe është i grisur, çfarë të bëj? Resulallahu s.a.v.s., tregoi me dorë dhe tha:

*- **Mbështille rreth vetes në këtë mënyrë.** Fatimeja tha:*

- Mirë, e mbulova trupin. Çfarë të bëj me kokën? Resulallahu s.a.v.s., i dha një shami të vogël Fatimes dhe i tha:

*- **Mbuloje kokën me këtë!** Pastaj hymë brenda, e Resulallahu s.a.v.s., e pyeti:*

*- **Si je sot?** Fatimeja tha:*

- Si mund të jem, sot nuk kam ngrënë një kafshatë, jam shumë e uritur, por nuk kam çfarë të ha. E Resulallahu s.a.v.s., duke qarë tha:

*- **O evlad, mos u brengos. Vallahi ka tri ditë që as unë nuk kam ngrënë gjë. Megjithatë, unë jam më i vlefshëm se ti pranë Allahut. Sikur ta kisha lutur Rabbin tim, Ai nuk do të më linte të uritur, por unë e preferova ahiretin mbi këtë botë.** Pastaj vuri dorën mbi supin e Fatimes, dhe tha:*

- O evlad, myzhde për ty! Në xhennet ti je zonja e grave. Fatimeja tha:

- Si mund të jem unë zonja e grave në xhennet kur aty janë edhe Asije dhe Merjemi?, e Resulallahu s.a.v.s., tha:

- Asije është zonja e grave të kohës së saj. Edhe Merjemi është zonja e grave të kohës së saj. Nëna jote, Hatixhe është zonja e grave të kohës së saj. E ti je zonja e grave të kohës tënde. Ju do të jetoni në qetësi, në shtëpi të bëra me kallamishte. Aty nuk ka as mundim, e as zhurmë. Pastaj vazhdoj:

- O bija ime, kalo mirë me djalin e xhaxhait, të martova me zotërinë e dynjasë dhe të ahiretit.

Tani ti mendoje gjendjen e Fatimes. Ajo ishte një pjesë e Resulallahut s.a.v.s., dhe shih se si edhe asaj Resulallahu, a.s.v.s., ia preferoi varfërinë, e jo pasurinë. Pastaj mendo gjendjet e pejgamberëve, evliave, jetët e tyre dhe transmetimet rreth tyre. Nëse i shqyrton këto me kujdes, nuk do të kesh dyshime se varfëria është më e mirë se pasuria. Bile, varfëria është më e mirë edhe se pasuria e shpenzuar për vepra të mira.

Sepse, dëmi më i vogël i pasurisë është që të largon nga përmendja e Allahut, sepse do të jesh i zënë me fitimin dhe ruajtjen e pasurisë. E dhikri bëhet me zemër të qetë.

Sipas transmetimit nga Xherir Lejsi, një person i tha Isasë a.s.:

- *Dua të jem shok me ty, dhe më pas së bashku shkuan në një udhëtim. Ata ishin të uritur dhe u ulën për të ngrënë buzë një lumi. Kishin tri simite, e bashkë i hëngrën dy. Isa a.s., shkoi të pijë ujë, e kur u kthye pa se nuk kishte më simite, dhe pyeti:*

- *Çfarë ndodhi me simiten?, e personi i tha:*

- *Nuk e di. Vazhduan rrugën dhe panë një drenushë në rrugë, me dy të vegjlit e saj. Isa a.s., thirri njërin prej kaprolleve të vegjël, ai erdhi, Isa a.s., e theri, e pjekën, dhe pasi hëngrën bashkë, Isa a.s., i mblodhi kockat dhe bëri dua, e kaprolli u ringjall dhe u kthye te nëna e vet. Pas kësaj, Isa a.s., i tha bashkudhëtarit:*

- *Unë ta tregova këtë muxhize, e ti më trego se çfarë ndodhi me simiten. Personi prapë tha:*

- *Nuk di. Prapë vazhduan rrugën, e arritën te një lumë që duhej ta kalonin, por nuk kishte urë. Isa a.s., ia kapi dorën bashkudhëtarit, dhe kaluan duke ecur mbi ujë. Isa a.s., prapë i tha:*

- *Për hir të Allahut, edhe këtë muxhize ta tregova; më trego ti çfarë ndodhi me simiten? Personi prapë tha:*

- *Nuk e di.*

Më në fund zbritën në një fushë. Isa a.s., mbledhi pak dhé në fushë, bëri dua, dhe dheu u shndërrua në dukat. Isa a.s., e ndau dukatin në tri pjesë. Bashkudhëtari i tha:

- *Pse e ndatë në tri pjesë?*, e Isa a.s., tha:

- *Njëra është e imja, tjetra e jotja dhe e treta është e atij që e ka ngrënë simiten.* Bashkudhëtari tha:

- *Unë e hëngra simiten,* e Isa a.s., i tha:

- *Le të jetë i yti pra i gjithë ky dukat,* dhe u nda prej tij. Pasi u largua Isa a.s., dy njerëz iu afruan këtij personi, dhe kur e panë dukatin, deshën t'ia merrnin. Personi ju tha:

- *Mos bëni kështu, le ta ndajmë në tri pjesë,* dhe u pajtuan. Njëri prej tyre shkoi në qytet për të blerë ushqime, e rrugës mendoi: *“Pse ta ndaj këtë dukat me ta? Ta helmoj ushqimin, e t'i vras ata, kështu që i gjithë ai dukat më mbetet mua!”*, dhe ashtu veprroi. Por, kur ky u largua, edhe dy të tjerët thanë:

- *Pse duhet të jemi ortak me këtë njeri? Kur të kthehet, le ta vrasim, dhe ta ndajmë dukatin mes nesh.*

Dhe kur u kthye, ata e vranë. Por, kur hëngrën ushqimin e helmuar, edhe ata vdiqën. Dukati mbeti aty, dhe tre persona humbën jetën. Derisa ishin të shtrirë aty, Isa a.s., kaloi pranë tyre dhe Havarijjeve ju tha:

- *Qe, ky është dynjallëku, largohuni prej tij!*

Tregohet se gjatë udhëtimeve të tij, Dhulkarnejn u ndal në një vend ku njerëzit nuk kishin asnjë pasuri të kësaj bote. Jetesën e siguronin nga perimet, hapnin varre për vete, i pastronin ato çdo ditë, dhe aty bënin ibadet. Dhulkarnejni dërgoi të thërrasin udhëheqësin e tyre, por udhëheqësi tha:

- *Unë nuk kam nevojë për askënd, e kushdo që do mund të vijë tek unë.* Dhulkarnejnit i pëlqeu kjo, shkoi te udhëheqësi dhe i tha:

- *Unë të ftova, pse nuk erdhe?* Udhëheqësi tha:

- *Po të kisha nevojë për ty, do të vija.* Dhulkarnejn tha:

- *Ç'është kjo gjendje e jotja? Këtë nuk e kam parë tek të tjerët.* Udhëheqësi tha:

- *Ne nuk i japim rëndësi dukatit dhe argjendit. E pamë se, nëse dikush merr pak nga to, do të dëshirojë më shumë, e i prishet qetësia. Prandaj nuk i kërkojmë.* Dhulkarnejn pyeti:

- *E çfarë janë këto varre? Pse i gërmoni dhe bëni ibadet në to?,* e udhëheqësi tha:

- *Bëjmë kështu që të mos ndjekim dynjanë. Kur shohim varret dhe kujtojmë se do të përfundojmë aty, heqim dorë nga gjithçka.* Dhulkarnejn tha:

- *Pse nuk keni ushqim tjetër përveç perimeve? Pse nuk keni kafshë, e të përdorni qumështin dhe mishin e tyre?* Udhëheqësi tha:

- *Ne nuk duam që stomaku ynë të bëhet varr për kafshët, prandaj jetojmë nga perimet. Zaten, pasi kalon përtej fytit, edhe nuk shijojmë gjë.* Pastaj udhëheqësi solli një kokë të thatë para Dhulkarnejnit dhe i tha:

- *A e di ti e kujt është kjo kokë?* Dhulkarnejn tha:

- *Nuk e di, më thuaj kujt është?*, e udhëheqësi tha:

- *Ky njeri ishte një mbret mizor. Allahu Teala i dha atij sulltanat e sovranitet, e ai bëri shumë zullum. Allahu Teala e mbyti dhe ai u bë si guri. Ai do të dënohet për veprat e tij në Ditën e Gjykimit.* Pastaj solli një kokë tjetër dhe tha:

- *E kjo është koka e një udhëheqësi të drejtë dhe të devotshëm. Edhe ky vdiq dhe do të marrë shpërblimin e veprave të tij në Ditën e Gjykimit.* Pastaj duke treguar me gisht kokën e Dhulkarnejnit, tha:

- *Qe, edhe kjo kokë është si ato të dyja. E ti shiko në cilën rrugë je.* Dhulkarnejni, pasi i dëgjoi të gjitha këto, i tha:

- *A do të vish me mua, do të të bëj vezirin tim, do të ndaj me ty pasurinë time;* por udhëheqësi tha:

- *Jo, ne nuk mund të jemi bashkë.* Kur Dhulkarnejni pyeti për arsyen, udhëheqësi tha:

- *Sepse të gjithë janë armiq me ty, por miq me mua.* Dhulkarnejni pyeti si bën ashtu, e udhëheqësi tha:

- *Të gjithë armiqësohen me ty për shkak të pasurisë tënde, por askush nuk armiqësohet me mua për shkak të varfërisë sime.* Dhulkarnejni mësoi nga kjo bisedë, dhe u largua i mahnitur.

Mendoj se të gjitha këto dëshmi, dhe ato që i kemi shpjeguar më parë do të mjaftojnë për të kuptuar fatkeqësitë e pasurisë. Kërkojmë ndihmën e Allahut Teala dhe mirësinë e Tij. Allahu Teala është i gjithëfuqishëm.

PËRMBAJTJA

PARATHËNIE.....	3
PËRBUZJA E PASURISË DHE QORTIMI I DASHURISË PËR PASURINË.....	6
LAVDËRIMI I PASURISË DHE MATORIA NË MES TË LAVDËRIMIT DHE QORTIMIT TË SAJ.....	16
DOBITË DHE FATKEQËSITË E PASURISË.....	22
DOBIA E PASURISË PËR AHIRET.....	22
FATKEQËSITË E PASURISË	26
PËRBUZJA E TAMAHQARLLËKUT DHE LAVDËRIMI I VARFËRISË..	30
ILAÇI PËR LAKMINË	44
FAZILETI I XHYMERTËLLUKUT.....	53
TREGIME PËR XHYMERTLLËKUN	67
PËRBUZJA E TAMAHQARLLËKUT	88
TREGIME RRETH TAMAHQARLLËKUT.....	104
ISAR, DHE FAZILETI I ISARIT	108
SHKALLËT E XHYMERTLLËKUT DHE TAMAHQARLLËKUT, DHE HAKIKATI I TYRE	116
SHËRIMI I TAMAHQARLLËKUT	126
DETYRAT NË LIDHJE ME PASURINË	136
PËRBUZJA E PASURISË DHE LAVDËRIMI I VARFËRISË	140

